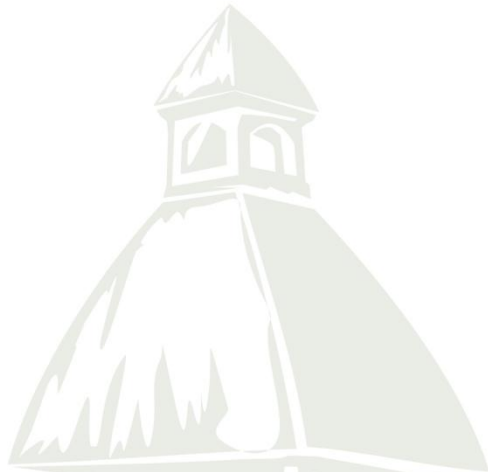

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

A HFS stratégia módosítását az Őrség Határok Nélkül Egyesület közgyűlése 4/2017 (V.30.)
számú határozatával elfogadta.

ŐRSÉG HATÁROK NÉLKÜL EGYESÜLET

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	4
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	7
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	9
4.1. Helyzetfeltárás	9
4.1.1 Térszerkezeti adottságok	9
4.1.2 Környezeti adottságok	11
4.1.3 Kulturális erőforrások	11
4.1.4. A társadalom állapota	14
4.2. A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	22
4.3. A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	23
4.4. SWOT	30
4.5. Fejlesztési szükségletek azonosítása	32
5. Horizontális célok	33
5.1. Esélyegyenlőség	34
5.2. Fenntarthatóság	35
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása	35
7. A stratégia beavatkozási logikája	36
7.1. A stratégia jövőképe	36
7.2. A stratégia célhierarchiája	37
8. Cselekvési terv	38
8.1. Az intézkedések leírása	39
8.2. Együttműködések	39
8.3. A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei	53
8.4. Kommunikációs terv	63
8.5. Monitoring és értékelési terv	65
9. Indikatív pénzügyi terv	65
Kiegészítő információk	67
Mellékletek	69

Vezetői összefoglaló

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület (Leader helyi akciócsoport) Nyugat-Dunántúlon, Vas megye magyar-szlovén határ mentén elhelyezkedő, a Szentgotthárdi és az Őriszentpéteri térségekre kiterjedő területe. Területi hatálya a szentgotthárdi kistérség 15 és az Őriszentpéteri kistérség 18 településére terjed ki. Mindkét térség hasonló adottságokkal és problémákkal küzd, területileg homogén egységnek tekinthető. A két térség sajátossága, hogy aprófalvas településekből áll, amelyek távol vannak nagyvárosoktól, régiós központoktól. A településeket egyaránt érinti az elvándorlásokból fakadó „természetes fogyás”, főként a munkalehetőségek hiánya miatt. Ezért az akciócsoport által elkészített helyi fejlesztési stratégia olyan jövőképet vázol el, ahol az Őrség Határok Nélkül Egyesület térsége egy élhető, természeti és kulturális értékekben gazdag közép-európai területté válik ahol a lakosság a HACS területén tevékenykedő vállalkozásokkal, civil szervezetekkel együttműködve javuló életviszonyokat biztosítanak, öntudatosan ápolják, védik a hagyományos értéket és fenntartható módon fejlesztik, újíttják a helyi gazdaságot. A térség szükségleteihez való kapcsolódást a helyi fejlesztési stratégiában meghatározott célkitűzések biztosítják.

Ezzel összhangban kerültek meghatározásra az átfogó célok, amely két fő irányvonalat határoznak meg:

	Átfogó cél(ok)
1.	Versenyképes Vidék – A helyi gazdaság aktivitásának fejlesztése, együttműködő helyi gazdaságok
2.	Élhető Vidék – A helyi közösség életminőségének javítása

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célérték
1.	Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében	Támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma (FTE)	3 db
2.	A térség idegenforgalmának, vonzerejének növelése	Turisztikai vonzerőt növelő fejlesztések száma	4-5 db
3.	Helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése érdekében	A projekt eredményeként elkészült infrastruktúrával közvetlenül segített helyi lakosok száma a fenntartási időszak alatt	300 fő

A stratégia megvalósulásával a 2014-2020-as programozási időszak végére a helyi közösségi kezdeményezések támogatása révén a helyiek életviszonyai javuló tendenciát fognak mutatni, a természeti, kulturális, népi építészeti értékek hosszú távon fennmaradnak. A helyi identitás tudat erősítése érdekében megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően a települési elvándorlási folyamat mérsékelhető. A térségekre jellemző helyi termékek előállítása, helyben történő feldolgozása előtérbe kerül, értékesítésük, piacra jutások biztosítottá válik, ezáltal folyamatosan

növekszik a helyi termékek iránti kereslet, amely hosszú távon a térség gazdasági fejlődésének beindulásához is hozzájárul. A gazdasági fejlődés megindulásával munkahelyek teremtnének, a helyi élelmiszerek előállítás, feldolgozás és értékesítése helyi munkaerő alkalmazásával történhet, amely nagymértékben hozzájárul a térség népességmegtartó erejének növekedéséhez és lassítja a fiatalok elvándorlási folyamatát. A helyi adottságokra (a térség környezeti, kulturális értékeire) és hagyományokra épülő fenntartható turisztikai szolgáltatás fejlesztésekkel a térségbe látogatók száma növekszik, amivel a térség belső integrációs szintje erősödik. A helyi közösségi kezdeményezések és civil szervezetek által ápolott közösségmegtartó, erősítő programok támogatásával a közösségi élet erősödik, ami hozzájárul a településeken élők identitásérzetük javulásához a térség társadalmi fejlődéséhez.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület által elkészített Helyi Fejlesztési Stratégia olyan átfogó célokat, specifikus célkitűzéseket irányoz elő, amelyek elsősorban a helyi akciócsoport adottságaira alapoz, ezzel párhuzamosan a térség gyenge pontjaiként meghatározott fenyegetések javulását szolgálják. A LEADER program által a 2014-2020-as időszakban elérhető fejlesztési forrás akciócsoportunk esetében kb. 380 millió Ft, ezért az intézkedések meghatározásakor elsősorban a katalizátor jellegű, kisebb beruházási jellegű fejlesztések, kezdeményezések támogatását helyeztük előtérbe, amelyek alapját képezhetik egy későbbi fejlesztési projektnek is.

A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedését az EU2020, a Partnerségi Megállapodás és Vidékfejlesztési Program célkitűzéseivel az alábbiakban részletezzük:

KSK rendelet tematikus céljai, Partnerségi Megállapodás prioritásai:

- A kutatás, a technológia fejlesztés és innováció megerősítése
- A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása
- A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
- A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem
- A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
- A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések
- A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása

Illeszkedés indoklása: Gazdaságfejlesztési hatását tekintve a HFS támogatja a vállalkozások, helyi termelők technológiai fejlesztéseit, amely által javul a térségben új vállalkozások jöhetnek létre, a már működő vállalkozások versenyképessége javul, piacra jutásuk is biztosítottá válik. A stratégia kisebb beruházásokat támogat a szűkös forráskeretből adódóan, így közvetlen foglalkoztatás növelő hatása nincs, elsősorban az önfoglalkoztatás és már meglévő munkahelyek stabilitását célozzák meg a fejlesztések. A HFS nagy hangsúlyt fektet a közösségi kezdeményezések támogatására, amelyek a helyi identitástudat erősítéséhez, együttműködések kialakulásához járulhat hozzá, a társadalmi felzárkózást és fiatalok helyben maradását segítik.

Vidékfejlesztési Program:

- Tudásátadás és innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben
- A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása;
- A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben

Illeszkedés indoklása: A stratégia a helyi termék előállítás, turisztikai attrakciófejlesztést, egyedi és közösségi gazdaságfejlesztést, valamint közösségi célú kezdeményezések támogatását célozza meg. A helyi termék előállítás a stratégia leginnovatívabb eleme, ahol az integráció is fokozottan jelen van. Az egyes projektek esetében az új termelési technológiák kidolgozása, versenyképességének fejlesztése, kapacitásbővítés, bemutatóműhelyek kialakítása jelenti az innovációt és tudásátadást. Az egyes termelési formák ágazatok közötti integrációját, összekapcsolódását az együttműködés létrehozásának ösztönzése jelenti. A stratégia gazdaságélénkítő célja mellett ösztönzi a társadalmi befogadás előmozdítását közösségi kezdeményezésű programok támogatásával, amelyek fő célja a fiatalok helyben tartása, a települések életviszonyainak fejlesztése, a helyi identitástudat erősítése a térségi szereplőkben.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület a 2007-2013-as Helyi Vidékfejlesztési Stratégia készítésekor, majd az évközi felülvizsgálatkor is nagy hangsúlyt fektetett a helyi lakosság, térségi szereplők bevonására a tervezésbe. A HFS tervezés közösségi bevonási módjai az alábbiak szerint valósult meg:

I. Webes alapú igényfelmérés

1. Elektronikus úton történő igényfelmérés

- ✓ A 2014-2020-as Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésének megkezdéséről az egyesület tagsága (önkormányzatok, civil és vállalkozói szféra), valamint együttműködő partnerei (Őrségi Nemzeti Park, Szentgotthárdi TDM), nyertes projektgazdák elektronikus levél formájában kerültek értesítésre, amelyben röviden összefoglalásra került a HFS elkészítésének tervezett ütemezése. *(85 db email cím)*. Az elektronikus hírlevél a 3 alkalommal került küldésre (1. Értesítés HFS tervezés megkezdéséről, 2. Projektötlet gyűjtés, 3. HFS draft elfogadása, ismertetése)
- ✓ Projektötlet adatlap és önkormányzati fejlesztésekre irányuló kérdőív kiküldése az érintetteknek (önkormányzatok, civilek vállalkozók) – *(85 db email cím)*

2. Honlapon történő információnyújtás – www.orsegleader.hu

- ✓ Az Egyesület honlapján tájékoztató formájában értesítettük a térségi szereplőket a HFS tervezéséről.
- ✓ A honlapon külön menüpontot hoztunk létre, ahol kizárólag a HFS tervezéssel kapcsolatos aktuális információkat osztottuk meg naprakészen.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

- ✓ A HFS tervezési tájékoztató mellett párhuzamosan projektötlet gyűjtési felhívást tettünk közzé, amelyhez kapcsolódóan elkészítésre került egy elektronikus kérdőív és projektötlet gyűjtő adatlap. A kérdőívet és az adatlapot word formátumban is elérhetővé tettük a honlapunkon. A projektötlet gyűjtési időszakban 102 projektötlet érkezett be az Egyesülethez. (48 önkormányzati, 28 civil, 26 üzleti szféra javaslat). A benyújtott projektötlet adatlapot a munkaszervezet rendszerezte és nézte át első körben illeszkedés kapcsán és tájékoztató emailben válaszolt a projektötlet gazdának javaslatainak beérkezéséről és az esetleges módosítási javaslatait is megfogalmazta a munkaszervezet. Ezek közül 36 db VP horizontális, illetve egyéb pályázati lehetőséghez kapcsolódó fejlesztési elképzelés érkezett, amelyek tartalmi illeszkedéséről tájékoztatást adtunk a benyújtó számára email üzenetben. A projektötletek rendszerzést követően előterjesztésre kerültek a Tervezést Koordináló Csoport felé. A benyújtott projektötletek fő fókuszai: helyi termék előállítás fejlesztése, turisztikai célú fejlesztések, települések közösségi célú fejlesztései, közösségi feldolgozók, marketing.

3. Facebook oldal - <https://www.facebook.com/%C5%90rs%C3%A9g-Hat%C3%A1rok-N%C3%A9lk%C3%BCI-Leader-Egyes%C3%BCIet-754626041320026/> Aktuális információk megosztása

II. HFS tervezési fórumok, műhelybeszélgetések szervezése

- ✓ A kérdőívezés és projektötlet gyűjtés mellett térségi projektötlet gyűjtő fórumokat a szentgotthárdi és kiemelten a kedvezményezett járási területén lévő Őrszentpéteri térségben külön az egyes szférák számára, ahol a 2014-2020-as Vidékfejlesztési Program bemutatását követően tematikus műhelybeszélgetés keretében oszthatták meg a résztvevők projektjavaslataikat.
- ✓ A műhelybeszélgetések szervezésekor külön-külön kerültek összehívásra az egyes szférák helyi termelés, turisztikai célú, civil szervezetek kezdeményezései, önkormányzati fejlesztések témakörökben. (Az esemény alapadati, résztvevők, rövid összefoglaló a HFS 1. sz. mellékletében érhető el.) Az egyes műhelybeszélgetések alkalmával feltárásra kerültek az egyes szférákat érintő problémák, amelyek veszélyeztetik vagy hátráltatják egyes fejlesztések megvalósítását. A problémák feltárása mellett a műhely kapcsán átfogó képet kaptunk a fejlesztési igényekről, közös szféránkénti irányvonal került meghatározásra, amelyek figyelembevételével illetve mentén a HFS célrendszere is felépülhetett.

III. Tervezést Koordináló Csoport felállítása, tervezői csoportülések

- ✓ A tervezést az Egyesület által felállított Tervezést Koordináló Csoport (TKCS) végezte és koordinálta, amely 7 főből állt (lásd 8. fejezet). A csoportban az 2 önkormányzat, 1 civil és 1 vállalkozói szféra képviselői egyaránt képviseltették magukat, továbbá olyan külső szakértők (Őrségi Nemzeti Park képviselője, megyei TOP tervező, MNVH stb.), akik a megfelelő szintű stratégiai tervezés kivitelezését biztosították. A Tervezést Koordináló Csoportba a tervezési területet alkotó két térség szakemberei kerültek beválasztásra, a kedvezményezett kategóriába sorolt Őrszentpéteri térséget képviselő tervezők aránya 60%-ot képviseltek a csoportban. A megválasztott tagok képviselt szférájukon kívül egyéb szervezetekben (TDM, kistérségi társulás, MNVH, civil szervezetek) is érdekeltek, ezért a HFS tervezése során az egyes szférák részvétele biztosított volt. A HFS tervezés

során a turisztikai fejlesztések kapcsán a Szentgotthárdi TDM szervezettel és az Őrségi Nemzeti Parkkal folytattunk egyeztetéseket. Az említett szervezetek képviselői a TKCS tagjai is egyben. Az egyeztetések eredményeként megerősítésre került a térség vonzerejének, versenyképességének megőrzése érdekében további turisztikai attrakciók és helyi termékek, mint turisztikai kínálati elem fejlesztése is. A körmendi járás kedvezményezett járási kategóriába tartozik, a hátrányos helyzet abból adódik, hogy a járás lakónépessége nem éri el a megye lakónépességének 30%-át, illetve magas a munkanélküliség, ezért hátrányos helyzetűekkel foglalkozó (2006 óta közmunkaprogram végrehajtása) polgármester (Őriszentpéter város) is megválasztásra került TKCS tagnak. Csörötnék község képviseletében – igaz a szentgotthárdi járáshoz tartozik a település - (lakosság fele roma származású) a polgármester szintén TKCS tagként segítette a tervezést a hátrányos helyzetű csoportok érdekképviselete érdekében. A tervezés során a hátrányos helyzetűek érdekeit szem előtt tartva munkalehetőség, munkavállalás megteremtését elősegítő fejlesztések irányvonalai kerültek meghatározásra, ezzel is segítve a hátrányos helyzetűek életkörülményeinek javítását.

- ✓ A TKCS munkáját, operatív végrehajtási feladatait az egyesület munkaszervezete segítette. A TKCS a saját maga által felállított ütemterv alapján látta el tervezési feladatait tematikus kiscsoportokba tömörülve (gazdaságfejlesztés, természet-élőhely-környezetvédelem, közösségi célú, együttműködési programok). A TKCS a térségi szereplők által benyújtott projektjavaslatokat VP, HFS illeszkedés mentén átvizsgálta, rendszerezte és a tematikus csoportok az egyes célkitűzések, intézkedések tartalmának megfogalmazásakor tekintettel voltak a benyújtott, helyi szükségleteket tartalmazó javaslatokra.

IV. Konzultáció biztosítása személyesen, elektronikusan, telefonon

A HFS tervezésével kapcsolatos, a közösség részvételét alátámasztó események listája a stratégia 1. sz. mellékletét képezi.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület (Leader helyi akciócsoport) Nyugat-Dunántúlon, Vas megye magyar-osztrák-szlovén határ mentén elhelyezkedő, a Szentgotthárdi és az Őriszentpéteri térségekre kiterjedő területe. Az akciócsoport területe 519,28 km, amely 33 települést foglal magába (2. sz. melléklet: Település lista).

Állandó lakosainak száma: 20.495 fő a 2014. január 1-jei adatok alapján. A HACS által lefedett terület két járáshoz tartozik, a Szentgotthárdi kistérség 15 települése önálló járásként működik, míg az Őriszentpéteri térséghez tartozó 18 település a körmendi járáshoz tartozik.

A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014 (XI.26.) Kormányrendelet alapján a HACS által lefedett terület közül a **Szentgotthárdi járás a nem besorolt járási kategóriába** tartozik. Az Őriszentpéteri térséghez tartozó települések a körmendi járáshoz tartoznak a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet alapján szintén a nem besorolt járási kategóriába tartozik.

Azonban azokban a megyékben, ahol a kedvezményezett járások lakónépessége nem éri el a megye lakónépességének 30%-át, a megyén belüli kohézió erősítése érdekében a megyei közgyűlések regionális szempontból kedvezményezett járásokat jelölhetnek ki. A vas megyei közgyűlés 82/2015 (XI.27.) számú határozata alapján a Körmenyi járást a 290/2014 (XI.26.) Korm.rendelet 3.§-a alapján regionális szempontból kedvezményezett járásnak jelölte ki. A Korm. rendelet alapján a **regionális szempontból kedvezményezett járások a kedvezményezett járással azonos elbírálásban** részesülnek.

Történelmi öröksége mindkét térségnek, hogy évtizedekig el volt zárva határon-átnyúló kulturális és gazdasági környezetétől. A térségben szlovén és német nemzetiségű lakosság is él őrizve sajátos kultúráját, identitását. Az egész térség értékes természeti területen található, jelentős része nemzeti park (Őrségi Nemzeti Park), helyi és Natura 2000-es védelem alatt álló területek találhatók. Az akciócsoport területén helyezkedik az Őrség, amely az egyetlen tájegység az országban, amelynek elnevezését nem földrajzi fogalom, hanem saját történelme adja. A közös vallás, hasonló szokások, építkezési mód és nem utolsósorban a kistájhoz való tartozás tudata tömöríti egységgé a falvakat. Turisztikailag nemcsak a történeti, a néprajzi, vagy a statisztikai kistérség települései vannak egymásra utalva, hanem a környező térségek – Vendvidék, Rábavidék (Szentgotthárdi térség– is hozzájárulnak a térség fejlődéséhez, gazdagítják kínálatát. Az Őrségi és a Rába-vidéki települések hasonló adottságokkal és problémákkal rendelkeznek. A két térség sajátossága, hogy aprófalvas településekből áll, amelyek távol vannak nagyvárosoktól, régiós központoktól. A településeket egyaránt érinti az elvándorlásokból fakadó „természetes fogyás”, főként a munkalehetőségek hiánya miatt. A települési önkormányzatok nagyon aktívak településfejlesztés szempontjából, továbbá a települési civil szervezetek tevékenységükkel nagymértékben hozzájárulnak elsősorban a helyi identitás erősítéséhez, a települések élhetőbbé tételéhez és a térségi vonzerő növeléséhez. A térségben számos (csak az Őrszentpéteri térségben 15-18 db) helyi termelő, helyi termék előállító működik és nagyon sok jelenleg tervezési fázisban lévő kezdeményezés van (új helyi termék, meglévő bővítése – pl. méheskert program), amely a helyi gazdaság fejlesztéséhez, munkahelyek megtartásához, induló vállalkozásként munkahelyek teremtéséhez járulhat hozzá. A jelentős idegenforgalomi látogatottság miatt a turisztikai szolgáltatásokat nyújtó falusi szálláshelyek száma jelentős, turisztikai programlehetőség (kalandparkok, rekreáció, stb.) azonban kevés. A nemzeti park mellett a helyi falusi szállásadók részéről prioritás a vendégéjszakák növelése turisztikai szolgáltatások biztosításával szálláshelyhez kapcsolódva és önálló programlehetőségként.

Vidékfejlesztési és turisztikai szempontból a két térség 1998 óta folyamatosan közös együttműködési projekteket, programokat vesz részt. A két térség településeit érintve egy hazai (Őrség-Vendvidék Naturpark) és egy nemzetközi Naturpark (Őrség-Raab-Goricko Naturpark) is kialakításra került a vidékfejlesztés egy formájaként, amelynek segítségével közös együttműködések, fejlesztések megvalósítására került sor. A Naturparkok kialakításának a legfontosabb szempontjai az egységes kultúrtáj, egységes arculat kialakítása, jelentős természeti értékek megléte, települések és térségi szereplők közötti együttműködési kapcsolatrendszerek kiépítése, a fenntartható fejlődés elvére építő komplex területfejlesztés volt. A Naturparkok amellet, hogy hozzájárultak a jellegzetes természeti és kultúrtáj megőrzéséhez, kiemelkedő lehetőséget nyújtottak és nyújtanak ma is regionális fejlesztési, valamint határ menti és határon átnyúló támogatásokban való részvételre.

Az elmúlt évtized során számos közös program megvalósítására került sor, pl. Osztrák-Magyar határon átnyúló program keretében a Rába-vidéki Csörötneken, Magyarlakon, és az Őrségi Magyarszombatfán a szőlőhegyek fejlesztése; turisztikai szempontból a határ mentén és átnyúlva kerékpárút hálózat kijelölése és kitáblázása.

Szervezeti szinten is valósultak meg közös pályázatok, 2004-ben E-közigazgatás pályázat került benyújtásra, amelyet az Őriszentpéteri és szentgotthárdi kistérség közösen nyújtott be.

2007-ben szintén a két térség közös együttműködésének köszönhetően – igaz Őrség név alatt futva – Magyarországról az Őrség kapta meg a tíz leggyorsabban fejlődő európai vidék turisztikai helyszínnek járó uniós EDEN-díjat.

Az Őriszentpéteri és a Szentgotthárdi térségek közötti kapocs a vidékfejlesztés, turizmus, gazdaságfejlesztés természetvédelmi, néprajzi és egyéb területeken vitathatatlan, teljes egészében homogén és koherens területnek számítanak, bizonyítja ezt az elmúlt időszak sikeres, közös együttműködése. A két tájegység között nincsenek mesterséges határok, egymásra utalva és építkezve tevékenykednek a térségek fejlődése érdekében.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1. Helyzetfeltárás

4.1.1 Térszerkezeti adottságok

Az Őrség Határok Nélkül helyi akciócsoport területi illetékessége a szentgotthárdi kistérség 15 és az Őriszentpéteri kistérség 18 településére terjed ki. Legnagyobb települése Szentgotthárd, mikrotérségi központja Őriszentpéter. Szentgotthárd és Őriszentpéter városok jól kiépített infrastruktúrával és a térségi átlagnál fejlettebb intézményhálózattal, valamint működő vállalkozásokkal rendelkeznek.

Mindkét térségre jellemző az aprófalvas településszerkezet, az Őrség sajátossága a "szeres", a Vendvidék sajátossága a "szórvány" településszerkezet. A térségek különleges településszerkezeti vonásai, tájképei a közös turizmusnak is fontos alapját képezik. A kistelepülések alapinfrastruktúra tekintetében megosztottak, egy részük teljes alapinfrastruktúrával ellátott, azonban megfigyelhetőek sok esetben hiányosságok is. Erőteljes az elvándorlás és a népesség elöregedése. Ezeken a kistelepüléseken alig található aktív vállalkozás. A térség aprófalvainak lakossága Szentgotthárd és Őriszentpéter városokban, vagy a megye más városaiban találhatnak munkalehetőséget, ezen kívül az országhatár közelsége miatt szlovén és osztrák területen van lehetőség az elhelyezkedésre. A 2007-2013-as programozási időszak végrehajtása előtt nagy számban álltak a kistelepüléseken üresen álló ingatlanok, telkek hasznosítatlanul, amely közül ma már számos felújításra került és funkcióval is ellátott, azonban még most is jelentős számú ilyen ingatlan, telek vár hasznosításra, befektetésre. Mindkét térségben kevés, a viszonylag magas létszámot foglalkoztató vállalkozások – Szentgotthárd város kivételével - száma; a befektetők – az osztrák-szlovén határ közelsége miatt – városokba telepítik ipari vállalkozásaikat. Az akciócsoport hármaskörű határ menti fekvéséből adódóan számos előnyök és veszéllyel is rendelkezik. Előnyei között fontos kihangsúlyozni a határon túli piacok fellelőképességét/hajlandóságát, a munkalehetőségek elérhetőségét. Veszélyei között megemlíthető a népesség fogyása a munkavállalásból adódóan (külföldi munkavállalás esetén viszonylag magas a külföldön letelepedők száma a kedvezőbb juttatási rendszer és bér miatt). Napjainkban egyre nagyobb veszélyként jelen meg a migránsok jelenléte a térségbe, mivel a

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

hármashatárból adódóan Szentgotthárd a legközelebbi határátkelési pont az EU nyugati országaiba. Szentgotthárdot a 2015. év végén ideiglenesen felállított regisztrációs pont idegenforgalmi szempontból hátrányosan érintette, több mint felére csökkent vissza a Magyarországra átlépő külföldiek száma, illetve a vendégéjszakák száma is elmaradt a korábbi évekhez viszonyítva. A migráns helyzet fokozódása illetve a migránsok megjelenése a térségben mind a szentgotthárdi, mind pedig az Őrségben jelentős, elsősorban az idegenforgalmat érintő károkat okozna –amely hosszú távon hozzájárulna a helyi gazdaság amortizálódásához - a közbiztonság romlása mellett.

A térség oktatási, egészségügyi infrastruktúrája kialakult, de rossz állapotú, sok helyen felújításra szoruló ingatlanokban és elavult eszközrendszerrel működnek.

A térségben pénzügyi gazdasági szolgáltatásokat, tanácsadásokat végző szervezetek még a városokban sincsenek maradéktalanul jelen. A kisebb településeken pedig gyakorlatilag teljesen hiányoznak. Ezeknek a szolgáltatásoknak a nyújtására kialakított infrastruktúra sok helyen nem áll rendelkezésre. A városoktól távoli kis települések lakói gyakorlatilag nem tudnak igénybe venni számos közösségi szolgáltatást. A 2007-2013-as programban az 1.000 fő alatti települések számára Integrált Községi és Szolgáltató Terek pályázati lehetőséggel egy-egy településen betöltésre került ez a hiányosság, azonban sok helyen még mindig nem megoldott ez a probléma. (A 2007-2013-as időszakban a HACS jelenlegi területén csak 4 db IKSZT kialakítására került sor.) Ennek megoldására több helyen teleházat működtetnek, amelyek részben megoldják ezt a problémát. Ezért fontos lenne a mikrotérségi, közös önkormányzati hivatali központokban legalább a közösségi szolgáltatások ellátására alkalmas ingatlanok kialakítása, elsősorban meglévő, funkció nélküli épületek megfelelő átalakításával.

A szabadidős infrastruktúra fejlesztése rendkívül fontos lenne. Számos településen vannak ilyen elemek, de elavultak és nem képeznek térségi hálózatot. A települések népességmegtartó ereje nem fokozható és a turizmus fejlesztése sem valósulhat meg megfelelő szabadidős infrastruktúra hálózat nélkül. A 2007-2013-as időszakban számos falusi szálláshely létesült, azonban turisztikai szolgáltatások (pl. kalandpark, vízi turizmus fejlesztése, egyéb rekreációs szolgáltatások) fejlesztése nem valósult meg. A térség szabadidős létesítményei, parkjai, sportlétesítményei általában mindenhol felújításra szorulnak. Az aktív turisztikai célú attrakciók, infrastruktúrák fejlesztése, korszerűsítése szükséges az idegenforgalom és a helyben töltött vendégéjszakák növelése érdekében, amelyek révén a szabadidő hasznos eltöltését, aktív turisztikai fejlesztési irányokra építve tematikus túraútvonal hálózat, témaparkok pihenő és kilátóhelyek, információs táblarendszer, szálláshelyekhez kapcsolódóan turisztikai szolgáltatások kialakítására kerülhet sor.

Legfontosabb problémák:

- A települések lakosság száma alacsony
- A népesség folyamatos elvándorlása, fogyása figyelhető meg évről-évre
- Kevés a képzett, munkaképes korú lakosság a településeken
- Munkalehetőséget biztosító vállalkozások hiánya

Lehetőségeink:

- Az akciócsoport területét képező térségek fő kitörési pontja a turizmus, ezért a térség természeti és kulturális adottságaira épülő turisztikai jellegű és helyi termelést előtérbe helyező fejlesztések kihasználása, idegenforgalom fejlesztése

4.1.2. Környezeti adottságok

Az akciócsoport területe (Őrség, Vendvidék, Rába-völgy) hazánk különleges, folyók és patakok által formált dombvidéke, ahol a vizenyős, nehezen járható völgytalpakat dimbes-dombos kavicshányatok vonulata övezi. Éghajlata nedves szubalpin jellegű, az éves csapadékmennyiség 650-950 mm között van, emiatt forrásokban, vízfolyásokban gazdag. A patakok felduzzasztásával turisztikai szempontból is jelentős mesterséges tavakat hoztak létre. Legjelentősebb folyója a Rába, mely nagy folyóink közül egyedül őrizte meg szabályozatlan medrét. Másik jelentős vízfolyás a Zala (Szala), ami Szalafőtől északra ered és középen szeli át az Őrséget.

A térségre a mozaikos tájszerkezet jellemző, amelyben a nagyobb kiterjedésű erdőterületek és kisebb mezőgazdasági területek váltogatják egymást. A mozaikos tájat, a mezők, erdők, szántók, szerek tájharmónikus váltakozását az itt megtelepült emberek alakították ki, alkalmazkodva a helyi adottságokhoz. Talajtani szempontból termőtalaja erősen kötött, nehéz, hideg, mészszegény, több helyen kavicsos kevert sárgásbarna anyag. Főként az erdőtalajok a jellemzőek. Jelentős része erdővel borított, a faanyagot elsődleges, másodlagos faipari vállalkozások hasznosítják. A szántóföldi gazdálkodás mellett különösen az Őrségben és a Vendvidéken a kaszáláson alapuló gyepgazdálkodás volt jelentős.

Őrségi Nemzeti Park

Az Őriszentpéteri és a szentgotthárdi térségek értékes természetvédelmi területek, amelyek természeti, kultúrtörténeti, néprajzi értékeinek megóvására az Őrségi Nemzeti Park ügyel 2002 óta, hazánk tizedik nemzeti parkjaként. Az Őrségi Nemzeti Parkhoz több tájegység is tartozik: Őrség, Rábavidék, Rába folyó szabályozatlan völgye, a Belső-Őrség és Szentgyörgyvölgy környéke alkotják. Összesen 44 település határát foglalja magába közel 44 000 hektáron, amelyből 3 086 ha fokozottan védett. A nemzeti park védett környezetében csak korlátozott gazdasági tevékenység végezhető, ugyanakkor a természet állapotának megőrzéséről az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság gondoskodik. A területen kiemelkedő jelentőségű Natura 2000 területek, védett növény és állatfajok, gyepek és vizes élőhelyek találhatók. Az egész nemzeti park területe európai uniós közösségi védelem alatt álló Natura 2000-es terület. Táji sajátosság a számos védett természeti értéket hordozó kaszáló gyümölcsösök, és az országban egyedülálló tőzegmoha lápok jelenléte.

Legfontosabb problémák:

- magántulajdonban lévő földek felvásárlása (Nemzeti Park)
- egyre kevesebb a mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások száma

Lehetőségeink:

- mezőgazdaságban előállított termékek magasabb arányú feldolgozottságának növelése, helyi termékek kínálatának bővítése
- természeti és tájképi értékekre alapozott ökoturisztikai lehetőségek jobb kihasználása

4.1.3. Kulturális erőforrások

Hagyományápolás, élő hagyományok gondozása

Az akciócsoport területe népi építészeti és kultúrtörténeti emlékekben gazdag. A dombos terület jellegzetes lakóházípusai a kerített ház illetve a kerített udvar volt. Ezeknek az épületformáknak jellegzetes együttese Szalafőn, a Pityerszeri Népi Műemlék együttesben eredeti helyükön és

környezetükben tekinthető meg. A népi építészet remekei közé sorolhatóak a haranglábak is. Legszebb példája a pankaszi szoknyás harangláb, amely 1775-ben épült. Később a téglapítkezés elterjedésével alakultak ki az úgynevezett „kódisállásos” épületek.

Az űrségi és a Rába-vidéki táj képét az itt élő ember formálta és alakította, tartotta fenn az évszázadok során. A tájkép alakulása a gazdálkodással függ össze. A családok önellátásra törekedtek, kisparaszti gazdálkodást folytattak. A terület természeti adottságai, jellegzetességei miatt elsősorban az állattenyésztés és az erdőgazdálkodás volt jelentős. A meredekebb domboldalak kaszálógyümölcsösöknek adnak otthont, amik régi hagyományos gyümölcsfajtákat őriznek pl. búzaérő szilva, pogácsa alma stb. A gyümölcsök egy részét aszalták, lekvárt főztek és pálinkát készítettek belőle. A Rába-vidék és az űrség lakói ma is hasonlóképpen dolgozzák fel a gyümölcsöket. A paraszti életben az emberek mindennapi használati tárgyaik jelentős részét maguk készítették. A népi mesterségek közül talán a legjelentősebb a gerencserek, fazekasok munkája. Az itteni emberek az agyagos talajt kihasználva a tanulták ki a fazekas mesterséget, amely apáról fiúra szállt. A fazekasok a mai napig portájukon árulják termékeiket, amely között a tepsik, lábasok, tányérok, fazekak megtalálhatóak. A legjelentősebb fazekas hagyományok Magyarországon fel. A fazekas mesterség mellett az erdőkből adódóan a fafaragás és az asztaloság is nagy hagyományokkal rendelkezik. A fűz vesszőkből kosarakat, a rozsszalmából különböző formájú és méretű tárolóedényeket, kópicot készítenek. A népi kismesterségeket (fazekasság, fafaragás, kópickötés, csuhékészítés) végző vállalkozások, civil szervezetek ma is aktívan végzik tevékenységüket, az általuk előállított termékek a turizmus egy fontos alapját képezik. Különösen az űrségben vannak nagy hagyományai a helyi termelésnek, amely termékek a városból vidékre látogató turisták körében is hihetetlen nagy érdeklődésnek és népszerűségnek örvendenek. Az élő hagyományokat ápoló népi kézműves mesterek (fazekas, fafaragó, csontfaragó, csuhé, szőttes, kosárfonó) – vállalkozásukat, bevételeiket elsősorban az idegenforgalomra alapozva - szinte minden településen megtalálhatóak, akik a mai napig készítik, árulják kézműves termékeiket portáiknál, vásárokon, piacokon. A tájegységre jellemző kézműves termékek mellett egyre nagyobb teret hódít az egyéb helyi termékek, helyi termelők által előállított vegyszer- és tartósítószermentes élelmiszerek, növény, zöldségek, gyümölcsök és az ezekből előállított helyi termékek.

A helyi termelésnek számos előnye van, mind a helyi termelőre, mind pedig a térségre vonatkozóan:

- a helyi termelő saját termékét árulja, ezért az áru nyomon követhetősége, minősége, termelési módja felőli tájékoztatás biztosított;
- a termékek előállítása, értékesítése a térségben történik, a bevétel is helyben marad, ami kapcsán erősödik a helyi gazdaság, a helyben maradás, erősödnek a termelő-vevő, város-vidék kapcsolatok, nő az élelmiszer, illetve ellátásbiztonság;
- a helyi termelés közvetlenül hozzájárul a foglalkoztatás növeléséhez, vagy a foglalkoztatottság megtartásához;
- a friss helyi termékek szezonális, környezetkímélő, hagyományos módon, nagyobb élönmunkával, odafigyeléssel előállított termék, így különleges íz világú, egyedi termék kapható vásárláskor, amivel a vásárló támogatja a kiskerti, háztáji termesztést, ezáltal pedig hosszú távon a faj és fajtagazdagságot, ez ellenállóbb táj és őshonos fajták fennmaradását és a hagyományos, házi elkészítési módokat

Az űrségben híres tökmagolajok (és különböző magolajok) mellett helyben készült lekvárokkal, szörpökkel, házi készítésű sajtokkal, méhészeti termékekkel, aszalt gyümölcsökkel,

gyümölcslevekkel, kézműves csokoládéval stb. várják a térségbe látogatókat. A helyi termékek iránt a kereslet az egészséges életmód, mint szemléletforma térnyerésével folyamatosan nő. Az akciócsoport területén a helyi termékek készítése mint önellátó gazdálkodási forma és mint turisztikai attrakció is nagyon hangsúlyos, ezért fejlesztésük, bővítésük a térség fejlődése és a hagyományok ápolása, megőrzése szempontjából is kiemelkedően fontos. A növekvő kereslet kielégítése a helyi termelők számára egyre nehezebb feladat, mivel megfelelő háttérinfrastruktúra hiányában nagyobb mennyiségű, volumenű helyi termék előállítás – pl. szörpök, gyümölcslevek, lekvárok, dzsemek stb. nem kivitelezhető. A térségi kistélepuséseken élők jövedelmi helyzete folyamatosan romlik, a munkanélküliek foglalkoztatását pedig a megyei átlaghoz képest jóval gyengébb vállalkozói szféra egyre kevésbé képes ellátni. Egyre nagyobb nyomás nehezedik a települési önkormányzatokra a bevételszerzési lehetőségek bővítése, a megélhetést elősegítő megoldások kidolgozására a háztartások részéről. A települések többsége elindult az önellátás, gazdálkodóvá válás útján. Pl. mezőgazdasági közmunkaprogram, amelynek keretében a megtermelt termés bekerülhet a helyi közétkeztetésbe, a falunapok asztalára, felhasználásra kerülhet a segélyezésben. Az önkormányzatok fenntartásában megvalósításra kerülő feldolgozók erre a fejlesztési igényekre tudnának megoldást kínálni. A közösségi feldolgozók a helyben élők számára is lehetőséget nyújtanak saját készítésű termékeik – pl. saját maga által termelt gyümölcsből 100%-os gyümölcslé készítésére – előállítására, továbbá lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gazdák, helyi lakosság megismerjék a gyümölcs, zöldségfeldolgozáshoz szükséges módszereket, amelyhez a megfelelő háttérinfrastruktúrát (eszközöket stb.) a feldolgozó tulajdonosa biztosítaná. A közösségi feldolgozók kialakításával a kínálati oldal igazodni tudna növekvő keresleti oldalhoz és a helyi gazdaság megerősödésével hosszú távon új munkahelyek teremtéséhez hozzájárulna a térségben. Az elmúlt években számos porta nyitotta meg kapuit az általuk készített kis mennyiségű helyi termékek szélesebb körű megismertetése érdekében. A háznál történő értékesítés mellett helyi termelői piacok is működnek a HACS területén a helyi termékek könnyebb elérhetősége érdekében. A 2012-ben életre hívott Őrségi Termelői Piac kezdettől fogva sikertörténetnek számít. Termelői oldalról átlagosan 15-20 állandó résztvevővel és mindig egy-két újabb termelővel üzemel a piac egyre nagyobb látogatottság mellett. Az egyre növekvő kereslet miatt a helyi termelők egyre nagyobb mennyiségű és minőségű termékek előállításával próbálják meg ellátni vásárlóikat és önfenntartó gazdálkodóvá válni, azonban a nagy mennyiségű előállításnak sok esetben hiányoznak az infrastrukturális feltételei. Az Őrségi Termelői Piac mellett 2015-ben két új termelői piac is nyílt Csörötneken és Szentgotthárdon, ahol kizárólag helyi termék előállítók kínálják portékáikat a hét egy-egy napján. A helyi termékek közétkeztetésbe, vendéglátásban (éttermek, szállodák stb.) való felhasználása egyenlőre elenyésző számban figyelhető meg 1-1 étteremben kísérleti jelleggel (pl. Buschenshank étlap) a térségekben.

A térség lakossága számos élő néphagyományt (májusfaállítás, rönkhúzás, farsang stb.) ápol, és folyamatosan gazdagítja kínálatát hagyományőrző nagyrendezvények, fesztiválok tartásával is (Őrségi Vásár, Őrállók Napja, Történelmi Napok az 1664-es Szentgotthárdi csata emlékére, Tökfesztivál, Fazekas napok, Természetesen Őrség, Hétrétország stb.). A rendezvényeknek turisztikai szempontból is kiemelt jelentőségük van, amelyek gondozása kiemelten fontos a helyi identitás megőrzése és térség fejlődése kapcsán is. A szentgotthárdi térségben a ciszter örökség ápolása az élő hagyományok egyik meghatározó eleme, a ciszter apátság Franciaországból Magyarországra, a mai Vas megyébe, és birtokolták a mai Vendvidéket és néhány Őrségi települést. A ciszterciek saját maguk művelték a földjüket jobbágyaikkal együtt, gazdag ismeretekkel rendelkeztek az állattenyésztés, a halászat, a szőlőtermesztés és az

erdőgazdálkodás terén is. Ez utóbbi környezetvédelmi tekintetben is rendkívül fontos, mert a ciszterci típusú erdőgazdálkodás hozzájárult ahhoz, hogy a Vendvidéken rendkívül egyedi erdők alakultak ki. Különösen Orfalu községben, a híres Fekete-tó környékén találni meg ennek legszebb példáját, mivel ott nagy számú öreg, de jó állapotban levő magas fa található, amely ma az Őrségi Nemzeti Park kiemelten védett része.

Szlovén nemzetiség hagyományai a térségben

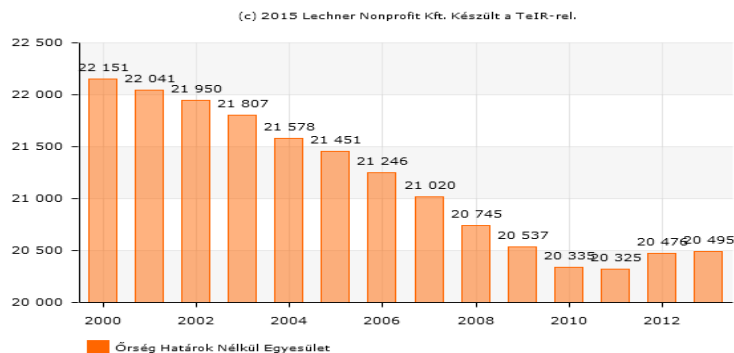
A Vendvidéken élő Rábavidéki szlovén nemzetiség hagyományai régmúlta tekintetnek vissza. A legősibb hagyományt a szlovén dűlőnevek és háznevek őrzik. A Felsőszölnökön található szlovén tájházban, bognárházban (Alsószölnök), kézművesházban (Orfalu) valamint a szentgotthárdi helytörténeti múzeumban található tárgyi emlékekhez kötődő foglalkozások a nemzetiségi kultúra és nyelv fennmaradását ösztönzik. A Nemzeti Park területén megvalósítható hagyományos gazdálkodás példája a felsőszölnöki mintagazdaság és almamust prэшáz.

4.1.4. A társadalom állapota

Demográfiai folyamatok

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület 33 települést foglal magába, az Őriszentpéteri kistérségből 18, a Szentgotthárdi kistérségből 15 tartozik hozzá. A 33 település összlakosság száma a 2014. január 1-jei KSH adatok alapján 20.495 fő. A 33 településből Szentgotthárd és Őriszentpéter város lakosság száma haladja meg az 1.000 főt, Szentgotthárd lakossága 8.834 fő, Őriszentpéter lakossága 1.189 fő. 24 település lakosság száma 500 fő alatti – ebből 4 település 100 fő alatti lakosságszámmal rendelkezik.

Az akciócsoport területének lakossága 2000 és 2011 között erőteljes mértékben csökkent, 10 év alatt 1.826 fővel, amely éves szinten 183 fő/év fogyást jelent.

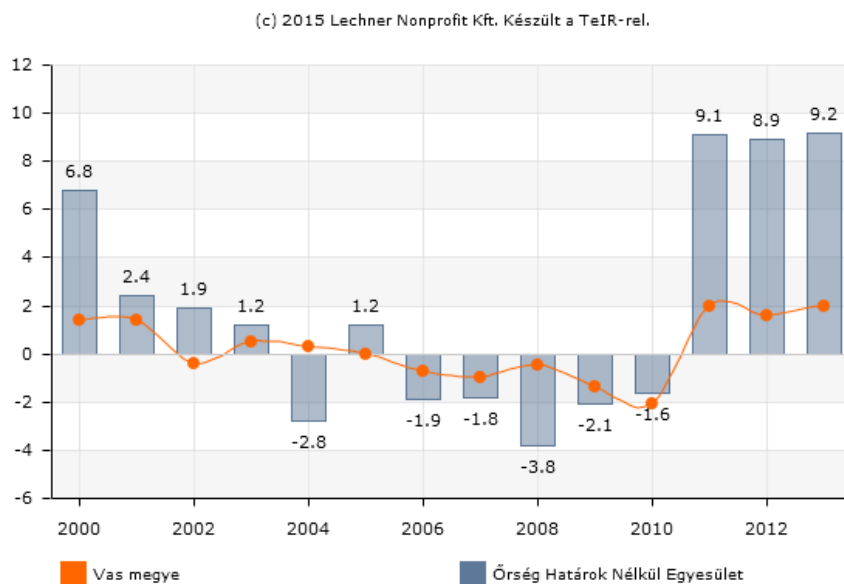
1. ábra: Lakónépesség számának változása 2000-2013. (Forrás: TEIR)

2011. évet követően nagyon lassú minimális, 1%-os népességnövekedés figyelhető meg a 2012. és 2013. évi népesség adatok alapján. A természetes fogyás az országos és megyei átlaghoz képest is magas, az eltérés az országos átlagértékhez képest 2010-ben és 2011-ben 7,3 ezrelék, a megyei átlaghoz képest 5,1 ezrelék volt.

A népesség fogyását elsősorban a munkalehetőségek hiányából adódó elvándorlás, valamint az előregedő településeken élők elhalálozása okozza. Az elvándorlás 2010 óta jelentős, a megyei átlagértékhez képest 2010 – 2013 között átlag 7 ezrelékkal magasabb a térségben. A helybeni szűkös megélhetési lehetőségekkel szemben a határok közelsége, a külföldi kedvezőbb

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

munkavállalási lehetőség nagymértékben befolyásolja ezeknek a mutatóknak az értékét. Ezért nagyon fontos olyan fejlesztések megvalósítása, foglalkoztatási lehetőségek biztosítása, ösztönöző eszközök bevezetése a helyben való letelepedésért, amelyek hosszú távon hozzájárulhatnak a népesség növekedéséhez, a térség fejlődéséhez.

2. ábra: Elvándorlási arány 2000-2012 (Forrás: TEIR)

A térség lakosságának kor szerinti összetételében viszonylag magas arányt képviselnek a 60 év felettiek, hiszen a lakosság több mint negyede tartozik ebbe a kategóriába, a térség öregségi mutatója 2000 óta a megyei és az országos átlaghoz képest 0,5-1 százalékkal magasabb, ami a térség fokozott elöregedésére utal. A HACs területén – főként az Őrségben, de a Vendvidéken is - az elöregedő településekből adódóan jellemzően kedvezőtlenek a lakosság egészségi állapotára vonatkozó adatok. A krónikus betegségben (magas vérnyomás, cukorbetegség, szív- és érrendszeri megbetegedések száma) magas. Emellett követve az ország statisztikai adatait a térségben itt is ugrásszerűen megnőtt a daganatos megbetegedések száma az elmúlt 20 évben. Nagyon magas az 50-65 év közöttiek korai elhalálozásának aránya a nem kezelt vagy későn diagnosztizált betegségek miatt. Az egészségügyi ellátórendszer kielégítőnek mondható, háziorvosi szolgálatok, mentőállomás működik a térségben. Fekvőbeteg és járóbeteg szakellátást végző intézmény azonban legközelebb a megyeközpontokban érhető el Szombathelyen és Zalaegerszegen (45-60 km-re). Sokan – főként az idősek – az egész napos utazást nem vállalva nem vesznek részt szűrő vagy egyéb egészségi állapotfelmérésre vonatkozó vizsgálatokon, amellyel a betegségek időben kerülnének felismerésre és kezelésre. A kistelepüléseken élő fiatalok számára sincsenek szervezett, a szenvedélybetegségekről szóló prevenciós előadások, programok, amely szintén hiányként jelenik meg a térségben. Ezért kiemelten fontosnak tartjuk elsősorban az Őrszentpéteri térség területén az egészséget megőrző, a betegséget megelőző attitűdök kialakítását.

A térségben összesen 2 város található- Szentgotthárd és Őrszentpéter-, ahol a lakosság 45%-a él. A két városhoz közelebb eső településekről az elmúlt évtizedekben folyamatos térségen belüli elvándorlás volt tapasztalható a két térségi központ irányába. Az utóbbi években azonban a térségen belüli vándorlások kiegyenlítetté váltak, amely annak köszönhető, hogy a kisebb

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

települések az infrastrukturális fejlesztések eredményeképpen utolérték a központi településeket. Az elvándorlás elsősorban a kis lélekszámú 500 fő alatti településeket érintő leginkább, ahol a munkahely hiánya mellett a megélhetés kapcsolódó alapvető szolgáltatások (pl. kereskedelmi üzletek, közösségi épületek, szabadidő hasznos eltöltését biztosító létesítmények stb.) és a helyi identitást erősítő, közösségépítő, összetartó kezdeményezések, együttműködések (pl. programok, rendezvények, önszerveződő társulatok stb.) hiányoznak. Az elvándorlók pedig azok a fiatalok, illetve középkorú lakosság, akik a gazdasági válság miatt elvesztették munkahelyüket így kénytelenek munkát vállalni akár lakhelyüktől távolabbi, nagyobb foglalkoztatási pontokban, vagy a jobb munkalehetőség reményében költöznek el a térségből a régió nagyobb városaiba és a fővárosba, ezáltal felgyorsítva a népesség természetes fogyását. Mindemellett természetesen erőteljesen megfigyelhető a külföldön való munkavállalásból adódó letelepedés és későbbi családalapítás is.

A településekről történő elvándorlás mellett viszonylag elenyésző a városból vidékre költöző értelmiségiek aránya. A „betelepült” városiak esetében megfigyelhető, hogy egyes településeken – pl. Óriszentpéteren – „zárt közösséget” alkotnak, egy adott településrészre költöznek. Előszeretettel választják a kistelepüléseket - 200-300 fő alattiakat (pl. Szalafő, Ispánk) lakhelyül, ahol a vidéki, nomád jellegű élet még jobban dominál és a városi élettel szemben természetközeli és egészséges életmód megélését irányozza elő. A helyi közéletben, közösségi és helyi gazdasági életben – egy-két kivétellel - kevés szerepet vállalnak, legnagyobb részükre a távmunka vállalása a jellemző.

Az akciócsoport területén élő lakosságból magát cigány vagy más etnikai hovatartozásúnak való lakosság aránya 2001 és 2011 között 0,9%-kal emelkedett, azonban ennek ellenére is létszámuk csekély mértékűnek mondható, az országos átlagtól 1-1,5%-kal marad el.

Képzettségi és jövedelmi helyzet

A lakosság képzettségét tekintve is sajnos kedvezőtlenek az akciócsoport mutatói, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya az országos adatokhoz képest több mint 9 százalékponttal kevesebb. A 8 osztályos általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya viszont jóval magasabb mind a megyei, mind pedig az országos átlagnál. Az érettségivel rendelkező 18 vagy annál idősebb felnőtt aránya 36,7%, 12 százalékponttal kevesebb az országos adatoknál. Hosszú távon ezért nagy hangsúlyt kell fordítani a helyben élők számára képzési, továbbképzési lehetőség biztosítására, akár új szakmák elsajátítására a megélhetési lehetőségek biztosítása érdekében. Az alacsony térségi képzettségi mutatók arányával összefüggésben a jövedelmi viszonyok sem kielégítőek, a 15-59 éves aktív korú lakosság körében a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 35,6%, ami szintén magasabb mind a megyei, mind országos átlagnál.

Lakhatási feltételek

A térségben, csakúgy mint országos és megyei szinten is jelentős visszaesés volt tapasztalható az új lakások, családi házak építése területén, amely legfőképpen a tőke hiányának vagy a nem megfelelő hitelfelvételi lehetőségeknek köszönhető. További akadályozó tényező, hogy az akciócsoport jelentős területe nemzeti parki terület, így az építések kapcsán is sokkal szigorúbb előírásokat kell figyelembe venni és betartani, ami az építkezők vállalkozó kedvét is nagymértékben visszaveti. Bérelhető önkormányzati lakások aránya minimális a térség

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

falvaiban, Szentgotthárd városában több albérlet található, azonban a nyugati határ közelsége miatt igen magas bérleti díj ellenében érhetőek el ezek a lakások. Ugyanez vonatkozik egyébként használt családi ház, lakás, építési telek vásárlás esetére is, akár települési szinten is jelentős eladási árkülönbözet figyelhető meg, az Őrség némely településén – Szalafőn, Őriszentpéteren stb. – jóval magasabb árért kínálnak eladásra ingatlant, mint más, akár szomszédos településen.

Közbiztonság

Közbiztonság területén az Őriszentpéteri és a szentgotthárdi térség nagyon kedvező statisztikai adatokkal rendelkezik. Őriszentpéter Vas megye egyik legbiztonságosabb városa a 2012. és 2013. évi statisztikai adatok alapján, közel 40 százalékkal csökkent a bűnözés az akciócsoport területén az elmúlt 10 évben. Ennek egyik oka természetesen a fokozott rendőri, polgárőri jelenlét. Számos Leader pályázatból térfigyelő kamerarendszer beszerzése valósulhatott meg, amely segítette a rendvédelmi szervek munkáját az átmenő forgalom ellenőrzése során. A Magyarországot 2015. évben súlyosan érintő menekültáradat az akciócsoport területén is fokozott felkészültséget indukál mind a településvezetők, mind pedig a rendvédelmi szervektől tekintettel arra, hogy mindkét térség közvetlenül a nyugati határ (osztrák és szlovén) mentén helyezkedik el, ahol számos rendes és zöld határátkelési lehetőség nyílik a nyugati országokba. Ezért nagyon fontos a közbiztonság további fejlesztése és támogatása.

Civil szervezetek, közösségek, közösségi terek

A térségben jelentős számú nonprofit szervezet működik. Egy részük egy-egy település tekintetében fejti ki hatását, azonban számos szervezet mikrotérségi vagy kistérségi hatással is bír. Vannak olyan települések, ahol a nonprofit szervezetek a helyi foglalkoztatásban is jelentős szerepet töltenek be. A térségi civil szervezetek száma az elmúlt 10 évben folyamatosan növekvő tendenciát mutat. 2000-ben a regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma 7,9 volt, 2010-ben már 10,8 – míg 2013-ban már 13,7 volt ez az érték, amely jóval meghaladja a megyei és országos adatokat. A térségben nagyon sok az aprótelepülés, de szinte valamennyi településen működik civil szervezet – faluszépítő, kulturális, polgárőr, hagyományőrző, sport -, természetesen a Őriszentpéteren és Szentgotthárdon található meg a térségben működő civil szervezetek jelentős aránya. Számos nagy projekt kedvezményezettjeként jelentek meg – önkormányzati vagy egyéb háttértámogatással – amely hozzájárult az önkormányzatok és civil szervezetek közötti együttműködési kapcsolatok kialakításához, a civil szervezetek megerősödéséhez és szakmai tapasztalatuk növeléséhez. Az akciócsoport illetékességi területén több olyan nagy non-profit szervezet is tevékenykedik, akik hálózatos tevékenységükkel hozzájárulnak a térség fejlődéséhez.

A szentgotthárdi térségben a Pannon Kapu Kulturális Egyesület az önkormányzattal együttműködve részt vesz kulturális programok szervezésében, turisztikai termékfejlesztést és információnyújtást is végez. A Szentgotthárdi térségben 2012-ben jött létre a Szentgotthárd és Térsége Turisztikai Egyesület (helyi TDM szervezet), amelynek tagjai között számos önkormányzat, vállalkozó és civil szervezet. Célja a térség turisztikai fejlesztéseinek segítése, a lakosság, Szentgotthárd Város Önkormányzatának és a helyi vállalkozók turisztikai tevékenységének összehangolása, a piac szereplői közti jobb információáramlás és együttműködés biztosításával. 2014 május óta üzemeltetnek információs pultunka a St.Gotthard Spa & Wellness előterében, azzal a céllal, hogy a városba érkező vendégek teljes körű, színvonalas tájékoztatást kaphassanak Szentgotthárd és térsége turisztikai látványosságairól. Az Őrségben az Őri Alapítvány teleházat, rádiót működtet, turisztikai programok, nagyszünetek

(Virágzás Napjai, Hétrétország – Szerek és porták fesztiválja) szervezője. A Népi Mesterségek Műhelye Egyesület az őrségi kézműves hagyományok, oktatása és bemutatása területén tevékenykedik. A Natúrpark Térségfejlesztési Nonprofit Kft. az őrségi és a szentgotthárdi, valamint a szomszédos lenti kistérségekben térségfejlesztéssel, helyi termékek fejlesztését, foglalkoztatás növelését segítő programok bonyolításával foglalkozik. Az Őrségi Vendéglátók és Szállásadók Egyesülete a térség turisztikai szereplőit fogja egybe. A Szlovén Vidék Kht. a Rába menti szlovének lakta települések gazdaságfejlesztésével, míg a Magyarországi Szlovének Szövetsége a szlovén lakosság legfontosabb identitás megőrzését támogató szervezete. A hagyományápolás területén is számos non-profit szervezet működik. Az Őrállók Alapítvány 2006 óta tevékenykedik a térségben. Céljuk a térség, és vele a magyar nemzet kulturális életének élénkítése, hagyományok ápolása, a természeti és az ember építette környezet kincseinek védelme. Az alapítvány 2012 óta minden évben megrendezi az Őrállók Napja című nagyrendezvényét, nyaranta gyermektáborokat szervez a helyi és máshonnan érkező gyermekek számára. A civil szervezetek által végzett helyi, térségi szintű tevékenységek a helyi közösségi élet alapjait képezik, programjaikkal nagymértékben hozzájárulnak a helyi identitástudat megerősítéséhez. Fő feladatuknak tekintik a közösségépítést, amely során a településen élő emberek közös vagy szabadon meghatározott tevékenységei, programjai révén a település helyzetét javítják és a közjót is gyarapítják, csökkentik próbálják a társadalmi hiányokat és fejleszteni kívánják településeket. A civilek közösség fejlesztései hozzájárulnak a helyi életminőség javulásához, a helyi kultúra, hagyományok ápolásához és hosszú távú fennmaradásához.

Egy-egy település és/vagy térség közösségi életének fejlesztése/továbbfejlesztése terén eltérő helyi szükségletek fogalmazódtak a projektötlet gyűjtés során. Közösségi célú kezdeményezések keretében további közösségi „terek”, építmények létesítése iránti igény merült fel pl. szabadtéri rendezvényekhez kapcsolódó rendezvényter kialakítása, játszótér, rendezvényekhez kapcsolódó kiszolgáló létesítmények – pl. szabadtéri kemence - , település életében jelentőséggel bíró emlékhelyek felújítása, kialakítása, helyi hagyományokat bemutató, helytörténeti gyűjtemények, illetve települési monográfia. Civil szervezetek esetében működési területükhöz kapcsolódó eszközbeszerzések pl. fellépőruha, korhű ruhák, és egyéb infrastrukturális fejlesztések. Ezeknek a települések által megfogalmazott közösségi életet, helyi közösség erősítését szolgáló szükségletek kielégítése fejlesztési célként való megjelenése a 2014-2020-as időszakban indokolt.

4.1.5. A gazdaság helyzete

Foglalkoztatottság

A térség jellegzetessége, hogy megyeszékhelyektől, nagyvárosoktól távol található, alapvetően aprófalvas településekből áll, amelyekről a munkavállalók nehezen tudnak a közösségi közlekedés eszközeivel eljutni a Vas és a közeli zala megyei foglalkoztatási központokba, ezért a munkanélküliség viszonylag magas a HACS területén. Ugyanakkor további jellegzetesség, hogy a térségen belül komoly eltérések tapasztalhatóak a munkanélküliség tekintetében. Szentgotthárd és Őriszentpéter a két legnagyobb térségi foglalkoztató település. A két foglalkoztatási központhoz közelebbi településeken általában kisebb a munkanélküliség, mint a minden tekintetben távoli kistérségeken. 2011-es adatok alapján a 15-64 év közötti lakosság 58%-a foglalkoztatott, amelyből 47% naponta, rendszeresen ingázik munkahelye elérése érdekében.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

A munkanélküliségi ráta a 2013. évi adatok alapján 4,3 % (megyei ráta 3,8%), a regisztrált munkanélküliek száma 592 fő. A regisztrált munkanélküliek száma 2009 óta folyamatosan csökken, 5 év alatt felére csökkent a regisztrált munkanélküliek száma, amely köszönhető az önkormányzatok és civil szervezetek által folytatott közmunkaprogramoknak (Start program)

A regisztrált munkanélküliek egy jelentős része (39,5%) a tartós munkanélküliek kategóriájába tartozik. Ennek egyik fő oka, hogy a legnagyobb foglalkoztatási szektorok (feldolgozóipar nagyvállalatai, közigazgatás), amelyekben a foglalkoztatottak 60%-a dolgozik, viszonylag speciális és magas képzettséget, gyakorlatot igényel, amelynek ez a réteg nem tud megfelelni. A munkanélküliek nyilvántartásában a 8 általános végzettségű személyek aránya 37%. A viszonylag magas munkanélküliség mellett azonban folyamatosan fennáll, főként a megfelelően képzett szakmunkások tekintetében a hiány, amely már gátolhatja további cégek letelepedését a térségbe. A regisztrált munkanélküliek közül nagyon magas a 45 év feletti munkanélküli (42,3%, a regisztrált 592 főből több mint 250 fő), ami mind a megyei, mind pedig az országos átlagértéket 3-5 százalékponttal meghaladja.

Ezért a hatékony szakképzés és az élethosszig tartó tanulás lehetőségét biztosító felnőttképzés szerepe meghatározó a térség munkavállalóinak versenyképessége szempontjából. A tartós munkanélküliek jelentős része egy, vagy több szempont alapján valamelyik hátrányos helyzetű csoporthoz is tartozik egyben. Ezek az emberek olyan komplex mentális-szociális- és készség problémákkal küzdenek, amelyek gyakorlatilag lehetetlenné teszik azonnali munkavállalásukat a munkaerőpiacon. Számukra egyrészt komplex reintegrációs programok szervezésével lehet esélyt teremteni a jelenlegi vállalkozói struktúra szereplőinél való munkavállalásra. Másrészt a vidékfejlesztési program súlypontját képező helyi termékek és szolgáltatások támogatása révén megerősödő helyi mikrovállalkozások új munkahelyteremtő hatása révén kerülhetnek vissza a munka világába.

A mikrotérségi központokban jelentős foglalkoztatók az önkormányzatok, közös önkormányzati hivatalok. A térség két foglalkoztatási központján (Szentgotthárd, Óriszentpéter) kívül Körmend, Szombathely és Zalaegerszeg biztosít munkalehetőségeket a térség lakóinak. Ugyanakkor a határmenti elhelyezkedésnek köszönhetően lényeges a szlovén, osztrák munkavállalás szerepe. A külföldi munkavállalás mértéke csak részben ismert, sokan ideiglenesen vállalnak alkalmi munkákat a szomszédos országokban, azonban ezeknek a munkavállalóknak a száma is jelentősen emelkedik évről-évre.

Vállalkozási szerkezet, kereskedelem

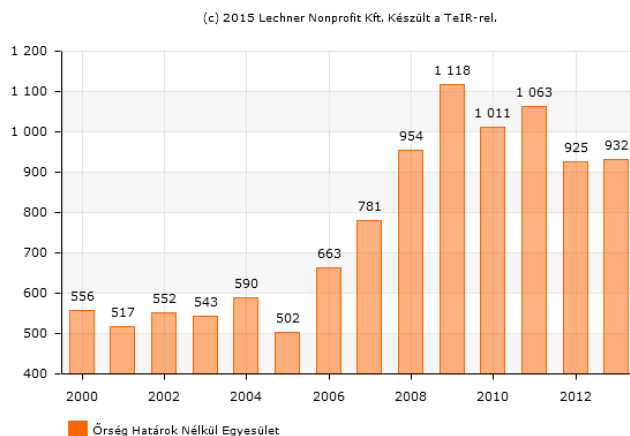
Az Őrség Határok Nélkül térségben eltérő adottságok és lehetőségek között tevékenykednek a térség nagyvállalatai, amelyek jellemzően a feldolgozóipar területén működő multinacionális cégek, vagy beszállítók és a térség többi egyéni, mikro- és kisvállalkozása, akik a 33 település többségében a helyi termékek előállítását és vállalkozói szolgáltatások nyújtását végzik. A két vállalkozói csoport között szinte nincs semmiféle üzleti kapcsolat. Vidékfejlesztési szempontból a mikro- és kisvállalkozások szerepe a meghatározó, foglalkoztatási szempontból a térségi közepes és nagyvállalatok dominálnak. A térségben működő vállalkozások közül foglalkoztatási tekintetben meghatározóak a külföldi tulajdonban lévő, közepes és nagyvállalatok. Ez 2011. évi adatok alapján összesen 9 db vállalkozást jelent ugyan, de összesen mintegy 2000 munkahelyet biztosítanak. Ezek a térségi nagyvállalatok Szentgotthárdon (8 db) – legnagyobbak: Opel, Vossen, és Rönökön (1 db) találhatóak. Profiljuk a feldolgozó ipar területén jelentkezik, az autóalkatrész

gyártás, a fémmegmunkálás, a textilipar, a GM-hez kapcsolódó logisztikai szolgáltatás területén tevékenykednek.

A vállalkozások foglalkoztatási szempontból kialakított következő csoportját a 10-49 fő közötti munkáltatók jelentik, amelyek további feldolgozó ipari cégek mellett, elsősorban szolgáltató vállalkozásokként az építőipar, a kereskedelem, a vendéglátás, turisztika és a szállásadás területén jelennek meg. A térségben Szentgotthárd mellett Óriszentpéteren, Felsőszölnökön, Bajánsenyén, Nagyrákoson találhatók ezek. 2011. évi adatok alapján az akciócsoport területén 40 db 10-49 főt foglalkoztató vállalkozás működött, amelyek jellemzőn magyar tulajdonban vannak, helyi vállalkozók működtetik őket. A foglalkoztató vállalkozások legnagyobb csoportját a 10 fő alatti vállalkozások adják. Ezekben a gazdasági, pénzügyi szolgáltatók mellett, a települési szolgáltatásokat végző vállalkozások, valamint a mezőgazdasági, erdészeti, élelmiszeripari cégek is képviselve vannak. Ugyanakkor a vendéglátás, kereskedelem, szállásadás és más turisztikai szolgáltatások is itt jelennek meg. Ezeknek a vállalkozásoknak a száma az elmúlt 10 évben több mint duplájára nőtt.

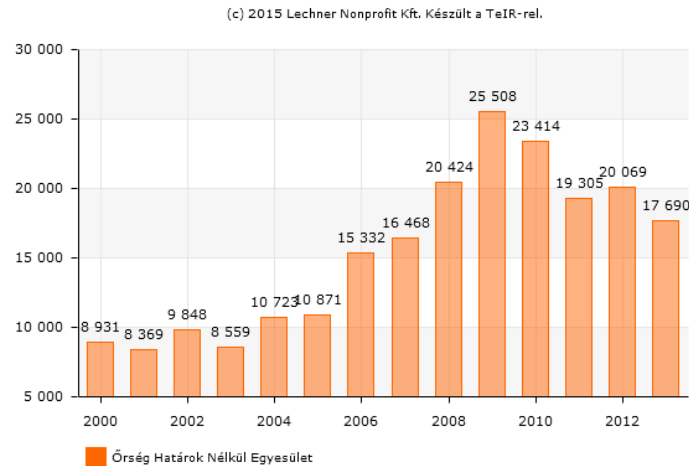
A térségben a vidékfejlesztési szempontból leginkább érintett célcsoport, tehát a falvakban tevékenykedő turisztikai, élelmiszeripari és mezőgazdasági vállalkozások szinte teljes egészében ide tartoznak. A helyi fejlesztési stratégiában kialakítandó turisztikai célú és helyi termelésre vonatkozó fejlesztési intézkedések elsősorban őket érinti.

A térség szinte minden települése a turizmust tartja a fejlődés egyik fő irányának, kitörési pontnak. A térségben az erősen domináló falusi turizmus mellett megtalálhatóak a kereskedelmi szálláshelyek, szállodák jelenléte is, azonban idegenforgalmi szempontból ezek kevésbé vonzóak a térségbe látogató turisták számára.

3. ábra: Falusi szálláshely férőhelyeinek száma (db) (Forrás: TEIR)

Az akciócsoport területén összesen 932 férőhely érhető el falusi szálláshely keretében, kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma a térségben 1.008 db. A falusi szálláshelyek elsősorban az Órség területén jellemzőek (Óriszentpéteren, Szalafőn, Nagyrákoson stb.) szinte valamennyi órségi kistelepülésen találhatunk ilyen jellegű szálláshelyet. A falusi szálláshelyek iránti kereslet folyamatosan nő, mutatja ezt a magas vendégéjszakák száma is, amely a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számától 570 vendégéjszakával marad alul.

4. ábra: Falusi szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma 2000-2012 (Forrás: TEIR)

A térség életében a mai napig meghatározó tényező az idegenforgalom. Évről-évre nagyon magas a térségbe érkezők száma. A táj sajátossága, érintetlensége, népi hagyományok ápolása, egészséges életmód a turisták körében egyre népszerűbb. A 2007-2013-as időszakban számos turisztikai fejlesztés (elsősorban szálláshely, kapacitásbővítés) valósult meg a vidékfejlesztési programnak köszönhetően. A szigorú pályázati kiírásoknak megfelelően minőségi, négy napraforgós szálláshelyek kialakítására került sor. A szálláshelyek szolgáltatásainak bővítésére, fejlesztésére a folyamatos idegenforgalom miatt a továbbiakban is szükség van. A térség szempontjából jelentősebb turisztikai fejlesztéseket az Őrségi Nemzeti Park által megvalósított 1-1 program jelentett az elmúlt időszakban. Az Őrségtől a Vendvidékig című projekt 2010-2013 került megvalósításra, amely 9 települést érintett és egységes turisztikai bemutató övezet kialakítására irányult. (kitáblázás, pihenőhelyek, két új kilátó). Az Őrállók Földjén című (2012) projekt a térségben fellelhető épített örökségi értékek állagmegóvására irányult. Emellett elsősorban az önkormányzatok rendezvények szervezésére irányuló projektjei részesültek támogatásban (pl. Őrségi Vásár). Hiányként és szükségletként jelentik meg azonban olyan turisztikai szolgáltatások nyújtása akár szálláshelyhez kapcsolódva akár önállóan, amely hozzájárul a szabadidő aktív eltöltéséhez, tartalommal töltheti meg nyaralást a helyi látnivalók felkeresésén túl.

Legfontosabb problémák:

- Kevés, a viszonylag több embert foglalkoztató vállalkozások száma
- alacsony volumenű helyi termék előállítás a kínálattal szemben, hiányos infrastruktúra a volumen növelése érdekében (pl. feldolgozók hiánya)
- A befektetők – az osztrák-szlovén határ közelségéből adódóan is – városokba telepítik ipari vállalkozásaikat.
- viszonylag alacsonynak mondható az álláskereső képzettségi szintje

Lehetőségeink:

- munkahelyteremtő beruházások támogatása
- vállalkozók motivációjának erősítése
- helyi termék előállítás és a turizmus fejlesztése megfelelő infrastrukturális feltételek biztosításával

Helyzetfeltárás összefoglalása

A helyzetfeltárás során a tervezéssel érintett terület szempontjából a legfontosabb problémák:

- ✓ A települések lakosság száma alacsony, elöregedő társadalom
- ✓ A népesség folyamatos elvándorlása, fogyása figyelhető meg évről-évre elsősorban a helyben elérhető életfeltételhez kapcsolódó alapvető szolgáltatások és a munkalehetőségek hiánya miatt
- ✓ A települések helyi identitását, közösségmegtartó ereje alacsony, fontos életszínvonalat emelő közösségi kezdeményezések, (pl. programok, szolgáltatások, létesítmények stb.) támogatása
- ✓ Kevés a képzett, munkaképes korú lakosság a településeken
- ✓ Munkalehetőséget biztosító vállalkozások hiánya, fontos a helyi gazdaság erősítése és fejlesztése
- ✓ Kevés, a viszonylag több embert foglalkoztató vállalkozások száma
- ✓ alacsony volumenű helyi termék előállítás a kínálattal szemben, hiányos infrastruktúra a helyi termelői oldalon a volumen és a minőség növelése érdekében (A befektetők – az osztrák-szlovén határ közelségéből adódóan is – városokba telepítik ipari vállalkozásaikat.
- ✓ Falusi szálláshelyek száma megfelelő, hiányos turisztikai szolgáltatások szálláshelynél és önálló turisztikai programelemként (pl. kalandpark, tematikus túraútvonalak, vízi turizmust elősegítő fejlesztések stb.)

A térséget jellemző aprófalvas településszerkezetből adódó elöregedő társadalom, a helyben maradó és élő fiatalok alacsony száma jelenti. Az egyes településeken eltérő az infrastrukturális ellátottság, általánosságban elmondható, hogy elsősorban a nagyobb, 500 fő feletti településeken és a HACS területén található 2 városban az életfeltételhez szükséges alapvető szolgáltatások (egészségügyi ellátás, oktatás, kereskedelmi boltok) elérhetőek, amely tovább ösztönzi az elvándorlást. A térség kedvező- hármashatár menti – fekvése az előnyök mellett hátrányosan is érinti a térséget. A térséget jellemző munkalehetőségek hiánya és a külföldi kedvezőbb munkavállalási feltételek nagymértékben hozzájárulnak a térségben élő, képzett fiatal korosztály elvándorlásához. A munkalehetőségek hiánya, a jellemző bérszínvonal, amely szűkös megélhetési lehetőséget jelent a családok számára mind az elvándorlást ösztönzi, amelynek mérséklése szükséges. A térség élhetőségének javítása, növelése érdekében szükséges a települési közösségek megerősítése, együttműködések kialakítása, az életminőséget javító fejlesztések és a települések, lakosság önellátását segítő projektek megvalósítása.

A térség fő kitörési pontja a turizmus, az elmúlt időszakban számos turisztikai szálláshely kialakítására került sor. A helyi népi építészeti, természeti értékek meglátogatása mellett azonban hiányosak az önálló, az aktív turizmusra építő programelemek, amelyek hozzájárulhatnak a térségbe látogatók vendégéjszakáinak meghosszabbításához. Kiemelten fontos a térség vonzerejének növelése és a versenyképesség megőrzése és hosszú távú fenntartása. A helyi termelés, helyi termék előállítás az utóbbi években helyi gazdaság és a turizmus egyik alappillére a hagyományos, elsősorban kereskedelmi és egyéb szolgáltatást nyújtó vállalkozói kör mellett. A fokozódó helyi termék iránti kereslet, termelői piacok sikeressége egyre több a helyi hagyományokra és adottságokra alapozó helyi termék előállítás végző vállalkozást eredményez, amelyek főtevékenységként vagy melléktevékenységként végezve hozzájárul egy-egy család életkörülményeinek javulásához. A helyi termék előállítás

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

infrastrukturális feltételei némely eset kivételével hiányosak. A helyi gazdaság erősítésében munkalehetőségek teremtésében és egyben a turisztikai vonzerő növelésében a kereslet kielégítése mellett az interaktív, a helyi termelési folyamatokat is bemutató helyi termék előállításának kiemelt szerepe van.

4.2. A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. és IV. tengelyes nem horizontális intézkedéseinek helyi szintű végrehajtására III. tengely 4 intézkedésére a 147/2007 (XII.4.) FVM rendelet értelmében 2.315.698 Euro, míg a IV. tengely (Leader) célkitűzéseire 595.466 Euro fejlesztési forrás állt rendelkezésre, ami összesen a két tengely tekintetében az akciócsoport számára 2.911.164 Euro forrást jelentett a program 2007-2013 megvalósítási időszakában.

A 147/2007 (XII.4.) FVM rendelet 8. §-nak értelmében a fejlesztési forrás min. 45%-át tengelyenként gazdaságfejlesztési intézkedések megvalósítására kellett fordítani, ez a III. tengely tekintetében a Mikroállalkozások létrehozása és fejlesztése, valamint a Turisztikai tevékenységek ösztönzése, IV. tengely esetében a Leader Terv gazdaságfejlesztési intézkedései voltak. A 2007-2013-as programozási időszakra elkészített és az akciócsoport tagsága által is elfogadott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe és célja a térségben élők életminőségének javítása, helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés, közösségi kezdeményezések támogatása volt. További fontos célkitűzése volt, hogy a térség adottságaihoz illeszkedő intézkedések megvalósításával, az itt élők számára egyenlő esélyeket teremtsen a kor követelményeihez igazodó életminőség biztosításához. A stratégia fontos elemét képezte a térség kivételes adottságú természeti erőforrásaival való fenntartható gazdálkodás, amelyhez a kulturális értékek megőrzése és az évszázados munkakultúra fejlesztése szorosan kapcsolódik. Olyan imázs megteremtése továbbra is a cél, amely az Őrség Határok Nélkül térséget, mint az ember és a természet harmonikus együttélésének egyik utolsóként fennmaradt mintatárságát jeleníti meg a globalizálódó magyar és európai környezetben.

A 2007-2013-as programozási időszakban az Őrség Határok Nélkül Egyesülethez az EMVA III. és IV. tengelyes pályázati lehetőségeire összesen 309 db támogatási kérelem került benyújtásra, amelyből 206 db került támogatásra. Az Őrség Határok Nélkül Egyesület a 2008. évben fejlesztési forráskeretként meghatározott 2.911.164 Eurot plusz fejlesztési forrással (kb. 660 millió Ft) egészítette 2012-ben és 2014-ben a III. és IV. tengelyes intézkedéseket, így mintegy 4.771.053 Euro összegben (kb. 1,3 milliárd Ft) került fejlesztési forrás kiosztásra a térségben

Forráshallokáció III. tengelyre (e Ft)

	Falumegújítás és fejlesztés	Vidéki örökség megőrzése	Mikrovállalkozások fejlesztése	Turisztikai tevékenységek ösztönzése	Összesen
Eredeti HVS-ben allokált forrás	297.842	40.005	128.530	151.219	617.597

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Kipályázott összegek plusz forrással kiegészítve	432.251	38.682	93.599	317.611	882.143
--	---------	--------	--------	---------	---------

Forrásallokáció IV. tengelyre (e Ft)		
	LEADER	Összesen
Eredeti HVS-ben allokált forrás	161.200	161.200
Kipályázott összegek plusz forrással kiegészítve	557.631	557.631

A kiosztott forrás mintegy 47%-a gazdaságfejlesztési célú kérelmek (mikrovállalkozás fejlesztés, turisztikai pályázatok, helyi termék előállítása és fejlesztése) támogatására irányult.

Forráskihelyezés a 2007-2013-as időszakban (Ft)

Falumegújítás és fejlesztés	Vidéki örökség megőrzése	Mikrovállalkozások fejlesztése	Turisztikai tevékenységek ösztönzése	LEADER
432.251.429	38.682.201	93.598.698	310.610.917	551.631.397

Az Őrség Határok Nélkül akciócsoport az EMVA III. tengelyes horizontális intézkedései tekintetében 5 pályázati kört bonyolított le. A III. tengely 4 intézkedésére összesen 5 pályázati kör alatt 152 támogatási kérelmet nyújtottak be az ügyfelek, amelyből 94 részesült támogatásban. A támogatásban részesült kérelmek alapján az akciócsoport területét képező 49 településből 43 településen valósulhatott meg EMVA III. tengelyes beruházás. A III. tengelyes horizontális támogatási rendeletek célterületeinek megfelelően számos közösségi épület (művelődési ház, tűzoltószertár, közpark) felújítása, kialakítása, játszóterek, négy napraforgós turisztikai szálláshelyek kialakítása és bővítése, 6 templom felújítása, 11 vállalkozás fejlesztése, szolgáltatási körének bővítése, ebből 2 új induló vállalkozás beindítása valósulhatott meg az akciócsoport területén. A közösségi épületek felújítása mellett illetve azokhoz kapcsolódva igényként jelent meg a szabadidő hasznos eltöltéséhez hozzájáruló, egyéb közösségi terek, létesítmények kialakításának igénye, pl. kültéri rendezvénytér, kültéri közös gasztrokemence rendezvényekhez kapcsolódóan, települési emlékhelyek kialakítása, kiállítások létrehozása, játszóterek, sportlétesítmények kialakítása. Olyan fejlesztések, amelyek a települések helyi közösségi életét erősítheti, új települési programok létrehozását generálhatják. Ezek a fejlesztések elsősorban LEADER jellegűek, így a 2014-2020-as időszak egyik fejlesztési irányát képezhetik.

LEADER (IV. tengely) pályázati kiírást akciócsoportunk 3 alkalommal: 2009-ben, 2011-ben és 2013-ban hirdetett meg. A LEADER program nagyobb népszerűségnek örvendett a III. tengelyes horizontális intézkedésekhez képest, amely egyrészt azzal is magyarázható, hogy teljes mértékben a helyi lakosság által benyújtott projektjavaslatokra alapozva kerültek

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

megfogalmazásra a meghirdetett célterületük, másrészt az akciócsoport területén lévő aprófalvas településeken működő szférák számára a LEADER program által elérhető pár milliós pályázati kiírások könnyen elérhetővé váltak. Összesen 113 db nyertes projekt került támogatásra. A nyertes projektek 32 település között oszlott meg. LEADER esetében azonban megfigyelhető volt – főleg a lenti települések esetében – hogy egy civil szervezet nyújtott be pályázatot, azonban az általa pályázat 5-6 települést érintett (pl. hetési tájegység falvai közösen nyújtottak be LEADER pályázatot egy civil szervezet által). LEADER esetében a civil szervezetek, mint pályázók nagyon aktívak voltak, a nyertes projektgazda több mint 70%-a civil szervezet volt. A három LEADER pályázati kör meghirdetése során 16 a HACS által kidolgozott pályázati célterület került meghirdetésre. A meghirdetett célterületekre 157 db támogatási kérelem került benyújtásra, amelyből 113 db részesült támogatásból. A HVS a civilek, önkormányzatok által megvalósított közösségi célú – főként a helyi identitás erősítését célzó rendezvények, projektjei mellett a helyi gazdaság erősítését célzó – elsősorban a térségben nagy hagyományokkal rendelkező és erre alapozó – helyi termék fejlesztés, helyi termék előállítás és értékesítési csatornáinak megteremtése volt a legnagyobb eredménye, amely pozitívan hat az idegenforgalomra és a leszakadó aprófalvas települések felzárkózását is segíti. Az ÚMVP IV. tengelyének térségre jutó több mint fél milliárdos fejlesztés kb. felét helyi termék fejlesztésre, értékesítési csatornák kialakítása, fejlesztése érdekében pályáztatta ki. Az elmúlt fejlesztési időszakban 10 termelő beruházás részesült támogatásban, amelynek keretében bővült a helyi termék előállítók köre és kínálata, pl. népi aszalványok, kézműves csokoládék, házi sajtok körével. Az őrségi helyi termelői piac sikerén (elsősorban a nagyarányú kereslet miatt) megjelenő felbuzdulva egyre több helyi termelő jelent saját készítésű termékeivel és egyre több település – a HACS területén 4 térségi termelői piac nyílhatott meg ÚMVP forrásból. A fokozódó keresletet azonban a kínálat egyelőre nem tudja kielégíteni elsősorban a háttérfeltételek hiánya miatt, ezért az időszak végére helyi termelői oldalról helyi igényként merült fel olyan közösségi zöltség, gyümölcsfeldolgozók kialakítása, ahol a piaci árnál kedvezőbb feldolgozási lehetőség megteremtését teszik lehetővé a legkisebb – akár induló – helyi termelő számára is elérhető módon. Ezek a közösségi feldolgozók kapcsolódva az önkormányzatok mezőgazdasági közmunkaprogramjaihoz az önkormányzatok önfenntartó, „gazdálkodó” településsé válásához is hozzájárulnak. A helyi termékfejlesztés mellett a turisztikai jellegű fejlesztések is eredményesek voltak, amelynek köszönhetően megfelelő számú, minőségi szálláshely áll rendelkezésre a térségbe érkező turisták számára. A 2013-as LEADER körben elsősorban az aktív időeltöltést célzó turisztikai program, attrakciófejlesztést helyeztük előtérbe akár szálláshelyhez, akár önálló programként, amely meghosszabbíthatja a térségben eltöltött vendégjszakák számát. Ilyen pl. kalandparkok, őshonos állatokat bemutató farm stb.

A HVS-ben meghatározott célok a 2007-2013-as program végrehajtás során részben teljesültek, vagy katalizátor jellegű hatással bírnak további projektek megvalósításához. Továbbra is kiemelt célja marad az akciócsoport fejlesztésének a térségben élők életminőségének javítása, közösségi kezdemények támogatása, természet-, kulturális-, népi építészeti értékek hosszú távon való fennmaradása. A helyi gazdaság fejlesztése érdekében meghirdetett célterületekre benyújtott pályázatok sikere – amelyek elsősorban és kizárólagosan a helyi termékek előállítására, fejlesztésére, új termékek megjelenésre irányult – további új, a helyi termelésre irányuló célkitűzés, projektek megfogalmazását irányozzák elő. A térségben lévő hiányos vállalkozói szféra, munkahelyek hiánya mellett kiegészítő vagy fő bevételi forrás megalapozásaként létrejövő helyi, háztáji, egészséges életmódot megcélzó fejlesztések, a települések gazdálkodóvá válása (pl. közösségi feldolgozók révén) a térség gazdasági és turisztikai célú fejlődését

szolgálják. A LEADER projektekből megvalósított helyi termék boltok, helyi termelői piacok kialakításával folyamatosan növekszik a helyi termékek iránti kereslet. A gazdasági fejlődés megindulásával munkahelyek teremthetnek, a helyi élelmiszerek előállítása és értékesítése helyi munkaerő alkalmazásával történik, amely nagymértékben hozzájárul a térség népességmegtartó erejének növekedéséhez és lassítja a fiatalok elvándorlási folyamatát. A 2014-2020-as tervezési és végrehajtási időszakban a csökkenő fejlesztési források ellenére is kiemelten fontos ezeknek a projekteknek a támogatása és ösztönzése, alapot teremtve későbbi kezdeményezésekhez (pl. szociális szövetkezetek alakítása vagy nagyprojekthez való bekapcsolódás lehetőségeinek megteremtéséhez pl. VP horizontális intézkedései. A 2007-2013-források kihelyezése során az akciócsoport „takarékos” forrásgazdálkodást folytatott, amelynek eredményeképpen 5 harmadik tengelyes és három negyedik tengelyes pályázati kör meghirdetése vált lehetővé. A döntéshozó testület a minimális ponthatár, valamint a maximális projektméret (a legmagasabb 20 millió Ft volt, de ez is csak az utolsó pályázati körökben) meghatározásával igyekezett mindenki számára egyenlő esélyt biztosítani és minél több pályázati lehetőséget biztosítani. A forrásokkal való ésszerű gazdálkodás a következő időszakban is kiemelten fontos feladat.

Az akciócsoport a takarékos gazdálkodást a működési források tekintetében is alkalmazta eredményesen. Az elnökség a 2008. évi induláskor a rendelkezésre álló működési forrást az n+2 éves szabálynak megfelelően 7 évre egyenlő arányban elosztotta, igyekezett minél hatékonyabb gazdálkodást folytatni. A takarékos gazdálkodásnak köszönhetően a HACS számára a 2014-2015. évekre is több mint 40 millió Ft működési forrás állt rendelkezésre, amelyből az utolsó 2 évben számos projektet, rendezvényt tudott megvalósítani. A bérek és a szolgáltatási díjak reálisak voltak, az éves költségvetés 15-17 millió Ft körül mozgott a delegálási feladatellátás során is. Csakúgy mint más HACS-nál a működést folyószámla hitelkeret biztosította, amelynek fenntartása miatt felmerülő el nem számolható költségek finanszírozását az ésszerű forrásfelhasználás segítette. Saját projekteket a HACS csak utolsó két évben valósított meg, amely nagy részben az önerő hiányával magyarázható. A 2014-2020-as időszakban – tekintettel arra, hogy a HACS-okat nem fogják terhelni delegálási feladatok – minél több saját projekt megvalósítását irányozzuk elő.

4.3. A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

A Helyi Fejlesztési Stratégia a helyzetfeltárásban részletezett információk alapján elsősorban azokon a területeken kíván elsősorban beavatkozási intézkedéseket megfogalmazni, amelyek a helyi szereplők által megfogalmazásra kerültek és a stratégiában felvázolt jövőkép elérését közvetlenül és hosszú távon is szolgálhatják. Ezek a beavatkozási területek az alábbi témákat ölelik fel:

- **Turisztikai szolgáltatások, turizmusfejlesztés**

Az akciócsoport területét képező térségek (főként az Őrség) kiemelt célként kezeli a turizmus fejlesztését, a minőségi, a szabadidő aktív eltöltését biztosító programok, szolgáltatások, attrakciók szervezését. A térségben számos falusi és kereskedelmi szálláshely működik, így elmondható, hogy a szálláshely kapacitás megfelelő arányban áll a térségbe érkező turisták számával. Azonban mind az Őrségben, mind pedig a Szentgotthárdi térségben az aktív turisztikai szolgáltatások száma elenyésző, ezért mindenképpen fontos a térség természeti és kulturális adottságai, épített örökségi

emlékei által nyújtott lehetőségek kiaknázása mellett új turisztikai attrakciók megjelenése az idegenforgalmi palettán. A fejlesztési cél kapcsolódik a VP 6.4.1. „Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése”, VP. 6.2.1. „Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása” központi intézkedésekhez és a TOP 1.2.1.-15 „Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés” felhíváshoz, azonban a LEADER-ben nem az egyedi fejlesztések támogatása a cél, hanem a turisztikai szolgáltatás és az arra épített együttműködésen alapuló program és/vagy kapcsolódó marketing.

- **Helyi termelők, helyi termék előállítók, közösségi feldolgozók**

Az Őriszentpéteri és szentgotthárdi térségben erőteljes a hagyományok ápolása, megőrzése, a helyben előállított termékek készítése. Helyi termék alatt az Őrség Határok Nélkül LEADER HACS tervezési területén előállított, a térségben honos vagy ott megtermelt, előállított alapanyagból, hagyományos és/vagy az adott térségre jellemző és/vagy újszerű technológiával, eljárással készült feldolgozott termék, kivéve a nagyüzemi technológiával előállított vagy feldolgozott terméket. HFS szempontjából helyi termelők alatt a nem mezőgazdasági terméket előállító helyi termelők – kézművesek - , valamint a 3000 STÉ alatti élelmiszer előállítók, élelmiszer feldolgozó mikrovállalkozásokat értjük. A helyi termékek előállítása jelentősen hozzájárul a térség népességmegtartó erejének megtartásához, segíti a helyi termékekre alapozó turisztikai fejlesztések sikerét, munkahelyek megtartását, új munkahelyek teremtését teszi lehetővé. Sok esetben azonban a helyi termékek helyben történő előállítása, feldolgozása és értékesítése, piacra jutása nem megoldott. A beavatkozási terület kiegészíti a TOP 1.1.3-15 „Helyi gazdaságfejlesztés”, valamint a VP 4.2.1.; 4.2.2. „Élelmiszer-feldolgozás fejlesztése, valamint a VP 6.2. és 6.4. intézkedéseket.

- **Települési alapszolgáltatások fejlesztése**

Az akciócsoport területét alkotó, jellemzően aprófalvas kistelepülések alpinfrastruktúra tekintetében megosztottak, egy részük teljes alpinfrastruktúrával ellátott, azonban megfigyelhetők sok esetben hiányosságok is. Elhanyagoltak a faluképek, közösségi épületek, létesítmények, helyi infrastruktúra nem eléggé fejlett. A beavatkozási terület kapcsolódik a VP 7.2.1; 7.4.1. „Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben intézkedésekhez, valamint a TOP 2.1.3-15; 3.2.1-15 intézkedéseket.

- **Közösségi célú kezdeményezések a helyi identitástudat fokozása**

A jellemzően alacsony lélekszámú kistelepüléseken erőteljes a fiatalok elvándorlásának aránya és a népesség öregedése. A hiányos, némely esetben „közösségi élet nélküli” településeken a több évszázados múltra visszatekintő hagyományok, népi kultúrák feledésbe merülhetnek, annak ellenére, hogy a térségben viszonylag magas az aktív civil szervezetek, közösségi kezdeményezést elindító projektgazdák száma, akiket – eltérő mértékben – de jelentősen sújt a fejlesztések megvalósítását nehezítő tőkehiány. Ezért fontos a közösségi kezdeményezések, szolgáltatások, programok támogatása a településen élők helyi identitástudatának erősítése érdekében (közösségi feldolgozók,

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

helyi értékek megismerésén alapú rendezvények, közösségi terek, a szabadidő hasznos eltöltését célzó fejlesztések támogatásával). Kiemelten fontos ezeknek a kezdeményezéseknek az együttműködésekre alapozott megvalósítása. A beavatkozási terület kapcsolódik a TOP 5.2.1-15 intézkedéshez.

Külső koherencia, kiegészítő jelleg

A Helyi Fejlesztési Stratégia céljainak, intézkedéseinek meghatározásakor a Tervezést Koordináló Csoport nagy hangsúly fektetett a 2014-2020-as operatív programok beavatkozási területeinek, továbbá a megyei, járási és települési szintű fejlesztési programok megismerésére, amelyek közül a legfontosabb az alábbiak voltak:

- Vidékfejlesztési Program (VP)
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)
- Terület - és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
- Emberi Erőforrás Operatív Program (EFOP)
- Vas Megye Területfejlesztési Konceptió
- Vas Megye Integrált Területi Program
- Az akciócsoport területén található települések esélyegyenlőségi programjai

A HFS tervezése szempontjából - a felsorolt operatív programok közül - a Vidékfejlesztési Programnak volt a legjelentősebb befolyása, amelyhez a tervezett intézkedések megfogalmazása során több kapcsolódási pont fellelhető:

Intézkedés	HFS kapcsolódása a VP intézkedésekhez
Tudásátadás és innováció	Az Őrség Határok Nélkül Egyesület „Helyi Termék Fejlesztés” intézkedés keretében a helyi termelési technológia megismerését is lehetővé tevő látványporták, bemutató műhelyek létrehozását támogatja, ahol lehetőség nyílik a helyi termelési folyamatok megismerésére. Ez az intézkedés a helyi szereplők számára lehetőséget biztosít a VP 1.2.1. „Bemutató üzemi programok” intézkedéshez, ahol bemutakozó vállalkozásként, üzemként jelenhetnek meg és hajthatnak végre további kapcsolódó fejlesztéseket.
Mezőgazdasági termelés és élelmiszerfeldolgozás	A VP ezen intézkedése esetében a 4.2.1. „Mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztése”, valamint a 9.1.1. „Termelői csoportok létrehozása”, 6.2. és 6.4. intézkedések jelenthetnek a HFS szempontjából kapcsolódási pontokat. A HFS kizárólag a kisebb léptékű, helyi termékek előállítását célzó mikrovállalkozások, termelők beruházásait támogatja, kiegészítve ezzel a VP 4.2.1., 6.2. és 6.4. intézkedést.
Vidéki térségek fejlesztése	HFS szempontjából a vidéki térségek fejlesztése intézkedés esetében a VP 6.4.1. „Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése”; VP 6.2.1. „Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása”; VP 7.2.1 „Kisméretű infrastruktúrák fejlesztése a vidéki térségekben”; VP 7.4.1. Alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben” jelentenek releváns kapcsolódási pontokat. Ezen intézkedések kiegészítéseként együttműködésen alapuló, helyi közösségi kezdeményezések támogatását helyezi a HFS előtérbe, amely lehetővé teszi turisztikai kínálat bővülését, kézműves, kisiparos, helyi termelői szektor megerősödését, helyi identitás tudatot erősítő közösségi terek

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

	létrehozását.
--	---------------

Intézkedés	HFS kapcsolódása a GINOP intézkedésekhez
GINOP 1.2.1 ; 1.2.2; 1.3.1 intézkedések– Mikro, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése, kapacitásbővítő beruházásainak támogatása, piaci megjelenésének támogatása	A GINOP 5 fő beavatkozási területet határozott meg operatív programjában, amelyek elsősorban a feldolgozóipart, ipari termelést, valamint országos jelentőségű turisztikai fejlesztéseket támogatja. A GINOP által kínált pályázati lehetőségek akciócsoportunk területén szinte alig érhetőek el, amely főként abból adódik, hogy kistelepüléseken működő vállalkozások elsősorban szolgáltatásokat nyújtanak és nincs megfelelő likvid tőke a pályázati lehetőségek kihasználására. Az Őrség Határok Nélkül Egyesület stratégiájában elsődlegesen a helyi termék előállítását támogatja induló és már működő vállalkozások esetén. Ezek a kisebb léptékű programok az alapját képezhetik a vállalkozások létrehozásának, fejlesztésének, amelynek segítségével a későbbiek folyamán magasabb szintű támogatási formák elérésére is lehetőség nyílik a vállalkozások számára.

Az **Emberi Erőforrás Operatív Program (EFOP)** esetében a kapcsolódási pontot elsősorban az EFOP 1.7. „Az egymást erősítő, elmaradást konzerváló területi folyamatok megtörése” intézkedése esetében találhatjuk meg. A HFS-ben külön projekt került meghatározásra az EFOP 1.7. intézkedésére. A közös projekt az Őrszentpéteri térség 18 települését érinti, elsődlegesen a települések helyi esélyegyenlőségi tervére (HEP) építve, ahol szinten valamennyi település HEP intézkedéstervében közös kapcsolódási pontként a *rossz egészségügyi állapot* került a település vezetői által meghatározásra.

A **Vas Megyei Területfejlesztési Konceptió és Integrált Területi Program (ITP)** által meghatározott célkitűzések az alábbi fő irányvonalakat tartalmazzák:

- Térségi versenyképesség javítása
- Megyén belüli és kívüli kapcsolatok javítása
- Természeti erőforrások fenntartható hasznosítása
- Kistelepülések életképességének javítása

Szentgotthárd Város Integrált Településfejlesztési Stratégia (2014) – Kapcsolódó tematikus célok:

- ✓ Helyi gazdaság versenyképességének fokozása (Stabil gazdasági bázis megőrzése, bővítése, turisztikai kínálat fejlesztése, egészséggazdaság jövedelemtermelő képességének hatásának növelése, helyi egészségturizmus fejlesztése)
- ✓ Helyi értékek védelme
- ✓ A lakosság életkörülményeinek, társadalmi közérzetének javítása

Megismerve a megyei dokumentumokat és látva a már megjelent TOP pályázati lehetőségeket megállapíthatjuk hogy nagyon kevés pályázati lehetőség nyílik a kistelepülések számára. Az általuk elérhető és megpályázható pályázati lehetőségek az egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztésére (TOP 4.1.1-15) , az önkormányzatok energiahatékonyságának és megújuló energiafelhasználás arányának növelésére, valamint az elsősorban járási szintű társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztésre (TOP 1.2.1-15) irányul. Egyedüli kapcsolódási pontot a turizmusfejlesztés jelenti a megyei programokkal, ahol kisebb volumenű, helyi vagy térségi szintű turisztikai attrakció létrehozására és fejlesztésére nyújt lehetőséget a HFS. Ezek a kisebb léptékű beruházások a szálláshelyek szolgáltatásfejlesztése

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

mellett a szabadidő hasznos eltöltését lehetővé tevő aktív turisztikai fejlesztések megvalósítását helyezik előtérbe, szélesítve a turisztikai kínálatot és teszik teljessé a térség idegenforgalmát, amely rákapcsolódási lehetőség nyújtanak országos, régiós és megyei turisztikai fejlesztési lehetőségekre.

A HFS kapcsolódási lehetősége a Bejárható Magyarország *(előzetes tájékoztatásokra alapozva)* programhoz:

- ✓ aktív pihenést biztosító, sporttevékenységre alapozó turisztikai szolgáltatások, környezetkímélő járásmódot lehetővé tevő turisztikai attrakciók megvalósítása (túraútvonalak, tematikus utak kialakítása, továbbfejlesztése (interaktív módon is), lovas turisztikai fejlesztések), a térség megismertetése és bejárhatósága érdekében.

A HFS turisztikai vonatkozásai (látványporták, turisztikai attrakciók, mint turisztikai termékek) kapcsán folyamatos szakmai együttműködést tervez a HACS az akciócsoport területén található helyi, Szentgotthárdi TDM szervezettel és az Őrségi Nemzeti Parkkal.

4.4. SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. Együttműködések kialakítás szempontjából kedvező földrajzi elhelyezkedés 2. Magas idegenforgalmi látogatottság 3. Jelentős természetvédelmi és Natura 2000 területek 4. Turisztikai kínálat sokszínűsége: Őrségi Nemzeti Park turisztikai potenciálja, szervezett programok, tanösvények, túraútvonalak 5. Természeti, népi építészeti, kulturális örökségek, jelenleg is élő, hagyományos falusi életformához kötődő szokások, tevékenységek, rendezvények 6. Tájjellegű speciális mezőgazdasági termékek (olajtök, gyümölcsök stb.) 7. Jelentős számú falusi vendéglátásban érdekelt szolgáltató (szálláshely, vendéglátóhely) 8. Helyi termelők jelenléte, sokszínű	1. Alacsony feldolgozottságú mezőgazdasági termékek 2. A települések alacsony népességmegtartó ereje, fiatalok elvándorlása, előregedő kistelepülések a határ közelségéből adódóan 3. Alacsony vállalkozói aktivitás (kereskedelem, szolgáltatás terén), 4. helyi termékek helyben történő előállítás, feldolgozás infrastrukturális feltételei hiányosak, alacsony helyi termék előállítási volumen 5. Nincs elegendő munkahely, magas munkanélküliségi arány, alulképzett lakosság (strukturális munkanélküliség 4,3%) 6. A szigorú tájvédelmi előírások miatt a befektetők elkerülik a térséget, közeli városokban telepednek le. 7. Tőkehiányos vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

helyi termék kínálat, helyi termékekkel kapcsolatos innovatív kezdeményezések, nyitott porták 9. Változatos kultúrtájak jelenléte 10. Aktív civil szervezetek, szférán belüli közösségi kezdeményezések 11. Határon átnyúló kapcsolatrendszerek 12. Jó közbiztonság	8. Aktív turisztikai szolgáltatások hiánya (turisztikai programkínálat és koordinált programszervezés hiánya) 9. Közösségi élet, foglalkozások és szakember hiánya 10. Gyenge közösségi marketing, szférák közötti együttműködési hajlandóság hiánya 11. A helyi alapanyagok aránya a helyi lakosság és vendéglátás fogyasztásában alacsony szintű 12. Elhanyagolt faluképek, a közösségi életet, a szabadidő hasznos eltöltését erősítő és lehetővé tevő közösségi terek, létesítmények hiánya 13. Nehéz megközelítés (rossz állapotú utak, gyér közösségi közlekedés) 14. A települések elöregedéséből adódóan sok a krónikus betegek száma, a térségben hiányos az egészségügyi ellátás, prevenciós programok elérhetősége
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
1. Civil szervezetek megerősödése, új közösségfejlesztő, együttműködésen alapuló kezdeményezések segítése 2. A település elnéptelenedésének mérséklése önszerveződő helyi közösségek segítségével 3. A fogyasztók egészséges életmódra alapozott szemléletformálása 4. A turizmus potenciális keresletet jelent a helyi termékek és kapcsolódó szolgáltatások számára, nyitott porták látogatottságának növekedése 5. A közösségi, szociális gazdaság (feldolgozás) lehetőségeinek kihasználása, termelési volumen növelése 6. A térségi önkormányzatok a helyi élelmiszerrendszer szereplői (mezőgazdasági jellegű közmunkaprogramok) és fogyasztói lehetnek (közétkeztetés) 7. Növekvő igény a fenntartható életmódra, önellátásra 8. A térség természeti és kulturális adottságainak, épített örökség által	1. Csökkenő fizetőképes kereslet 2. Migránsok számának emelkedése a határ mentén 3. A települések elnéptelenedése az elvándorlás és az elöregedés következtében 4. Kiszámíthatatlan politikai, gazdasági, jogszabályi környezet 5. Nő a térségen belüli szociális leszakadás és esélykülönbség 6. globális klímaváltozás 7. A térségben tevékenykedő civil szervezetek tevékenységeinek elmaradása forrás hiányában 8. 2014-2020 között kevesebb elérhető, közösségi programokra fordítható forrás

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

nyújtott lehetőségeinek kiaknázása, 9. A turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása – új turisztikai attrakciók 10. A közfoglalkoztatás és a szociális szövetkezetek kormányzati preferálása újabb lehetőségeket teremthet a térségben 11. A helyi gazdaságfejlesztés növeli az életszínvonalat 12. A helyi termékek térnyerését támogató országos kezdeményezések pozitívan hatnak a térségi fejlesztő folyamatokra	
--	--

A HFS fő irányvonalai, fókuszai a SWOT alapján:

Ha a *Helyi termelők jelenléte, sokszínű helyi termék kínálat, helyi termékekkel kapcsolatos innovatív kezdeményezések, nyitott porták (E8)* erősséghez hozzákapsoljuk „a turizmus potenciális keresletet jelent a helyi termékek és kapcsolódó szolgáltatások számára, nyitott porták látogatottságának növekedése (L4), „növekvő igény a fenntartható életmódra, önellátásra (L7), A fogyasztók egészséges életmódra alapozott szemléletformálása (L3) lehetőségeket, akkor ebből egy offenzív stratégia következik. A HFS egyik fókuszát a térségre jellemző helyi termékfejlesztést célzó irányvonal képezheti, amely az egyedi fejlesztések mellett az együttműködésen alapuló, közvetlen értékesítést lehetővé tevő fejlesztések megvalósítását irányozzák elő.

A „magas idegenforgalmi látogattság (E2), „turisztikai kínálat sokszínűsége (E4), jelentős számú falusi vendéglátásban érdekelt szolgáltató (E7), „természeti, népi építészeti, kulturális örökségek, jelenlegi is élő, hagyományos falusi életformához kötődő szokások, tevékenységek, rendezvények (E8) erősségekhez hozzákapsoljuk a „térség természeti és kulturális adottságainak, épített örökség által nyújtott lehetőségek kiaknázása (L8), „a turizmus rejlő lehetőségek kiaknázása – új turisztikai attrakciók (L9) lehetőségeket akkor szintén egy offenzív stratégia adódik, ami az idegenforgalomra alapozva, az életszínvonal és a helyi gazdaság javulására kedvező hatással bíró gazdaságfejlesztési lehetőségekre fókuszál.

A „települések alacsony népességmegtartó ereje, fiatalok elvándorlása, előregedő kistelepülések (GY2), elhanyagolt faluképek, a közösségi életet, a szabadidő hasznos eltöltését erősítő és lehetővé tevő közösségi terek, létesítmények hiánya (GY12), közösségi élet, foglalkozások és szakember hiánya (GY9) gyengeségekhez hozzákapsoljuk a „települések elnéptelenedésének mérséklése (L2), civil szervezetek megerősödése, új közösségi célú, együttműködésen alapuló kezdeményezések segítése lehetőségeket abból egy védekező stratégia következik. A HFS építve a meglévő helyi közösségekre, közösségi célú – elsősorban az életszínvonalat emelő kezdeményezések segítségével mérsékelheti a fiatalok végleges elvándorlásának esélyét, a népességszám további csökkenését.

4.5. Fejlesztési szükségletek azonosítása

A Helyi Fejlesztési Stratégia fejlesztési szükségleteit és egyben célrendszerét a SWOT analízisének erősségei, lehetőségei, valamint széleskörű felmérések (projektötlet gyűjtés, személyes találkozók) alapján készítettük és azonosítottuk be.

A HFS-nek kiemelten kell foglalkoznia a térségben munkahelyek, jövedelemszerzési lehetőségek megteremtésével. (Gy3, Gy6, V3). A térség helyi gazdaságának fejlesztésébe a turizmus -és a helyi termék fejlesztés kiemelt szerepe van, amelyet a helyzetfeltárás (E2, E5, E6, E8) és a 2007-2013-as fejlesztési időszak – elsősorban LEADER pályázati intézkedések – által elért eredmények is alátámasztanak. A térség fő kitörési pontja a turizmus (E2, E4, E5, E7, E9, Gy9) a tájra jellemző, táji adottságokat kihasználó új turisztikai szolgáltatások akár szálláshelyhez kapcsolódva, akár önálló turisztikai elemként az idegenforgalom növelésének, a helyben töltött vendégéjszakák számának növekedésének egyik fontos eleme. (L9) Megfelelő számú és minőségi szálláshelyekkel már rendelkezik a térség, hiányoznak azonban olyan turisztikai attrakciók (akár vízi, lovas, bakancsos turizmushoz kapcsolódva, a szabadidő aktív eltöltését lehetővé tevő programok – pl. sportolási lehetőség, kalandpark, rekreáció, stb.), amely a családok számára hasznos programlehetőséget biztosítanak.

A térségben jellemző „nyitott portarendszer” önszerveződő módon került kialakításra, annak érdekében, hogy a termelési folyamatok idegenforgalmi lehetőségei is kiaknázásra kerüljenek a háznál történő látványbemutatók, műhelyek révén. (E8) Ezeknek, a helyi termelés alapjait képező porták infrastrukturális és marketing célú fejlesztése is helyi igényként és lehetőségként merült fel. (L4) Legtöbb esetben kezdetleges, minimális infrastruktúra (helyiség, eszközök) áll vagy egyáltalán nem áll rendelkezésre.

A helyi termék fejlesztés, termelési volumennövelés kapcsán megfogalmazódott helyi igények alapján az önkormányzatok – akár térségi jelentőségű civil szervezetek - számára is nagy feladat hárulhat a települési gazdaságfejlesztésben (L6). A helyi igényekhez igazodó gazdaságfejlesztési hatású projektek (pl. közösségi feldolgozók) megvalósításának támogatásával ez a szerep erősíthető. Az ilyen jellegű projektek révén a helyi termelőknél (de akár olyan helyi családok akik a család ellátására törekednek) jelenlévő hiányos – termelést, termék előállítás mennyiségét akadályozó – infrastrukturális feltételek biztosítottá válnának. A helyben termelt gyümölcs, zöldség tovább feldolgozási lehetőségeinek megteremtésével elkerülhető a megtermelt mennyiség romlása, tartósításával új termékek jelenhetnek meg a helyi termék palettán. A SWOT által is feltárt alacsony termelési volumen növelhető, a helyi termék kínálati oldal az előállított mennyiség növelésével igazodni tudna növekvő kereslethez és a helyi gazdaság megerősödésével hosszú távon új munkahelyek teremtéséhez hozzájárulna a térségben. A közösségi feldolgozók esetében maga a szolgáltatás és a kapcsolódó infrastruktúra az ami szükségletként jelenik meg, ezért a HFS a feldolgozó infrastrukturális feltételeinek a kialakítását szükséges lehetővé tennie.

A térség legkardinalisabban problémája a települések elöregedése, népességfogyás (Gy3, Gy10, V3), amelyet gazdaságfejlesztést, munkahelyteremtést célzó fejlesztések mellett a közösségi életet erősítő fejlesztések, programok támogatásával lehet mérsékelni. Az elvándorlás megállításaiban kulcsszerepet töltenek be a települések helyi közösségei. A helyi közösségek (L1, L2) helyi igényeknek megfelelő kisléptékű támogatására (infrastruktúrával, eszközzel akár

szabadidős létesítményekhez kapcsolódóan pl. kültéri rendezvénytér létesítésével, programokhoz kapcsolódva kültéri gasztrokemence építésével, amatőr színjátszócsoporthoz infrastruktúra fejlesztésével stb.) a LEADER megfelelő módszer lehet. A pontszerű, egyedi projekteken kívül fontos lenne a térségi együttműködések (közös infrastruktúra beszerzése, amely térségen belül bérbeadható) elősegítése (E10, Gy8, Gy10, Gy11, V7, V8), amely a rendelkezésre álló szűkös erőforrások miatt indokolt a HFS-ben.

5. Horizontális célok

5.1. Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség megteremtése a stratégia egyik alapvető célkitűzése, amelyhez kapcsolódó tevékenységek megfogalmazódnak valamennyi célkitűzésben és intézkedésben. Az Őrség Határok Nélkül térség helyi fejlesztési stratégiájának jövőképe egy olyan térség kialakítása, amely magyarországi mintaterülete a hátrányos helyzetű emberek és települések esélyegyenlőségének megteremtésében.

A 290/2014 (XI.26.) Kormányrendelet alapján az akciócsoport területét képező szentgotthárdi (önálló járás) és űriszentpéteri térségek (kőrmendi járás része) a nem besorolt járási kategóriába tartozik. Azonban azokban a megyékben, ahol a kedvezményezett járások lakónépessége nem éri el a megye lakónépességének 30%-át, a megyén belüli kohézió erősítése érdekében a megyei közgyűlések regionális szempontból kedvezményezett járásokat jelölhetnek ki. A vas megyei közgyűlés 82/2015 (XI.27.) számú határozata alapján a Kőrmendi járást – így az űriszentpéteri térséget - a 290/2014 (XI.26.) Korm.rendelet 3.§-a alapján regionális szempontból kedvezményezett járásnak jelölte ki. A Korm. rendelet alapján a regionális szempontból kedvezményezett járások a kedvezményezett járásokkal azonos elbírálásban részesülnek. A 105/2015. (IV.23.) Kormányrendelet alapján a szentgotthárdi térségből Rönök és Felsőszőlőnk települések kedvezményezett települések, amelyek közül Rönök jelentős munkanélküliségi mutatók miatt, Felsőszőlőnk társadalmi, gazdasági, infrastrukturális szempontból komplex mutató alapján került besorolásra. A 2007-2013-as időszakban a hátrányos helyzetű településekre viszonylag kevés pályázati intézkedés került megfogalmazásra, ezzel ellentétben a 2014-2020-as időszakban kiemelt hangsúlyt kap a mélyszegénység és elszigeteltség csökkentése, a helyi felzárkóztatást elősegítő tudás bővítése, közösségi terek létrehozása, közösségépítés, egészségügyi állapot javítása és egészségtudatosság növelése.

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület HFS-ben az EFOP 1.7. „Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése” intézkedése kapcsán fogalmazott meg az esélyegyenlőség biztosításának mentén programot. A program kidolgozásának alapját a települések helyi esélyegyenlőségi programjainak áttanulmányozása jelentette, amelyben az egyes települések intézkedéstervben határozták meg a fő esélyegyenlőséget javító programjukat. A közös kapcsolódási pont ezekben a programokban térségi szinten az egészségügyi állapot javítása és egészségtudatosság növelése volt.

A HFS tervezését és tartalmát érintve az alábbi átfogó esélyegyenlőségi elvek kerültek megfogalmazásra és érvényesítésre:

- A térségben található hátrányos helyzetű településekre való tekintettel, a sajátosságaikhoz igazodó megoldási javaslatok kerültek megfogalmazásra;
- A stratégia célja, hogy minden fejlesztés teljeskörű akadálymentes megvalósítása történjen meg, ezzel a térség a fogyatékkal élő emberek számára is megismerhetővé

tegye a tradicionális életforma, természeti, kézműves, kulturális és gazdasági értékeinek megismerését, megtanulását.

- A tervezés során a hátrányos helyzetű térségben célirányos, szféránkénti tematikus műhelyek kerültek szervezésre. A tervezésért felelős koordináló csoportban nagyobb arányban képviseltették magukat a hátrányos helyzetű, őriszentpéteri térséget képviselő szakemberek. Döntéshozatali szinten az egyesület elnökségében, felügyelő bizottságában a kedvezményezett kategóriába sorolt térség képviselői az önkormányzati, üzleti és civil szférában megtalálhatóak. Az Egyesület székhelye, munkaszervezete is a hátrányos helyzetű Őriszentpéteren található.

5.2. Környezeti fenntarthatóság

A fenntartható fejlődés környezeti szempontjainak megvalósítását szolgáló feladatokat az Európai Unió és hazai szabályozás stratégiai dokumentumokban rögzíti, ezért a környezeti szempontok érvényesítése tehát európai elvárás, amelyet a stratégiák, projektek tervezésekor, elbírálásakor, megvalósításakor, majd létrejöttük esetén utólagos értékelésük során figyelembe kell venni. A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésekor is alap elvárás volt a környezeti szempontok, fenntartható fejlődés elveinek beépítése a stratégiába és a stratégia megvalósítását elősegítő célokba, intézkedésekbe. Az intézkedések meghatározásakor olyan projektek támogatását irányoztuk el, amelyek a jelen és jövő generációinak létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrzik, továbbá az, hogy az akciócsoport a környezeti fenntarthatóság elveinek megfelelő projektjavaslatot részesítheti támogatásban. A környezeti fenntarthatóság elve magában foglalja a természetmegőrző és ökológikus vidékfejlesztés alapelveit, így a helyi természeti értékek védelmét, a természetes térszerkezet megőrzését és a környezet korlátozott eltartó képessége figyelembevételével kialakított föld- és tájhasználatot.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A stratégia integrált és ágazatközi sajátosságai a helyzetfeltárásban vázolt illetve a SWOT elemzés során feltárt problémák megoldását kísérő beavatkozási területek, intézkedések meghatározásában lelhető fel. A fejlesztési szükségletek azonosításakor meghatározott beavatkozási területek olyan széleskörű és átfogó tématerületeket ölelnek fel (turizmusfejlesztés, helyi termék előállítás és értékesítés, települési alapszolgáltatások fejlesztése stb.), amelyek elsősorban együttműködésre alapozva tudnak rövid és hosszú távon is közös projekteket és ahhoz kapcsolódó eredményeket produkálni. Erre jó példa egy térség vagy település turisztikai fejlesztése. A turizmus fejlesztése összetett, kapcsolatokra építő kérdéskör, ahhoz hogy az adott térség/település turizmusát tovább lehessen fejleszteni akár attrakciókkal, új szolgáltatásokkal szükséges az egyéb szolgáltatókkal (szállásadók, önkormányzatok, programszervezők stb.) való folyamatos egyeztetés és közös projekt kidolgozás.

A stratégiában meghatározásra kerülő gazdaságfejlesztési beavatkozási lehetőségek elsődlegesen a turisztika és a helyi termék fejlesztés területeire fókuszálnak, míg a közösségi célú kezdeményezések esetében a települési életminőséget javító, közösségi programok, infrastrukturális fejlesztések megvalósítását irányozzák elő. A stratégia gerincét képező helyi szintű támogatási intézkedések egymással összhangban kerültek kialakításra a közös cél megvalósítása érdekében, amely a térség fejlődését irányozza elő a gazdaság fejlesztésével és ahhoz kapcsolódó térségbeli életminőség javításával. Az akciócsoport területén két város

található, amelyek kisvárosnak nevezhető, főként Őriszentpéter, amely alig 1200 fős lakosával Vas megye legkisebb városa. A térség jellemzően aprófalvas településekből áll, azonban megfigyelhető a városokban és a városok perem kerületén lévő településeken lévő kedvezőbb életfeltételek, ezért kiemelt hangsúlyt helyezünk a támogatási intézkedések meghatározásakor a távolabb eső települések felzárkóztatására. Az egyes ágazatok közötti horizontális kapcsolatok építésére szintén jó példa a HFS-ben a turizmus és helyi termék fejlesztés összekapcsolása. Fejlesztési szükségletként azonosított helyi termékek előállítás/fejlesztése, közösségi feldolgozók jelentősen hozzájárulnak a térség népességmegtartó erejének megtartásához, segíti a helyi termékekre alapozó turisztikai fejlesztések sikerét, ezáltal hozzájárul a térségi turizmus fejlődéséhez.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1. A stratégia jövőképe

Az Őrség és Szentgotthárd térségének helyi adottságokra, újszerű kezdeményezésekre és közösségi összefogáson alapuló jövőképe:

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület térsége egy olyan élhető, természeti és kulturális értékekben gazdag terület, ahol a lakosság, az itt tevékenykedő vállalkozásokkal és aktív civil szervezetekkel együttműködve javuló életszínvonalat biztosítanak, öntudatosan ápolják, védik a hagyományos értékeket és innovatív, fenntartható módon fejlesztik a helyi gazdaságot.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

7.2. A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület térsége egy olyan élhető, természeti és kulturális értékekben gazdag közép-európai terület, ahol a lakosság, az itt tevékenykedő vállalkozásokkal és aktív civil szervezetekkel együttműködve javuló életviszonyokat biztosítanak, öntudatosan ápolják, védik a hagyományos értékeket és fenntartható módon fejlesztik, a korfeladatokkal összhangban innovatív módon újítyják a helyi gazdaságot.

	Átfogó cél(ok)
1.	Versenyképes Vidék – A helyi gazdaság aktivitásának fejlesztése, együttműködő helyi gazdaságok
2.	Élhető Vidék – A helyi közösség életminőségének javítása

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célérték
1.	Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében	Támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma (FTE)	3 db
2.	A térség idegenforgalmának, vonzerejének növelése	Turisztikai vonzerőt növelő fejlesztések száma	4-5 db
3.	Helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése érdekében	A projekt eredményeként elkészült infrastruktúrával közvetlenül segített helyi lakosok száma a fenntartási időszak alatt	300 fő

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá		
		1.	2.	3.
1.	Helyi termék és kapcsolódó szolgáltatás fejlesztés	x		
2.	Térségi turisztikai attrakciófejlesztés		x	
3.	„Élhető Vidékért”			x
4.	Közösségi gazdaságfejlesztés			x
5.	„Egészségesen Őrség”			x

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

A választott célok szöveges indoklása:

A HFS céljainak meghatározásakor a helyzetfeltárás eredményeit és a beazonosított fejlesztési szükségleteket vettük alapul.

Ssz.	Specifikus célok	Célt indokló SWOT elemek
1.	Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében	E6, E8, E2, E5, Gy1, Gy4, Gy7, Gy11, L3, L4, L5, L6, L7, L10, L11, L12, V8, V1,
2.	A térség idegenforgalmának, vonzerejének növelése	E1, E2, E3, E4, E5, E7, E9, E12, Gy3, Gy6, Gy8, Gy10, Gy12, L4, L8, L9, L10, V2, V8
3.	Helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése érdekében	E1, E9, E10, E11, E5, Gy2, Gy5, Gy9, Gy10, Gy12, L1, L2, V3, V5, V8

A *Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében* cél a térség egyik fő – gazdaságfejlesztési szempontból húzóerejét – idegenforgalmi attrakcióját, a helyi termék előállításának a növelését, új helyi termékek fejlesztését, meglévők bővítését tekinti fejlesztési célnak a helyi termelők megfelelő háttérinfrastruktúrájának támogatásával, közösségi feldolgozók kialakításával. A helyi termelés feltételeinek megteremtése alapját képezheti a helyi gazdaság megerősödésének, munkahelyek teremtésének. A célkitűzés eredményességét a támogatott projektek és az általuk létrehozott munkahelyek számával lehet mérni.

A *térség idegenforgalmának, vonzerejének növelése* a helyi gazdaságfejlesztés másik fontos területére, a turizmusra fókuszál, új turisztikai szolgáltatások, attrakciók támogatásával katalizátor hatású lehet, amely növekvő turisztikai látogatottságot eredményez a térségben. A célkitűzés eredményessége a támogatott turisztikai vonzerőt növelő fejlesztések számával mérhető.

A *Helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése* érdekében cél a térség sújtó népességfogyás, elvándorlás mérséklésére megfogalmazott cél, amely egy-egy település **helyi igényekhez** igazodó közösségi életének, közösségi terének a fejlesztését irányozza elő, amely hozzájárulhat adott település életminőségének javulásához, népességmegtartó erejének növeléséhez, adott településen működő helyi közösségek tevékenységének elősegítéséhez. Az eredményesség ez esetben a támogatott létesítményeket használók számán keresztül mérhető.

Az intézkedések és az eredményindikátorok kapcsolódása:

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Kapcsolódó eredményindikátor
1.	Helyi termék és kapcsolódó szolgáltatás fejlesztés	Támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma
2.	Térségi turisztikai attrakciófejlesztés	Turisztikai vonzerőt növelő fejlesztések száma
3.	„Élhető Vidékért”	A projekt eredményeként elkészült infrastruktúrával közvetlenül segített helyi lakosok száma a fenntartási időszak alatt
4.	Közösségi gazdaságfejlesztés	A projekt eredményeként elkészült infrastruktúrával közvetlenül segített helyi lakosok száma a fenntartási időszak alatt

8. Cselekvési terv

8.1. Az intézkedések leírása

1. Intézkedés neve: HELYI TERMÉK ÉS KAPCSOLÓDÓ SZOLGÁLTATÁS FEJLESZTÉS

Specifikus cél: Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében

Indoklás, alátámasztás

Az őrszentpéteri és szentgotthárdi térségben erőteljes a hagyományok ápolása, megőrzése, a helyben előállított termékek, helyi kézműves termékek készítése. A helyi termékek előállítása jelentősen hozzájárul a térség népességmegtartó erejének megtartásához, segíti a helyi termékekre alapozó turisztikai fejlesztések sikerét, munkahelyek megtartását, új munkahelyek teremtését teszi lehetővé. A térségben számos helyi termelői piac működik, ahol heti egyszeri megjelenési lehetőséget biztosítanak a termelőknek, emellett a több térségi nagyrendezvény kísérőprogramjaként nyitott, látogatható „látványporták” is működnek a térségben egyre nagyobb érdeklődés és népszerűség mellett, ahol lehetőség nyílik a helyi termelési folyamatok megtekintésére. A helyi termék előállítás mellett kiemelkedően fontos a gasztronómiai, kézműves, népi kismesterségeken alapuló hagyományok ápolása és bemutatása is. Néhány kivételtől eltekintve azonban nincs megfelelő háttérinfrastruktúra (eszközök, bemutatóműhely stb.), amelyek a potenciális vásárlók, és a helyi termék előállítás folyamatát megismerni szándékozó érdeklődők fogadására alkalmasak.

SWOT kapcsolódás: E5, E6, E8, E9, Gy1, Gy5, Gy12, L3, L4, L7, L11

Fogalommagyarázat:

Helyi termék, helyi termelők: Helyi termék alatt az Őrség Határok Nélkül LEADER HACS tervezési területén előállított, a térségben honos vagy ott megtermelt, előállított alapanyagból, hagyományos és/vagy az adott térségre jellemző és/vagy újszerű technológiával, eljárással készült feldolgozott termék - kivéve a nagyüzemi technológiával előállított vagy feldolgozott terméket. HFS szempontjából helyi termelők alatt a nem mezőgazdasági terméket előállító helyi termelőket – kézműveseket – (non annex), valamint a 3000 STÉ alatti élelmiszer előállítók, élelmiszer feldolgozó mikrovállalkozásokat, őstermelőket értjük

A támogatható tevékenység területek meghatározása

Az intézkedés célja olyan projektek támogatása, amely több partner együttműködésén alapul, ezáltal a térség több szereplője közvetett kedvezményezettje a projekt megvalósításának.

Az intézkedés keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- helyi termék előállításához szükséges infrastrukturális beruházások támogatása (építés, felújítás, átalakítás, bővítés, eszköz- és/vagy gépbeszerzés)
- Értékesítéshez, piacra jutáshoz kapcsolódó marketing költségek
- Termékbemutatóhoz kapcsolódó fejlesztések támogatása (látványműhely, bemutatóműhely stb.)
- Helyi termék bemutatására irányuló szakmai program szervezése (önállóan nem támogatható)

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

Nem ítéltető meg támogatás azon támogatást igénylő részére, aki

- **a VP6-6.4.1.-16 kódszámú, „Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására, és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása” című felhívás keretén belül ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási hely tekintetében**
- **a VP6-6.2.1-16 kódszámú, „Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása - Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása” című felhívás keretén belül ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási hely tekintetében**
- **a VP3-4.2.1-15 kódszámú, „Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyságának elősegítése a feldolgozásban” című pályázati felhívás keretén belül ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási hely tekintetében.**
- **a VP2-6.3.1.-16 kódszámú, „Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése” című pályázati felhívás keretén belül ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási helyi tekintetében**
- 2009. január 1-jét követően ugyanazon megvalósítási hely és ugyanazon cél/tevékenység vonatkozásában uniós, illetve hazai támogatásban részesült, a fenntartási kötelezettségét nem teljesítette és/vagy annak időtartama a támogatási kérelem benyújtásáig még nem járt le.”

Jogosultak köre

Mikro vállalkozások, mikrovállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelők (őstermelők, kistermelők is), szociális szövetkezet, 18. életévét betöltött természetes személy,

Kiválasztási kritériumok

Alapelvek:

- A projekt közvetlenül hozzájárul a térség helyi sajátosságainak, mint terméknek az erősítéséhez;
- Közvetlenül jövedelmet hozó termék vagy szolgáltatás keletkezik;
- A projekt helyi alapanyag, termék feldolgozására irányul;

Kötelezettségvállalások:

- A pályázónak vállalnia kell, hogy a fejlesztés tárgyát képező helyi termék előállításának folyamata harmadik személy számára megtekinthető, bemutató/látványműhelyként/nyitott portaként évente legalább 30 napon biztosított a helyi termelő, termék előállító látogathatósága.

Kiválasztási kritériumok:

- Innovatív projekt (új termék, új eljárás, új végrehajtás és működési módszer, magasabb minőség)
- A projektet több partner együtt valósítja meg;
- A projekt gazdaságilag fenntartható;

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

- A projekt önállóan működőképes egész vagy már létező tevékenység kiegészítő eleme;
- Térségi beszállító cégekkel való kapcsolat;

Tervezett forrás

Beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás nagysága: 85 millió Ft

Támogatás aránya:

- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „kedvezményezett” kategóriába tartozó járásban lévő település, a 105/2015 (IV.23.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett település esetén a maximális támogatási intenzitás 65%

- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „nem besorolt” kategóriába tartozó járásban lévő település esetén a maximális támogatási intenzitás: 60%

(A magasabb támogatási intenzitást azért tartjuk indokoltnak, mivel az intézkedés keretében megvalósított fejlesztések esetében a pályázónak vállalnia kell, hogy harmadik személy számára látogatható, látványportaként működjön, ahol bemutatásra és kipróbálásra kerülhet a helyi termék előállítás folyamat, szakmai tájékoztatást nyújt az érdeklődők számára tevékenységéről. Ezek a projektek plusz vállalatokkal járnak majd a projektgazdák számára az alap gazdaságfejlesztési projektekhez képest, amelyet az akciócsoport magasabb támogatási aránnyal tervez ellentételezni.)

Projektméret korlátai:

Minimális projekt méret: 1.000.000 Ft

Maximális projekt méret: 15.000.000 Ft

Támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok

Indikátor neve	Indikátor becsült célértéke
Támogatott projektek száma	4-5 db
Támogatott kedvezményezettek száma (vállalkozás)	4-5 db

2. Intézkedés neve: TÉRSÉGI TURISZTIKAI ATTRAKCIÓFEJLESZTÉS

Specifikus cél: A térség idegenforgalmának, vonzerejének növelése

Indoklás, alátámasztás

A térség egyedülálló turisztikai vonzereje a természeti adottságokban, az épített környezet egyedi szépségeiben rejlik. A 2007-2013-as időszakban számos falusi szálláshely került kialakításra, amelyek a térségbe látogató turisták igényeihez (pl. szálláshelynél, helyben elérhető szolgáltatások) igazodva és versenyképességük megőrzése érdekében fejlesztenék szolgáltatásaikat. Az ide látogató turisták igénylik, hogy a térség felfedezése, látnivalóinak felkeresése során rövidebb 1-2 órás aktív, szabadidős tevékenységet tudjanak végezni, ezzel élménydússá tenni a kirándulást. (pl. tematikus utak, kalandparkok, rekreációs, egészségmegőrző szolgáltatások, vízi turizmus fejlesztése stb) A szálláshelyekhez kapcsolódó szolgáltatásfejlesztés mellett olyan infrastrukturális fejlesztéseket kívánunk megvalósítani, amely nem igényelnek különös képességeket, könnyen, csoportosan is végezhetőek és

nagymértékben növelik egy-egy térségi turisztikai célpont, akár egy-egy szálláshely vonzerejét is.

SWOT kapcsolódás: E2, E4, E5, E7, Gy9, Gy11, L4, L9

A támogatható tevékenység területek meghatározása

Az intézkedés keretében a turisztikai attrakciókhoz, szálláshelyekhez és szolgáltatásokhoz kapcsolódóan az alábbi fejlesztések támogathatóak:

- Szálláshelyhez nem kötődő már működő vagy új szolgáltatások fejlesztése, kialakítása
- Meglévő, működő szálláshelyhez kötődő fejlesztések meglévő szolgáltatás fejlesztésével vagy új szolgáltatás kialakításával (pl. rekreáció, szabadidős létesítmények stb.)
- Szabadidős, aktív turisztikai attrakcióhoz kapcsolódó fejlesztések támogatása vagy új turisztikai attrakció kialakítása
- A turisztikai szolgáltatáshoz, attrakcióhoz kapcsolódó marketing eszközök és/vagy és szakmai program (rendezvény) szervezése (önállóan nem támogatható)

Az intézkedés keretében új szálláshely kialakítása nem támogatható.

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

Nem ítéltető meg támogatás azon támogatást igénylő részére:

- a TOP 1.2.1-15 kódszámú, „Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés” című felhívás keretében ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási helyen
- a VP6-6.6.2.1-16 kódszámú, „Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása – Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása” című pályázati felhívás keretében ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási helyen
- a VP6.6.4.1-16 kódszámú, „Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása” című pályázati felhívás keretében ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási helyen
- 2009. január 1-jét követően ugyanazon megvalósítási hely és ugyanazon cél/tevékenység vonatkozásában uniós, illetve hazai támogatásban részesült, a fenntartási kötelezettségét nem teljesítette és/vagy annak időtartama a támogatási kérelem benyújtásáig még nem járt le.”

Jogosultak köre

Mikrovállalkozás, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, települési önkormányzat, civil szervezet, egyházi jogi személy, 18. életévét betöltött természetes személy.

Kiválasztási kritériumok, alapelvek, kötelezettségvállalások

Alapelvek:

- Az intézkedés célja a térség turisztikai versenyképességének megőrzése, növelése új és meglévő attrakciók fejlesztésével.
- A fejlesztés közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését, új terméket/szolgáltatást hoz létre vagy meglévő terméket/szolgáltatást fejleszt.

Kötelezettségvállalások:

- A fejlesztésnek együttműködés keretében kell megvalósulnia, amely kiterjedhet közös piaci megjelenésre, rendezvények szervezésére, projekt eredmények népszerűsítésére.
- A pályázónak a fejlesztést követően kötelező együttműködni a térségi Tourinform Irodákkal, együttműködik a térségi turisztikai szervezetekkel, amelyről szakmai programot nyújt be a pályázathoz.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

- A térség hármaskor határ menti fekvéséből adódóan kiemelkedően fontos a versenyképesség megőrzése. A fejlesztés eredményeképpen létrehozott turisztikai attrakció esetében a pályázó vállalja a három nyelvűség biztosítását marketing anyagaiban, a fejlesztés helyszínén.
- A fejlesztés eredményeként létrehozott turisztikai attrakció látogatását a pályázó a HACS területén élők, térségi szereplők számára kedvezményesen biztosítja.

Kiválasztási kritériumok:

- A projekt reális költségvetésen alapul és a gazdasági- társadalmi- és környezeti fenntarthatóság elveinek megfelelő kiadási tételek alkotják.
- A projektet több partner együtt valósítja meg;
- Innovatív projekt (új termék, új eljárás, új végrehajtás és működési módszer, magasabb minőség)
- Multiplikátor hatás, a beruházás hatására létrejön(nek) pótlólagos beruházások;
- A projekt önállóan működőképes egész vagy már létező tevékenység kiegészítő eleme;
- Új jövedelem termelő terméket vagy szolgáltatást hoz létre;
- A pályázón kívül közvetve vagy közvetlenül több gazdasági szereplőnek termel bevételt;

Tervezett forrás

a) Beavatkozási területre/intézkedésre alokált forrás nagysága: 85 millió Ft

b) Támogatás aránya:

- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „kedvezményezett” kategóriába tartozó járásban lévő település, a 105/2015 (IV.23.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett település esetén a maximális támogatási intenzitás 65%

- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „nem besorolt” kategóriába tartozó járásban lévő település esetén a maximális támogatási intenzitás: 60%

(A magasabb támogatási intenzitást azért tartjuk indokoltnak, mivel az intézkedés keretében megvalósított fejlesztések esetében a pályázónak kötelezettségvállalásként olyan plusz vállalkozásokat kell megvalósítania, az alap turisztikai fejlesztést célzó projektekhez képest, amelyet az akciócsoport magasabb támogatási aránnyal tervez ellentételezni.)

c) Projektméret korlátai:

Minimális projektméret: 1.000.000 Ft

Maximális projektméret: 15.000.000 Ft

d) Támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok

Indikátor neve	Indikátor becsült célértéke
Támogatott projektek száma	5 db
Támogatott kedvezményezettek száma (önkormányzat)	1 db
Támogatott kedvezményezettek száma (vállalkozás)	3 db
Támogatott kedvezményezettek száma (civil szféra)	1 db
Turisztikai vonzerőt növelő fejlesztések száma	3 db

3. Intézkedés neve: „ÉLHETŐ VIDÉKÉRT”

Specifikus cél: Helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése érdekében;

Indoklás, alátámasztás

Az akciócsoport területét képező térségekre egyaránt jellemző az aprófalvas településszerkezet. Az elmúlt évtizedek alatt erőteljes mértékű volt a településekről, térségből való elvándorlás és ezáltal a népesség elöregedése. A folyamatosan változó életkörülmények (pl. munkahelyre történő ingázás stb.) és egyéb, a világ, a technika fejlődése az egyes korcsoportok eltávolodását eredményezi mind családi, mind pedig helyi közösségi (települési) szinten is. A 2007-2013-as időszakba számos, településképet javító, közösségi célú fejlesztés valósult meg, amelyek támogatására a 2014-2020-as időszakban is helyi igény mutatkozik. Ezért kiemelten fontos a továbbiakban is olyan helyi, térségi, települési szintű, közcélú, kulturális kezdeményezések támogatása, amelyek elősegítik a településeken élő generációk, csoportosulások találkozási, informálódási, együttműködési lehetőségeik megvalósulását, vonzóvá teszik a települést, faluképet, hozzájárulnak a szabadidő hasznos eltöltését biztosító beruházások megteremtéséhez. Mindemellett fontos a térségi/települési értékek megőrzése, amely a térség múltjához, hagyományaihoz tartozik és a vidék vonzerejét növelik.

SWOT kapcsolódás: E5, E10, Gy3, Gy8, Gy10, Gy13, L1, L2, L10

A támogatható tevékenység területek meghatározása

1. célterület: Települések közösségi célú fejlesztése

- A településkép szempontjából és/vagy a település közösségi életét meghatározó fontos épületrészek, építmények, használati térelemek, (pl. emlékmű, kereszt, emlékhely, harangláb stb.) felújítása, kialakítása
- Településen való eligazodást segítő információs, tájékoztató táblák beszerzése
- Községi célú, a szabadidő hasznos eltöltését biztosító fejlesztések megvalósítása (pl. rendezvényter, kiállítóhely, szabadtéri tornapályák, játszóterek, parkok)
- A település értékeit (természeti, épített, kulturális) bemutató kiadványok, könyvek (önállóan nem támogatható)

Támogatható tevékenység a fejlesztési cél elérése érdekében végrehajtott építés, felújítás, átalakítás, bővítés, eszközbeszerzés, gépbeszerzés.

2. célterület:

Együttműködésen alapuló, komplex, az akciócsoport egész vagy jelentős részét lefedő közösségi célú projektek támogatása:

- A térség szempontjából és/vagy a térség közösségi életét meghatározó fontos épületrészek, építmények, használati térelemek, zöldfelületek felújítása, kialakítása;
- Községi célú, a térség lakosságának rekreációt elősegítő, a szabadidő hasznos eltöltését biztosító fejlesztések megvalósítása (pl. rendezvényter, közösségi terek)

Támogatható tevékenység a fejlesztési cél elérése érdekében végrehajtott építés, felújítás, átalakítás, bővítés, eszközbeszerzés, gépbeszerzés.

3. célterület: Civil közösségek fejlesztéseinek támogatása

- Civil szervezetek alaptevékenységéhez kapcsolódó eszközök, berendezések beszerzésének támogatása

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

Nem ítéltető meg támogatás azon támogatást igénylő részére:

- A VP6-7.2.1.-7.4.1.3-17 kódszámú, „Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közétkeztetés fejlesztése” című pályázati felhívás keretén belül ugyanezen célra támogatásban részesült az adott megvalósítási hely tekintetében
- a VP6-7.4.1.1.-16 kódszámú, „Településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér fejlesztése, energetikai korszerűsítés” című pályázati felhívás keretén belül ugyanezen célra támogatásban részesült az az adott megvalósítási hely tekintetében
- 2009. január 1-jét követően ugyanazon megvalósítási hely és ugyanazon cél/tevékenység vonatkozásában uniós, illetve hazai támogatásban részesült, a fenntartási kötelezettségét nem teljesítette és/vagy annak időtartama a támogatási kérelem benyújtásáig még nem járt le.”

Jogosultak köre

Az akciócsoport területén működő települési önkormányzat, civil szervezet, egyházi jogi személy,

Kiválasztási kritériumok, alapelvek, kötelezettségvállalások

Alapelvek:

- Az intézkedés célja olyan projektek támogatása, amelyek alapvető feltételét képezik valamely fontos települési közösségi cél elérésének, tehát ha a projekt nem valósul meg, valamelyik távlati, általános cél megvalósítását akadályozza.
- Az Élhető Vidékért intézkedés keretében benyújtott projektek támogatásánál alapfeltétel, hogy az más pályázati kiírásból nem finanszírozható, továbbá előnyt jelent, ha más vagy további programokhoz, projektekhez kapcsolódnak.
- Egy pályázó több célterületre is nyújthat be külön-külön pályázatot, azonban egy pályázó célterületenként csak egy pályázatot nyújthat be.
- A pályázónak a projekt megalapozottsága érdekében 2. célterület esetén szakmai programot kell csatolnia, amely tartalmazza a tervezett fejlesztés helyi igényekre alapozott, közösségi célú szükségességét
- 3. célterület esetén a pályázó szervezetnek egy civil közösségfejlesztési tervet/programot kell készítenie, amelyben bemutatja, hogy a tervezett fejlesztés milyen módon segíti a non-profit szervezet fejlődését, milyen szükségletekre reagál a projekt, milyen hatása lesz a megvalósításnak a közösség életére.

Kötelezettségvállalások:

- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie az Őrség Határok Nélkül Egyesület által biztosított konzultáción, amelynek teljesítéséről a HACS igazolást bocsájt ki.
- 2-3. célterület esetén a szakmai/közösségfejlesztési program leírtak megvalósítását a pályázónak vállalnia kell.

Kiválasztási kritériumok:

- A projekt reális költségvetésen alapul és a gazdasági- társadalmi- és környezeti fenntarthatóság elveinek megfelelő kiadási tételek alkotják.
- A projektet több partner együtt valósítja meg;
- Multiplikátor hatás, a beruházás hatására létrejön(nek) pótlólagos beruházások;
- A projekt önállóan működőképes egész vagy már létező tevékenység kiegészítő eleme;
- Térségi vállalkozásokkal, civil szervezetekkel való kapcsolat;
- Innovatív projekt (új termék, új eljárás, új végrehajtás és működési módszer, magasabb minőség)

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Tervezett forrás

Beavatkozási területre/intézkedésre allokált nagysága: 151.824.729 Ft

Támogatás aránya:

- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „kedvezményezett” kategóriába tartozó járásban lévő település, a 105/2015 (IV.23.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett település esetén a maximális támogatási intenzitás 85%
- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „nem besorolt” kategóriába tartozó járásban lévő település esetén a maximális támogatási intenzitás: 75%

Projektméret korlátai:

1. célterület esetében:

Minimális projektméret: 500.000 Ft

Maximális projektméret: 5.000.000 Ft

2. célterület esetében:

Minimális projektméret: 5.000.000 Ft

Maximális projektméret: 18.000.000 Ft

3. célterület esetében:

Minimális projektméret: 300.000 Ft

Maximális projektméret: 1.000.000 Ft

Támogatás módja :

1. célterület esetében vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás.
2. célterület esetében vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás
3. célterület esetében vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok

Indikátor neve	Indikátor becsült célértéke
Támogatott projektek száma	15-20 db
Támogatott kedvezményezettek száma (önkormányzat)	10-15 db
Támogatott kedvezményezettek száma (civil szféra)	5-10 db

4. Intézkedés neve: KÖZÖSSÉGI GAZDASÁGFEJLESZTÉS

Specifikus cél:

Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében

Indoklás, alátámasztás

Az akciócsoport területét képező térségekre egyaránt jellemző az aprófalvas településszerkezet. Az elmúlt évtizedek alatt erőteljes mértékű volt a településekről, térségből való elvándorlás és ezáltal a népesség elöregedése. A demográfiai, társadalmi és gazdasági mutatószámok az országos és megyei átlag alatt helyezkednek el. Az aprófalvas településeken kevés az aktív

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

vállalkozások és civil szervezetek száma, akik sok esetben likvid tőkével nem rendelkeznek, ez megfigyelhető az önkormányzatok esetében is, ezért a programok megvalósítása elsősorban közös összefogással, szférák közötti együttműködéssel valósítható meg akár a közösségi célú fejlesztés, akár a gazdaságfejlesztés területén. A kultúra, a hagyományok ápolása, a turizmus fejlesztése, a helyi gazdaság erősítése, a munkanélküliség csökkentése mind olyan a térségeket összekötő közös területek ahol egy-egy térség/mikrotérség közös projektek generálásával multiplikátor hatású fejlesztéseket valósíthatnak meg. A települési önkormányzatok egy része elindult az önálló „gazdálkodóvá” válás felé, ahol elsősorban térségi közösségi feldolgozók létesítésével hozzájárulhatnak a lakosság jövedelemszerzési vagy költségcsökkentési lehetőségeinek bővítéséhez.

A támogatható tevékenység területek meghatározása

A térségi közösségi feldolgozók esetében a non-profit szereplők olyan nonprofit jellegű kezdeményezéseit támogatja, amelynek egyértelműen kimutatható gazdasági hatása van, hozzájárul a térségi települési lakosság jövedelemszerzési vagy költségcsökkentési lehetőségeinek bővítéséhez, célja az önellátás irányába való elmozdulás.

Támogatható tevékenységek:

- Térségi közösségi feldolgozók kialakítása, gazdálkodási eszközök, gépek, berendezések beszerzése

Kiegészítő jelleg/lehatárolás

Az intézkedés nem támogatja a VP 7.2.1., illetve a 7.4.1 intézkedések keretében támogatható építési beruházások, eszközök beszerzését.

Az intézkedés nem támogatja a TOP 1.1.3-15 „Helyi gazdaságfejlesztés” kiírás keretében támogatható fejlesztéseket.

Jogosultak köre

Az akciócsoport területén működő települési önkormányzat, civil szervezet, egyházi jogi személy

Kiválasztási kritériumok, alapelvek, kötelezettségvállalások

Alapelvek:

- A térségi közösségi feldolgozó keretében beszerzett eszközökkel, megvalósított beruházásokkal végzett tevékenység nem lehet profitorientált célú. A kedvezményezettnek a fejlesztés tárgyával kapcsolatban bevétele csak az önköltség finanszírozása céljából lehetséges.

Kötelezettségvállalások:

- A pályázónak vállalnia kell, hogy a projekt keretében megvalósított fejlesztést legalább a kötelező fenntartási időszak végéig működteti.
- A pályázó vállalja, hogy a projektet több településsel együttműködve valósítja meg;
- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie az Őrség Határok Nélkül Egyesület által biztosított konzultáción, amelynek teljesítéséről a HACS igazolást bocsájt ki.
- A projekt keretében létrejövő beruházásnak meg kell felelnie a vonatkozó jogszabályoknak

Kiválasztási kritériumok:

- Csak olyan pályázat támogatható, amelynek célja közösségi feldolgozók kialakítása és/vagy kapcsolódó gazdálkodási eszközök, gépek beszerzése vagy térségi termékek piacra jutásának segítése
- A projekt reális költségvetésen alapul és a gazdasági- társadalmi- és környezeti fenntarthatóság elveinek megfelelő kiadási tételek alkotják.
- A projektet több partner együtt valósítja meg;
- Multiplikátor hatás, a beruházás hatására létrejön(nek) pótlólagos beruházások;
- A projekt önállóan működőképes egész vagy már létező tevékenység kiegészítő eleme;
- Térségi vállalkozásokkal, civil szervezetekkel való kapcsolat;
- Innovatív projekt (új termék, új eljárás, új végrehajtás és működési módszer, magasabb minőség)

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

- A projektnek nincs kizorító hatása és nincs negatív hatással a térség gazdasági szereplőire

Tervezett forrás

Beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás nagysága: 0 Ft

Támogatás aránya:

- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „kedvezményezett” kategóriába tartozó járásban lévő település, valamint a 105/2015 (IV.23.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett település esetén a maximális támogatási intenzitás 85%
- A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerinti „nem besorolt” kategóriába tartozó járásban lévő település esetén a maximális támogatási intenzitás: 75%

(A magasabb támogatási intenzitást azért tartjuk indokoltnak, mivel a TOP 1.1.3-15 „Helyi gazdaságfejlesztés” C) Helyi termékek piacra jutását elősegítő agrár-logisztikai fejlesztések támogatása gyűjtőpont jelleggel pályázati alintézkedés esetében, amennyiben a pályázó által igényelt támogatás összege nem haladja meg az elszámolható költségek és a működési eredmény közötti különbséget és CBA elemzés elkészítésével bizonyítja, hogy a létrehozott fejlesztés bevételei nem haladják meg kiadásait, akkor 100%-os támogatási intenzitás biztosít a pályázat a fejlesztés megvalósítására. Jelen intézkedés esetében a közösségi feldolgozónak non-profit alapon kell működnie, önköltségeinek finanszírozásának erejéig rendelkezhet bevétellel, de jövedelmet nem termel a beruházás, amely feltétel kötelezettségvállalásként és alapelveként is meghatározásra kerül. Ez a pályázó részéről olyan plusz vállalatot jelent, amelyet az akcióscsoport magasabb támogatási aránnyal tervez ellentételezni.)

Projektméret korlátai:

Minimális projektméret: 1.000.000 Ft

Maximális projektméret: 15.000.000 Ft

Támogatás módja: Vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok

Indikátor neve	Indikátor célértéke
Támogatott projektek száma	3 db
Támogatott kedvezményezettek száma (önkormányzat)	2 db
Támogatott kedvezményezettek száma (civil szféra)	1 db

5. Intézkedés neve: „EGÉSZSÉGESEN ŐRSÉG”

Specifikus cél: Helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése érdekében

Indoklás, alátámasztás:

Az Őrség Határok Nélkül Egyesülethez az Őriszentpéteri térség 18 települése tartozik, a térség sajátossága, hogy aprófalvas településekből áll, amelyek távol vannak nagyvárosoktól, régiós központoktól. A települések közül egyedül Őriszentpéter lakossága 500 fő feletti. A településeket egyaránt érinti az elvándorlásokból fakadó „természetes fogyás”, a térség kor szerinti összetételében magas arányt képviselnek a 60 év felettiiek, amely a települések előregedéséhez vezet hosszú távon. Napjaink felgyorsult világában egyre hangsúlyosabb szerepet kap a tudatos egészséges életmódra nevelés. Ami korábban természetes volt (jó levegő, elegendő mozgás, egészséges táplálkozás) az manapság egyre nehezebben elérhető. Ezért fő célunk az Őriszentpéteri térség területén az egészséget megőrző, a betegséget megelőző attitűdök kialakítása. Az egészséges táplálkozás, rendszeres testmozgás, a káros szenvedélyektől mentesség népszerűsítése, a lakosság fizikai aktivitásának ösztönzése, térségi szűrőprogramok, sportnapok szervezésével, a mozgás infrastrukturális feltételeit megteremtő beruházások támogatásával az életminőség javítása.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Az intézkedés célja egy minta együttműködési program megvalósítása az Őriszentpéteri térségben a kedvezőtlen térségi szocio-demográfiai folyamatok megtörése, a helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése érdekében. Fő célunk az egészséget támogató közösségek létrehozásának támogatása. A tervezett tevékenységek helyi társadalmi igényt elégítenének ki, melyre vonatkozóan előzetes projekt kapcsán kérdőíves felmérés készült. A program minden korosztályt érintene közösségi igények és egyes programelemek esetén a természeti adottságok kihasználásának (pl. Vadása tó sb.) figyelembevételével kerül kidolgozásra.

Tervezett célok:

- „Egészségesen Őrség szűrőprogram” kialakítása a térségben dolgozó egészségügyi dolgozók felkészítésével és közreműködésével
- „Mozgásban az Őrség” – közösségi szinten kidolgozott térségi sportesemények szervezése és ehhez kapcsolódó kisléptékű fejlesztések
- „Tudásátadás és szemlelétformálás az Őrségben” – egészséges életmódra nevelés, prevenció a térségi általános iskolákkal együttműködve

Tervezett tevékenységek:

- prevenció program a térségi iskolákkal
- partnerségi együttműködések kialakítás egészségügyi szervezetekkel az esélyegyenlőségi területen
- egészségügyi szűrőprogramok, tanácsadás, egészségnapok, kerékpáros rendezvények szervezése
- a mozgást elősegítő infrastrukturális beruházás (pl. kültéri edzőparkok, túraútvonalak kialakítása)
- közösségi, nagy tömeget megmozgató sportprogramok (pl. kistérségi kosárlabda bajnokság)

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az intézkedést az EFOP 1.7-es intézkedés „Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése) tevékenységi köréhez kapcsolódóan tervezzük megvalósítani. A program alapját egy 2012-ben megvalósított sikeres „Sporttal és tudással az egészségért” című térségi projekt képezi. A tervezett intézkedés valamennyi, Őrszentpéteri térségi település Helyi esélyegyenlőségi programjában megtalálható, így elmondható, hogy jelen intézkedés közösen került megfogalmazásra, a helyi igényekhez teljes mértékben illeszkedik.

Jogosultak köre:

A program koordinátora az Őrség Határok Nélkül Egyesület.

Tervezett forrás:

A program teljes megvalósításának költsége kb. 50 millió Ft.

8.2. Együttműködések

1. Tervezett együttműködés: HACS Akadémia

- **Az együttműködés tervezett tématerületei:**
Készségfejlesztés, tudásátadás, jó gyakorlatok bemutatása, kompetenciák fejlesztése közösen a Nyugat-Dunántúli LEADER Helyi Akciócsoportokkal
- **Specifikus cél**
Térségi kapcsolatok erősítése együttműködési programok generálásával
- **Indoklás, alátámasztás**
A Nyugat-Dunántúli LEADER Akciócsoportok részéről közös igény fogalmazódott meg egy közös, valamennyi akciócsoportot érintő együttműködési projekt megvalósítására a 2015. december 3-án megtartott szakonyi HFS tervezői műhelynapon. A közös együttműködési projekt az alábbi tématerületeket ölelné fel: képzés, tudásátadás és szemléletformálás, tanulmányút, közös marketing.

2. Tervezett térségek közötti és/vagy nemzetközi együttműködés: Előtérben a helyi termelés

- **Az együttműködés tervezett tématerületei:**
Helyi termékek értékesítésének segítése a lakosság, a térségi szereplők tudatos szemléletformálásával
- **Specifikus cél:**
Versenyképes, minőségi helyi termék előállítás és értékesítés a helyi gazdaság fejlesztése érdekében
- **Indoklás, alátámasztás:**
Az Őrség Határok Nélkül Akciócsoport területén jelentős hagyományai vannak a helyi termékeknek, a helyi termelésnek. Számos helyi termelővel büszkélkedhet a térség, akik aktív résztvevői a helyi gazdaságnak is. A 2007-2013-as időszakban kiemelten támogatta LEADER programunk a helyi termelésre, helyi termék fejlesztésen alapuló gazdaságfejlesztési törekvéseket, a piacon való megjelenés érdekében helyi termelői piacok alakultak. Ezek közül a legjelentősebb az Őrségi Termelői Piac, amely már 3. éve

töretlen népszerűségnek örvend a térségben. Az együttműködési projekt keretében szeretnénk rávilágítani a figyelmet a helyi termékek élettani, gazdasági, egészségmegőrzési hatásaira. A projekt nemzetközi együttműködés keretében jó gyakorlatok, tapasztalatok átadásával is bővíthető.

Tervezett együttműködés céljai:

- A helyi lakosok szemléletformálása szakmai programok, előadások, kerekasztal beszélgetések szervezése
- Marketing kampány a helyi termelés fontosságáról
- A helyi termékek vendéglátásban, esetleg közétkeztetésben való megjelenése
- Az iskolák bevonása a fiatalok szemléletformálása érdekében az egészséges életmód és táplálkozás területén
- Térségi közösségi feldolgozók kialakítása

3. Tervezett együttműködés:

- **Az együttműködés tervezett tématerületei:**
„Örökségünk”
- **Specifikus cél:** A térség általános iskoláival való együttműködés a térségi identitás erősítéséért

- **Indoklás, alátámasztás:**

Az Őrség és Szentgotthárd térsége gazdag természeti, épített örökségi, kulturális hagyományokkal rendelkezik. Sajnálatos módon a térséget egyenlő arányban sújtja az elvándorlás a települések elnéptelenedése, a fiatal generáció „eltűnése”. Az együttműködési projekt célja a térségi identitástudat erősítése, szemléletmód váltás elérése a fiatalok körében az oktatási intézmények bevonásával, a vidék megtartó erejének növeléséért. Speciális tartalom, speciális pedagógiai módszerekkel.

4. Tervezett együttműködés

- **az együttműködés tervezett tématerületei:**

Az 1664 évi szentgotthárdi csata és vasvári béke, mint közös történelmi örökség ápolása és helytörténeti-turisztikai népszerűsítése, ezen belül attrakciófejlesztések, programok-rendezvények szervezése.

- **Specifikus cél:**

- a térség idegenforgalmának, vonzerejének növelése
- helyi közösségi célú kezdeményezések, közösségi élet tereinek gazdagodása a helyi identitás erősítése érdekében,

- **Indoklás, alátámasztás:**

2014-2015. évben „Együttműködés a Béke nevében” elnevezéssel már sikeres térségi közötti LEADER együttműködést valósított meg Szentgotthárd és Vasvár térsége (Vasvár Városért Közalapítvány, a Göcsej Hegyhát LEADER Egyesület és a Szentgotthárd és Térsége Turisztikai Egyesület). Az együttműködés célja az 1664. évi szentgotthárdi csata és vasvári béke, mint a magyar és az európai történelmet tekintve is kiemelkedő eseményekre való méltó megemlékezés, örökségének ápolása és bemutatása volt. A projekt által egyfelől színvonalas, tudományos és kulturális rendezvények sora tette lehetővé, hogy nemzetközi szinten emlékezzünk a kereszténység török seregek felett aratott győzelmére, amely nemcsak nemzetünk, de egész Európára jövőjére volt hatással. Másfelől értékes és maradandó helytörténeti és turisztikai értékek is létrejöttek a közös

projekt által, többek között: Szentgotthárdi Hadiösvény – interaktív helytörténeti és turisztikai program, Háború és Béke Zrínyi Miklós korában – a Szentgotthárdi Csata 1664. kiadvány, interaktív bemutatóterek, történelmi játszótér, magyar nyelvű animációs film, szentgotthárdi csata - Történelmi Napok rendezvénysorozat weboldal, stb. Nemcsak a közvetlenül érintett települések (Vasvár, Nagyfalva - Mogersdorf, Szakonyfalu, Alsószölnök és Szentgotthárd), de az egész térség számára közös felelősség e kiemelkedő történelmi örökség ápolása, ezen belül az együttműködés által már létrejött eredmények ismertetése, népszerűsítése, továbbfejlesztése, új elemekkel / attrakciókkal történő bővítése. Az érintett települések/térségek részéről közös igényként fogalmazódott meg a LEADER támogatás segítségével már megteremtett együttműködés fenntartása és továbbvitele a 2014-2020-as időszakban is elérhető támogatások felhasználásával.

5. Tervezett együttműködés:

Nyugat-Dunántúl ezen belül a Rába folyó, és a Vas megyei mellékfolyóinak, valamint a térségben lévő állóvizek, mint természeti értékek horgászturisztikai fejlesztése. A közös természeti adottságok, örökség ápolása és horgászturisztikai népszerűsítése, ezen belül horgászturizmushoz kapcsolódó infrastrukturális és attrakciófejlesztések, szakmai programok és rendezvények szervezése.

• specifikus cél:

- a térség aktív turisztikai – ezen belül horgászturisztikai idegenforgalmának, vonzerejének fejlesztése turisztikai attrakciók, szolgáltatások támogatásával, szükséges horgászturisztikai infrastrukturális fejlesztésekkel,
- térségi és helyi horgászturisztikai célú együttműködési programok, kezdeményezések támogatása a térségi és helyi identitás erősítése érdekében,
- térségi kapcsolatok hálózatszerű erősítése, horgászturisztikai hálózatok fejlesztése, érintett horgászturisztikai szereplők együttműködésének generálása,
- az együttműködésben résztvevő eltérő adottságokkal, vízfelületekkel rendelkező horgászturisztikai elemek egyediségeinek hangsúlyozása.
- **indokolás, alátámasztás:**

Vas megye változatos horgászvizekkel, értékes, vadregényes folyókkal, csodálatos természeti környezetben lévő természetes és mesterséges állóvizekkel rendelkezik. Mindezek közül a legcsodálatosabb a Rába folyó, mely a mellékfolyói és térségében húzódó állóvizek, tavak által egy jól összekapcsolható és turisztikai szempontból hálózatba integrálható eltérő, egyedi tulajdonsággal bíró horgászvizeket foglalnak magukba.

Az elmúlt években már történtek a területen működő horgászegyesületek, önkormányzatok részéről önálló fejlesztések, illetve a Vas Megyei Sporthorgász Egyesületek Szövetsége által egy-két integrációs, hálózatszerű fejlesztés is megvalósult. Mindezek megteremtették az alapot további térségek közötti együttműködésekre, valamint a korábbi fejlesztésekből kimaradt területek, horgászvizek, valamint az időközben létrejött új vízfelületek horgászturisztikai fejlesztésére, hálózatba integrálására.

A térségek közötti együttműködés keretében bekövetkező horgászturisztikai fejlesztések által tovább erősödhet Vas megye horgászati idegenforgalma, mely önállóan, illetve a

turizmus egyéb szegmenseinek kiegészítőjeként, kísérőjeként hozzájárul a megye, a térség turizmusának, gazdaságának fejlődéséhez.

A szükséges infrastrukturális fejlesztéseken túl a szakmai rendezvények, együttműködések és színvonalas programok növelik a megye, a térség turisztikai kínálatát, növelve ezzel vonzerejét.

A sport- és szabadidő-horgászat, mint aktív turisztikai terület fejlesztése a fejlesztendő terület földrajzi elhelyezkedéséből (határközelség) eredően a külföldi (osztrák, szlovén) vonzerővel is bír, mely térségünk nemzetközi szintű megismertetésében is jelentős eredményt hozhat.

A projekt fejlesztések által érintett különböző szférák (önkormányzat, civil szervezet, stb.) közötti együttműködést is erősíti.

Az érintett horgászturisztikai szereplők, önkormányzatok, civil szervezetek részéről közös célként fogalmazódott meg a már meglévő együttműködések fenntartása és továbbfejlesztése a 2014-2020-as időszakban rendelkezésre álló támogatások hatékony felhasználásával.

8.3. A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

8.3.1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, megalakulása, fő tevékenységi körök

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület 2008. június 16-án alakult és kezdte meg a működését Zala és Vas megyében, mint illetékes Leader helyi akciócsoport címbirtokos szervezet 49 települést magába foglaló területi hatállyal. Az akciócsoport jogi formája egyesület.

A 2007-2013-as vidékfejlesztési program végrehajtása során a HACS működési területéhez 13 szentgotthárdi kistérségi, 7 db Őriszentpéteri kistérségi, és 29 lenti kistérségi település tartozott.

A 2014-2020 közötti programozási időszakra vonatkozó felkészülést előirányzó 5/2014. (II.6.) Irányító Hatósági közlemény a HACS-ok szerveződése során a következő fejlesztési időszakban kiemelkedő jelentőségű feltételként határozta meg a HACS-ok megyehatárhoz való igazodását. Az Őrség Határok Nélkül Egyesület ezért a 2014-2020-as program végrehajtására vonatkozóan új területi hatállyal, az Őriszentpéteri kistérség 18, a teljes szentgotthárdi kistérség 15 településre kapott előzetes Irányító Hatósági jóváhagyást amely alapján az érintett területre a Helyi Fejlesztési Stratégiát elkészítheti.

Az Egyesület fő tevékenységi köre, cél szerinti tevékenysége az alapszabálya szerint:

- terület-, térség és vidékfejlesztés,
- tudományos tevékenység, kutatás,
- nevelés, oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, egészséges életmód és szabadidő feltételeinek megteremtése
- kulturális tevékenység,
- környezetvédelem, természetvédelem,
- egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség előmozdítása.

A 2014-2020-as vidékfejlesztési program végrehajtása kapcsán a HACS feladata:

- a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése,

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

- a pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával
- a pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése, pályázait felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását
- támogatási kérelmek befogadása és értékelése
- pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a Közreműködő Ügynökséghez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából
- a közösségvezérelt Helyi Fejlesztési Stratégia és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja és a stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek végrehajtása
- a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához

Az Egyesület az ügyviteli és adminisztratív feladatok ellátására Munkaszervezetet működtet, amely az Egyesület tevékenységét segítő iroda. A Munkaszervezet ellátja az egyesület közgyűlési és elnökségi döntéseinek előkészítésével, végrehajtásával, továbbá a végrehajtás megszervezésével és ellenőrzésével járó feladatokat.

8.3.2.-8.3.4 A HACs összetétele, szervezeti felépítése, feladatok, felelősségi körök bemutatása

Az egyesület tagsága jelenleg 78 tag, amelyben az önkormányzati szféra 42%-ban, a civil és üzleti szféra 58 %-ban képviselteti magát.

Az Egyesületnek tagja lehet minden olyan természetes és jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki nyilatkozik belépési szándékáról, egyetért az Egyesület céljaival és az Alapszabály alapján az Egyesület tagjai terhelő kötelezettségének teljesítését vállalja. A belépési kérelem elfogadásáról a Közgyűlés határoz.

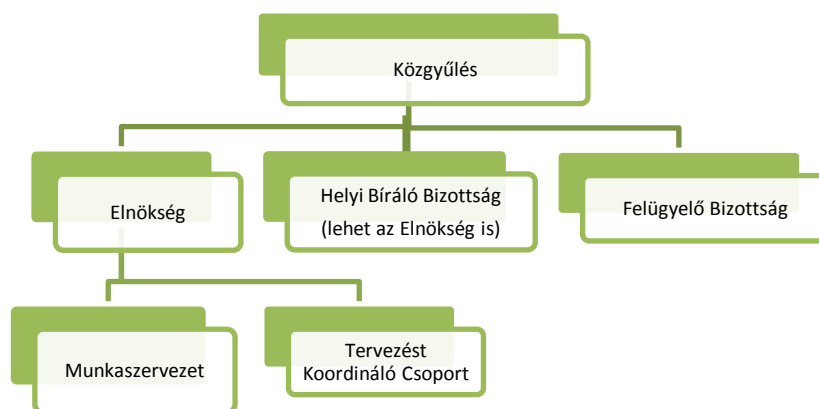
A HACs tag jogai:

- Az Egyesület tagja választhat és az Egyesület 18. életévét betöltött tagja az Egyesület bármely tisztségére megválasztható, amennyiben nem esik a jogszabályban megfogalmazott korlátozások hatálya alá. A nem természetes személy tagok törvényes képviselőik útján választhatók vezető tisztségviselőkké. Az Egyesület tagja egyidejűleg csak egy vezető szerv tagja lehet.
- Személyesen – nem természetes személy tag esetében képviselője útján - részt vehet az Egyesület
- Közgyűlésének munkájában, egyéb ülésein, rendezvényein. Felszólalhat, szavazati jogával élhet.
- Javaslatokat, indítványokat tehet, kezdeményezhet.
- Igénybe veheti az Egyesület szolgáltatásait, élhet a tagságot megillető kedvezményekkel:
- alanyi jogon látogathatja az Egyesület rendezvényeit;
- alanyi jogon jogosult az Egyesület fenntartásában működő intézmény szolgáltatásainak kedvezményes igénybevételére;
- a közgyűlés döntése alapján az Egyesület céljait szolgáló továbbképzésen részt vehet.

A HACS (egyesület) szervei:

- Közgyűlés
- Elnökség
- Felügyelő Bizottság
- Munkaszervezet
- eseti jelleggel Helyi Bíráló Bizottság
- eseti jelleggel Tervezést Koordináló Csoport

A HACS szervezeti felépítése

Az Egyesület (HACS) legfőbb szerve a Közgyűlés.

- A Közgyűlés a tagok összessége, mely az Egyesületet érintő minden olyan kérdésben dönthet, melyre hatásköre van.
- Az Közgyűlés az Egyesület tagjaiból áll, a tagságot a civil, köz- és üzleti szféra képviselői alkotják.

Elnökség

Az Egyesület irányítását 9 főből álló elnökség és 3 fős felügyelő bizottság látja el, a mindennapi feladatellátás biztosításához az Egyesület 2 fős Munkaszervezetet működtet.

Az Elnökség az Egyesület Közgyűlése által megválasztott döntéshozó szerv

Ssz.	Név	Képviselt szervezet	Elnökségben betöltött pozíció	Szakterületek	Kedvezményezett járáshoz tartozó szervezet
	Őr Zoltán	Őriszentpéter Város Önkormányzata	elnök	Településvezetés, közigazgatás, város- és településfejlesztés, turizmusfejlesztés, jog	igen, hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozó önkormányzat vezetője

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Kocsis Zsolt	Csörötnek Község Önkormányzata	alelnök	Közigazgatás, településfejlesztés, térségfejlesztés	nem, hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozó önkormányzat vezetője
Kráncz Ferenc	Hegyhátszentjakab Község Önkormányzata	elnökségi tag	Közigazgatás, településfejlesztés és vezetés	igen, hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozó önkormányzat vezetője
Kovács Andrea	Szlovén Vidék Kht.	elnökségi tag	Vállalkozásfejlesztés, turizmusfejlesztés, közösségfejlesztés	nem
Ifj. Albert Attila	Őrségi Fazekasok Egyesülete	elnökségi tag	Vállalkozásfejlesztés, turizmusfejlesztés, épített örökség megőrzése, településfejlesztés	igen
Huszár Gábor	Szentgotthárd Város Önkormányzata	alelnök	Közigazgatás, város- és településfejlesztés	nem
Bedőcs Gábor	Szentgotthárd Fúvóskultúrájáért Egyesület	elnökségi tag	Civil szféra, településfejlesztés, közösségfejlesztés	nem
Németh László	Ivánci Községi Sportkör	elnökségi tag	Civil szféra, településfejlesztés, közösségfejlesztés	igen
Hetényi Miklós	ÁFÉSZ	elnökségi tag	Vállalkozásfejlesztés, pénzügy	nem

Az Elnökség feladatai:

Az Elnökség hatáskörébe tartozik a Közgyűlés által hatáskörébe utalt feladatok ellátása, valamint a Közgyűlés összehívását nem igénylő egyéb döntési jogkörök:

- képviselőt delegálhat egyéb szervezetekbe;
- Munkaszervezet vezetéséért felelős Munkaszervezet vezető kiválasztása;
- dönt két Közgyűlés közötti időszak között az Egyesület ügyeiben, kivéve azokat tárgyköröket, amelyeket az alapszabály, vagy jogszabály a Közgyűlés kizárólagos hatáskörébe vagy más személy, egység hatáskörébe utal,

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

- a beszámolók előkészítése és azoknak a közgyűlés elé terjesztése;
- az éves költségvetés elkészítése és annak közgyűlés elé terjesztése;
- az egyesületi vagyon kezelése; a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, a közgyűlés hatáskörébe nem tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;
- az egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkori vizsgálata és annak bekövetkezte esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele;
- dönt az Elnök által felterjesztett 2014-2020 Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtás során felállított támogatási rangsor(ok) alapján a forrás(ok) allokációjáról;
- utasítja az Elnököt a 2014-2020 Helyi Fejlesztési Stratégia forrásallokációjának során feltárt eljárási hibák javítására

Felügyelő Bizottság

Ssz.	Név	Képviselt szervezet		Betöltött pozíció
	Goda Ilona	Orfalu	Község	elnök
		Önkormányzata		
	Kapornaky Sándor	Kercaszomor	Község	felügyelő bizottsági tag
		Önkormányzata		
	Tamaskó Gábor Tamás	Ispánk	Község	felügyelő bizottsági tag
		Önkormányzata		

A Közgyűlés az Egyesület működésének és gazdálkodásának ellenőrzése céljából Felügyelő Bizottságot hoz létre. A Felügyelő Bizottság csak a Közgyűlésnek alárendelt testület.

A Felügyelő Bizottság háromtagú, az Elnököt és külön a két tagot a Közgyűlés választja, a jelenlévő tagság minősített többségével közvetlen választással, 5 évre. Felügyelő Bizottsági tagságot külső személy is betölthet.

- az egyesület pénz- és vagyonkezelésének vizsgálata;
- a társadalmi szervezetek gazdálkodására vonatkozó jogszabályok és egyéb kötelező előírások
- betartásának ellenőrzése;
- tagdíjak befizetésének ellenőrzése;
- az éves mérleg felülvizsgálata;
- a gazdálkodás célszerűségének, szabályszerűségének, az előirányzott bevételek és kiadások
- teljesítésének évenkénti vizsgálata;
- a bizonylati fegyelem betartásának ellenőrzése;
- az egyesületi vagyon megóvása érdekében szükséges intézkedések megtételének ellenőrzése

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Munkaszervezet

Ssz.	Név	Beosztás
1.	Györkéné Bognár Barbara	Munkaszervezet vezető
2.	Tolvaj Eszter	Vidékfejlesztési referens

A Munkaszervezet feladata:

- az Egyesület mindennapos ügyviteli és adminisztratív feladatainak ellátása
- ellátja a Közgyűlés, Elnökség, Felügyelő Bizottság döntéseinek előkészítésével, végrehajtásával, továbbá a végrehajtás megszervezésével és ellenőrzésével járó feladatokat;
- közreműködik a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítésében
- a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásában közreműködők felkészítése, képzése, továbbképzése
- a Helyi Fejlesztési Stratégia és annak megvalósításához kötődő tájékoztatási és információs tevékenység ellátása
- Projektek generálása
- a Helyi Fejlesztési Stratégiához kapcsolódó projektek előkészítését támogató nyilvános szakmai konzultációk, fórumok szervezése
- Ügyfélszolgálati tevékenység
- Támogatási kérelmek befogadása, bizottsági ülésre való előkészítése
- A pályázatok kiválasztását és a támogatási összeg rögzítését követően a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a Közreműködő Ügynökséghez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából
- a közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja és a stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek végrehajtása

Tervezést Koordináló Csoport

A Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítésére – az előző, 2007-2013-as Helyi Vidékfejlesztési Stratégiához hasonlóan – a közgyűlés Tervezést Koordináló Csoport felállításáról döntött. A HFS elkészítésért felelős csoport 7 tagból áll, amely tagok a térség 2 kistérségéből kerültek kiválasztásra, fő kiválasztási szempont volt a terület- és vidékfejlesztésben való jártasság, ezért a megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező személyek kerültek kiválasztásra a feladatra szféráktól függetlenül.

Tervezést Koordináló Csoport tagjai a HFS elkészítésére vonatkozóan:

Ssz.	Név	Szakmai tapasztalat	Képviselt szféra
1.	Kocsis Zsolt	Több éves projektmegvalósítási	Közszéfer és TDM

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

		tapasztalat, térségfejlesztésben való jártasság; TDM alelnök, Szentgotthárdi Kistérségi Társulása alelnöke	szervezet
2.	Őr Zoltán	közgazdász, több éves pályázatírói és projektmenedzseri tapasztalat, térségfejlesztésben való jártasság, 2008-tól LEADER HACS elnök	Közszféra
3.	Dr. Gábor László	jogász, Pannon Kapu Kulturális Egyesület alelnöke	Civil szféra
4.	Bauer László	közgazdász, Naturpark Nonprofit Kft. ügyvezetője, több évtizedes pályázatírói és projektmenedzseri tapasztalat, a 2007-2013-as HVS elkészítésért felelős TKCS vezetője	Üzleti szféra
5.	Kevy Albert	az Őrségi Nemzeti Park turisztikai osztályának vezetője, MNVH elnökségi tag, több éves projektmegvalósítási tapasztalat,	Őrségi Nemzeti Park /MNVH
6.	Győrffy Gábor	Megyei TOP tervezésért felelős személy, Vas Megyei Közgyűlés munkatársa	Vas Megyei Önkormányzati Hivatal
7.	Györkéné Bognár Barbara	közgazdász, több éves térség- és vidékfejlesztésben való jártasság, stratégia készítési, projektmenedzseri, pályázatírói tapasztalat, 2008-tól HACS munkaszervezet vezető	HACS

A tervezői csoport készítette elő a tervezés folyamatát, tervezési menetrendet határozott meg. Megállapította az alkalmazandó kommunikációs és nyilvánossági eszközöket, eljárásokat. A tervezői csoport feladata volt a szükséges kutatások, a helyi szereplők által benyújtott projektötletek feldolgozása, rendszerezése. A beérkezett háttéranyagok feldolgozását követően javaslatot fogalmazott meg a HFS jövőképre, célkitűzéseire és intézkedéseire. A Tervezést Koordináló Csoport javaslatainak közgyűlés általi elfogadását követően a HFS kidolgozása és elkészítése.

Helyi Bíráló Bizottság

A Helyi Bíráló Bizottság (HBB) az EMVA Irányító Hatóság eljárásrendje szerint az Őrség Határok Nélkül LEADER Helyi Akciócsoport által a helyi döntéshozatal végrehajtása érdekében eseti

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

jelleggel létrehozott és működtetett szerv, a LEADER HACS jogi személyiségű szervezetének választott testülete. A Helyi Bíráló Bizottság tagja kizárólag a LEADER HACS rendes tagja, vagy a rendes tag képviselőjére jogosult személy lehet.

A Helyi Bíráló Bizottság feladatait a 2007-2013-as Vidékfejlesztési Program végrehajtás során a közgyűlés felhatalmazása alapján az Őrség Határok Nélkül Helyi Akciócsoportnál az Egyesület elnöksége látta el, amely a 2014-2020-as időszakban is követendő példa lehet. A Helyi Bíráló Bizottság felállítására a 2007-2013-as időszakban két alkalommal került sor a 2011-es valamint a 2013-as Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát követően, illetve a LEADER célterületek meghirdetése előtt. A Helyi Bíráló Bizottság felépítését, működését mindkét esetben az Irányító Hatóság által közzétett útmutató tartalmazta és szabályozta.

8.3.5. A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

Az Őrség Határok Nélkül Egyesületnek a 2007-2013-as időszakhoz hasonlóan a HFS megvalósítása érdekében joga lesz a megfelelő projektek kiválasztására. A helyi pályáztatási modell alapját a LEADER alapelvei, a vonatkozó EU szabályozása, a Vidékfejlesztési Programban leírtak illetve az IH iránymutatásai adják.

A LEADER pályáztatás alapelemei:

- A HACS a Tervezői Csoport közreműködésével véglegesíti a pályázati felhívásokat és elkészíti a kapcsolódó formanyomtatványokat, pontozási szempontrendszert alakít ki az IH iránymutatásai alapján;
- A pályázati felhívások közzétételét követően a HACS széles körű tájékoztató fórumokat szervez (legalább 2 alkalommal),
- A HACS konzultációs lehetőséget biztosít a minél magasabb színvonalú projektek generálása érdekében,

A beérkezett támogatási kérelmeket a Közgyűlés által – IH iránymutatás alapján – felállított Helyi Bíráló Bizottság (HBB) fogja bírálni, amely lehet az Egyesület elnöksége is.

A Helyi Bíráló Bizottság működését a bizottság szervezeti és működési szabályzata tartalmazza és szabályozza. Döntéshozatal során a Helyi Bíráló Bizottság döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza meg, minden bizottsági tag egy szavazattal rendelkezik. Valamennyi bizottsági tag köteles büntetőjogi felelőssége tudatában összeférhetetlenségével kapcsolatban a HBB tagok felé nyilatkozni, amennyiben az összeférhetetlenség alább felsorolt esetei közül bármelyik fennáll, vagy egyéb, a pályázat elbírálást befolyásoló összeférhetetlenségi tényező áll fenn.

Ebben az esetben az összeférhetlenséggel érintett HBB tag nem vehet részt az összeférhetlenséggel érintett projekt javaslat elbírálásában.

A pályázatok elbírálása szempontjából összeférhetlenség áll fenn azon HBB taggal kapcsolatban, aki

1. ha a HBB tag az ügyfél, az ügyfél képviselője vagy az ügyfélnek a Ptk-ban meghatározott hozzátartozója vagy
2. akinek a Ptk-ban meghatározott hozzátartozója az ügyféllel azonos gazdasági társaságban tagsággal rendelkezik;
3. a döntéssel érintett projektjavaslatot benyújtó szervezet tagja
4. az ügyféllel folyamatban levő peres eljárásban érintett.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

A nyilatkozattétel elmulasztása esetén, amennyiben az összeférhetetlenséggel kapcsolatos információ jut a HBB, a LEADER HACS, tudomására a pályázattal kapcsolatban, az a pályázat további eljárásból való kizárását vonja maga után.

A Helyi Bíráló Bizottság feladata a HFS végrehajtása során:

- a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése
- a pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával
- a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához
- a pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, a támogatás szükségességének mérlegelése, pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele
- támogatási kérelmek befogadása és értékelése
- a pályázatok kiválasztása és a támogatási összeg rögzítése

8.3.6. A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását az Egyesület által felállított Helyi Bíráló Bizottság és a munkaszervezet látja el.

A munkaszervezet irodájának elérhetősége: Őrség Határok Nélkül Egyesület Munkaszervezete
9941 Őriszentpéter, Városszer 23.

A munkaszervezet 2 fő főállású dolgozóból egy munkaszervezet vezetőből és egy vidékfejlesztési referensből áll. A munkaszervezet dolgozói tevékenységüket munkaviszony keretében látják el. A munkáltatói jogkört a munkaszervezet vezető gyakorolja, a munkaszervezet vezető feletti munkáltatói jogkört az Elnökség gyakorolja, az egyéb munkáltatói jogok gyakorlására az elnök jogosult. Szervezeti felépítése, feladatai, létszáma az egyesület tevékenységéhez igazodóan kerül kialakításra, amely a munkaszervezet szervezeti és működési szabályzatában kerül meghatározásra.

Név	Jelenlegi pozíció	Képzettség/tapasztalatok/Készségek
Györkéné Bognár Barbara	Munkaszervezet vezető	Képzettség: közgazdász, projekt tervezés, pályázatírás, projektmenedzsment, középfokú C típusú német nyelvvizsga Tapasztalat: pályázatírás (ROP, HEFOP, TÁMOP, KEOP, Phare CBC, Interreg) projektmenedzsment, stratégiai tervezés, közösségfejlesztés, nemzetközi együttműködések, közigazgatási-, turisztikai-, fejlesztések Készségek: szervezés, irányítás, kommunikáció, rugalmas munkavégzés és gondolkodás, jó problémamegoldó készség, önállóság, kreativitás, folyamatszemplélet, magabiztos fellépés
Tolvaj Eszter	Videkfejlesztési referens	Képzettség: pénzügyi ügyintéző, pályázat írás, projekttervezés Tapasztalat: pályázatírás, projektmenedzsment, közösségfejlesztés, pénzügyi elszámolások, Készségek: önállóság, rugalmas munkavégzés, jó

8.3.7. A működés fizikai feltételeinek bemutatása

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület székhelye Őriszentpéteren található, ahol 2009 óta bérel egy 55 m²-es irodát, amely két helyiségből áll. Az iroda frekvenciált helyen található, Őriszentpéter központjában a HACS területi egységét nézve pedig közepén helyezkedik el, legközelebbi települései az Őriszentpéteri és a szentgotthárdi térségből kb. 25-25 km-re helyezkednek el. Az Őrség Határok Nélkül Egyesület 2007-2013-as időszakban is mint LEADER címbirtokos szervezet működött, amely során megfelelő háttér infrastruktúra beszerzését tudta megvalósítani. Az iroda felszereltsége (eszközállománya) az alábbi:

- 2 db asztali számítógép és a hozzá tartozó monitorral, billentyűzettel, operációs rendszerrel, szoftverekkel (Office stb.). A gépek beszerzési ideje: 2008. november, illetve 2009. szeptember, jelenleg is működnek kifogástalan állapotban, folyamatosan havi karbantartás alatt állnak;
- 1 db ASUS X550 C laptop, egérrel – beszerzés ideje: 2014. március
- 1 db Konica Minolta Bizhub C160 fénymásoló – beszerzés ideje: 2008. november, jelenleg is működik
- 1 db Konica Minolta Bizhub C200 fénymásoló, színes scanner A4-Ab (delegálási feladatellátást miatt) - beszerzési ideje: 2009. szeptember, jelenleg is működik.
- 1 db nyomtató: Canon tintasugaras nyomtató – beszerzési ideje: 2008. november,
- 1 db ZEBRA etikett nyomtató – beszerzés ideje: 2009. szeptember
- 3 db vonalkód leolvasó – beszerzés ideje: 2009. november
- 1 db Olympus digitális fényképezőgép
- 1 db diktafon
- 1 db faxos telefonkészülék
- 1 db spirálozó, 1 db vágó
- 10 MBit/sec internetelérhetőség (WiFi, modem)

A jelenlegi eszközállományt képező gépek esetében javítási, karbantartási, alkatrész pótlási költségek merülnek fel eseti jelleggel. A gépek szakszerű használata és meghibásodásának elkerülése érdekében egy számítástechnikai céggel karbantartási szerződést kötöttünk, akik havi rendszerességgel átvizsgálják és karbantartják az eszközöket, ezzel is elkerülve a meghibásodást.

8.3.8. A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Az Őrség Határok Nélkül Egyesület számára a 2014-2020-as fejlesztési időszakban 61.637.921 Ft működési forrás áll rendelkezésre az egyesület működtetésére vonatkozóan. A működési forrás elsődlegesen az Egyesület ügyviteli, adminisztratív, napi és az egyesület cél szerinti tevékenységének ellátásával felmerülő költségek finanszírozására kerül felhasználásra.

Az éves szintű tervezett költségvetés az alábbi kiadások felmerülésével tervez a 2014-2020-as időszakban (millió Ft)

Költségcím	2016	2017	2018	2019	2020
Személyi jellegű költségek (Munkabér és járulékaik, utazási költségtérítés, cafeteria, tiszteletdíj)	4,5	9,5	9,5	9,5	9,5
Bérleti díj (iroda)	0,5	1,2	1,2	1,2	1,2
Szolgáltatások díja (könyvelő, könyvvizsgáló, karbantartás, telefon, internet stb.)	1	1,7	1,7	1,7	1,7
Dologi kiadások	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Animációs, kommunikációs tevékenység;	0,1	0,35	0,35	0,35	0,35
Egyéb rendezvény, fórum, tanulmány, kiadványok	0	0,5	0,5	0,5	0,5
Összesen	6,5	13,7	13,7	13,7	13,7

Az Egyesület Munkaszervezete két fő állású dolgozóból áll jelenleg. A személyi jellegű kiadások között a munkavállalók munkabére és ahhoz kapcsolódó járulékok, kiküldetés esetén utazási költségtérítés, egyéb személyi juttatások (cafeteria adómentes határig), valamint az elnök jelképes tiszteletdíja és ahhoz kapcsolódó járulék került feltüntetésre.

Bérleti díj keretében az Egyesület munkaszervezetének irodahelyisége után felszámított éves bérleti díj összege került megállapításra. Igénybevett szolgáltatások díja között könyvelési díj, éves könyvvizsgálói díj, számítástechnikai eszközök havi karbantartási munkái, vezetés illetve mobil telefon használati díja, valamint internet havi költsége került beépítésre. Dologi kiadások között elsősorban adminisztratív eszközök, tárgyak (papír, írószerek, tonerek stb.), valamint az évek előrehaladásával elhasználódott, elromlott eszközök cseréjére került költség beállításra.

Animációs költségek között a pályázatokkal kapcsolatos animációs tevékenység szerepel, esetlegesen szakértői tevékenység igénybevételének költségei.

A vidékfejlesztéssel, együttműködéssel, közösségépítéssel kapcsolatos, HACS által megrendezésre kerülő egyéb szakmai, helyi értékek bemutatására irányuló rendezvények, fórumok, tanulmányok, kiadványok készítésére szintén került költség betervezésre.

A HACS az előző 7 éves időszakhoz hasonlóan takarékos gazdálkodást kíván folytatni és a legszükségesebb költségek felmerülését finanszírozni. A program által biztosított éves működési forráskeretet vállalkozói tevékenységből (elsősorban pályázatírás, menedzselés stb.) származó bevétellel kívánja kiegészíteni. Ennek érdekében a jövőre nézve már együttműködési megállapodást kötött a térségben működő közös önkormányzati hivatallal a hivatalhoz tartozó önkormányzatok pályázatírási és menedzselési feladatainak éves szintű ellátására.

8.4. Kommunikációs terv

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Az Őrség Határok Nélkül akciócsoport LEADER pályázati célcsoportját a szentgotthárdi és Őriszentpéteri térségben működő önkormányzatok, egyéni vállalkozók, őstermelők, magánszemélyek, non-profit szervezetek alkotják tagságtól függetlenül.

Az Őrség Határok Nélkül Egyesületről, tevékenységéről, feladatairól, működését szabályozó dokumentumaihoz elektronikus úton az Egyesület honlapján van lehetőség hozzáférni az adott menüpontok alatt. A honlap részletesen tartalmazza az Egyesület felépítésére, tagságára, működésére vonatkozó dokumentumokat, szabályzatokat. Külön „Pályázatok, információk” menüpont alatt érhetőek el az aktuális és a korábbi HACS által meghirdetett pályázati lehetőségek. Az Egyesület dokumentumaihoz személyesen az Egyesület munkaszervezeti irodájában tekinthetnek be az egyesületi tagok előzetes egyeztetést követően.

Az érintett célcsoportok számára visszacsatolási lehetőségként a HACS által megadott kontakt elérhetőségeken van lehetőség elektronikusan vagy személyesen fórumokon, ügyfélfogadás, fogadóórák keretében.

A kommunikációs feladatok ellátásáért az Egyesület elnöke felel, végrehajtását az Elnök irányításával az Egyesület Munkaszervezete látja el előre meghatározott ütemterv alapján.

A Helyi Fejlesztési Stratégiával kapcsolatos kommunikációs tevékenység ütemterve:

Megnevezés	Határidő/teljesítési időpont	Kommunikációs csatorna
Tájékoztató hirdetmény megjelentetése a VP elfogadásáról és a HFS tervezésről	Teljesítés: 2015.08.11.	www.orsegleader.hu honlap
Projektötlet gyűjtő adatlap és elektronikus kérdőív elkészítése a HFS tervezés kapcsán	Teljesítés: 2015.09.14.	
Projektötlet gyűjtési felhívás közzététele a HFS tervezés kapcsán	Teljesítés: 2015.09.21.	Felhívás közzététele a www.orsegleader.hu honlapon, ezzel párhuzamosan az egyesület tag- és ügyfélnyilvántartásában szereplő szervezetek számára tájékoztató email küldése a felhívás megjelenéséről
Tájékoztató és projektötlet gyűjtő fórumok, szakmai műhelybeszélgetések szervezése	2015.09.16. – 2015.10.20 között	Őriszentpéter, Szentgotthárd térségeken
Tervezés Koordináló Csoport ülések szervezése HFS draft verzió kapcsán	2015.10.01-2015.12.20 között	4 alkalommal megtartott, nyilvános TKCS ülés Őriszentpéteren
HFS draft verziójának elfogadása, közzététele véleményezési lehetőség biztosítása érdekében	Határidő: 2016.01.30.	HFS draft verzió közgyűlés általi elfogadására 2016.01.06-án került sor, véleményezési lehetőség meghirdetése a www.orsegleader.hu

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

		honlapon.
Az IH által szakmai értékelést követően TKCS ülések tartása	2016. 01.-05. között	TKCS ülések tartása
Véglegesített HFS elfogadása, párhuzamosan véleményezési lehetőség biztosítása honlapon	Határidő: 2016.05.30	Közygyűlés tartása HFS elfogadása céljából, véleményezési lehetőség www.orsegleader.hu honlapon
IH általi jóváhagyást követően média megjelenés (nyomtatott sajtó, helyi hírlevelek, online média stb.) helyi és térségi médiumokban a stratégia elfogadásáról és rövid összegző tartalmáról	Határidő: 2016. II. félév	Helyi és térségi nyomtatott és online médiák

Tervezett kommunikációs eszközök, tevékenységek típusai a nyilvánosság tájékoztatása érdekében a 2014-2020-as időszakban:

Kommunikációs eszköz	Leírása
Online levelezés	Az egyesület tagságával kapcsolatos leggyakoribb és jellemzőbb elérhetőségi forma.
Honlap	www.orsegleader.hu , a honlapon megtalálhatóak az egyesület alapidokumentumai, pályázati lehetőségek és ahhoz kapcsolódó pályázati dokumentáció, a honlap folyamatos frissítésére kiemelten nagy hangsúlyt kell fordítani a megfelelő tájékoztatás érdekében.
Facebook	https://www.facebook.com/orseghataroknelkulegyesulet a szélesebb körű tájékoztatás érdekében kiegészítésként facebook oldal működtetése, amely párhuzamosan tartalmazza honlapon elérhető aktuális információkat, tájékoztatókat.
Ügyfélfogadás személyes és telefon	Fórumok, rendezvények, kerekasztal beszélgetések, műhelynapok szervezése. A rendezvények mellett kiemelten fontos a pályázóra szabott egyéni tanácsadás.
Marketing anyagok (szórólap, kiadványok)	Az online megjelenés mellett hatásos eszköz lehet szórólapok, kiadványok segítségével is tájékoztatni a nyilvánosságot.

Az Egyesület a pályázatokkal, HFS-sel kapcsolatos nyilvánossági intézkedéseit a LEADER vidékfejlesztési program működési forrásának terhére biztosítja. A várható éves és tervezett költségigény kb. 700 e Ft.

8.5. Monitoring és értékelési terv

A 2007-2013-as fejlesztési időszakban számos kritika érte a LEADER programot az eredmények nem megfelelő kommunikálása és a támogatásban részesített fejlesztések megvalósításának nyomon követése kapcsán. Az adatok egyes intézkedések, projektek kapcsán rendelkezésre állnak, azonban kiépített struktúra mentén nem kerültek rendszerezésre, amely egyértelműen nyilvántartaná a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia eredményeit.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

A 2014-2020-as időszakban ezért nagy hangsúlyt kell fordítani a projektek nyomon követésére, a Helyi Fejlesztési Stratégiához kapcsolódó monitoring rendszer kialakítására (stratégia előrehaladásának, vállalt indikátorok teljesülésének vizsgálata). A monitoring tevékenység során a tevékenységben résztvevők többek között elemzik és értékelik a megvalósítás előrehaladását, az erőforrás felhasználás mértékét, a tevékenységek tervek szerinti megvalósítását, a tervezett indikátorok létrejöttét és eredmények elérését, valamint a kívánt társadalmi-gazdasági hatások elérését is.

A monitoring rendszer kialakítása a Helyi Fejlesztési Stratégia egészére kell, hogy vonatkozzon a tervezéstől a program zárásáig. Ez alapján a monitoring vizsgálati időszakok az alábbiak:

- tervezés
- végrehajtás
- felülvizsgálati szakaszok (attól függően, hogy hány felülvizsgálatot hajt végre a HACS)
- program zárás

A monitoringnak a végrehajtás, felülvizsgálati és a program zárási szakaszokban az alábbi fókuszterületekre kell kiterjednie:

- célok monitoringja
- intézkedések monitoringja
- támogatásban részesített projektek monitoringja

Tervezett monitoring eszközök a HFS végrehajtás során

Eszköz megnevezése	Eszköz tartalma, leírása
<i>HFS előrehaladási jelentés</i>	Évenkénti előrehaladási jelentések készítése a stratégia megvalósulásáról, amely a fenti fókuszterületekre kiterjedően magába foglalja a forrásfelhasználást, indikátorok teljesülését, fenntarthatóságot.
<i>Projektek helyszíni szemléje</i>	Támogatott projektek helyszíneinek látogatása a projekt megismerése céljából, a megvalósulás és fenntarthatóság nyomon követése érdekében
<i>Kérdőíves felmérés</i>	A tagság és a nyertes projektgazdák számára készített egységes kérdőív, amely segít mérni a HFS projektötletekhez, pályázatokhoz való illeszkedését. A kérdőívek segítségével információkat kaphatunk a támogatásban részesített projektek állapotáról, megvalósításáról.
<i>Szakmai műhelynap/személyes interjú</i>	Személyes találkozás a tervezői csoport tagokkal, nyertes projektgazdákkal, pályázókkal.

Monitoring tevékenységek a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során

Tevékenység	Tevékenység leírása	Eszköz	Megvalósítás ideje
Belső monitoring -	A HFS indikátorainak	előrehaladási jelentés	évente

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

önértékelés	megvalósulása, forrás-felhasználás, animációs tevékenység	készítése	
Projektek értékelése (célok, intézkedés, projektek)	A HFS végrehajtása során támogatott projektek illeszkedésének vizsgálata a HFS cél, intézkedés vonatkozásában, megvalósított projektek nyomonkövetése	kérdőíves felmérés, személyes interjú, személyes interjú/szakmai műhelynap	pályázati időszakonként
Indikátorok vizsgálata	Vállalt indikátorok ellenőrzése	kérdőívek, projektek helyszíni szemléje, személyes interjú, statisztikai jelentés készítése a rendelkezésre bocsájtott információk alapján	HFS végrehajtási időszakban legalább egyszer, illetve program záráskor

A monitoring feladatok ellátását az Egyesület Munkaszervezete végzi. A feladat ellátása időszakos, a monitoring tervben megjelölt időszakokban esedékes. A HFS felülvizsgálatok eredményei egyesületi honlapon, fórumokon, rendezvényeken beszámoló formájában kerülnek nyilvánosságra.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés
--	--	--

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Helyi termék és kapcsolódó szolgáltatás fejlesztés	0	85	0	0	0	85	26,4
2	Térségi turisztikai attrakciófejlesztés	0	85	0	0	0	85	26,4
3	„Élhető Vidékért”	0	151,824	0	0	0	151,824	47,2
4	Közösségi gazdaságfejlesztés	0		0	0	0	0	0
	Összesen	0	321,824	0	0	0	321,824	100

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
Működési költségek	6,3	13,434	13,434	13,434	13,434	60,036	84
Animációs költségek	0,2	0,35	0,35	0,35	0,35	1,6	2
Egyéb tervezett bevételek	2	2	2	2	2	10	13
Összesen	8,5	15,75	15,75	15,75	15,72	71,636	100

Mellékletek

1. sz. melléklet: Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésével kapcsolatos események

Időpont	Esemény	Helyszín	Részve vők száma	Rövid összefoglaló
2015. szeptember 16.	Tájékoztató fórum és műhelybeszélgetés	Magyarlak	15 fő (5 önkormányzat, 7 civil, 2 üzleti)	A fórum keretében tájékoztatást hallhattak a résztvevők a 2007-2013-as időszak zárásáról, a 2014-2020 között várhatóan megjelenésre kerülő VP központi pályázati lehetőségekről. A fórum második felében a 2014-2020-as HFS tervezésével kapcsolatos tájékoztatás zajlott, amelynek során lehetőség nyílt projektötletek megosztására, megvitatására.
2015. szeptember 21.	Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésének megkezdéséről tájékoztató, projektötlet gyűjtési felhívás közzététele	Egyesület honlapja (www.orsegleader.hu) email üzenet	-	-
2015. szeptember 26.	Tájékoztató fórum és projektötlet gyűjtő fórum	Őriszentpéter	19 fő (8 önkorm., 7 civil, 4 üzleti)	A fórum keretében tájékoztatást hallhattak a résztvevők a 2007-2013-as időszak zárásáról, a 2014-2020 között várhatóan megjelenésre kerülő VP központi pályázati lehetőségekről. A fórum második felében a 2014-2020-as HFS tervezésével kapcsolatos tájékoztatás zajlott, amelynek során lehetőség nyílt projektötletek megosztására, megvitatására.
2015. október 1.	Helyi Fejlesztési Stratégia tervezéséről tájékoztató	Térségi média (Rábavidék c. újság)	-	-
2015. október 7.	Tervezést Koordináló Csoport ülés	Őriszentpéter	7 fő	A Tervezői Csoport az első ülésén meghatározta a HFS tervezés menetrendjét, részhatáridőket. Felosztotta a tagok között a HFS tervezés feladatait, valamint áttekintette az ülés napjáig beérkezett projektjavaslatokat. Az ülésen első körben a LEADER gazdaságfejlesztési pályázati lehetőségeket tárgyalta a csoport.
2015. október 19.	Műhelybeszélgetés önkormányzatok, civilek számára	Őriszentpéter	18 fő (12 önkormányzat, 6 civil)	Az Őrség Határok Nélkül Egyesület a HFS tervezést elősegítve szféránkénti műhelybeszélgetések szervezett. Első körben az önkormányzatok, civilek körében zajlott szakmai beszélgetés, amelynek keretében lehetőség nyílt az

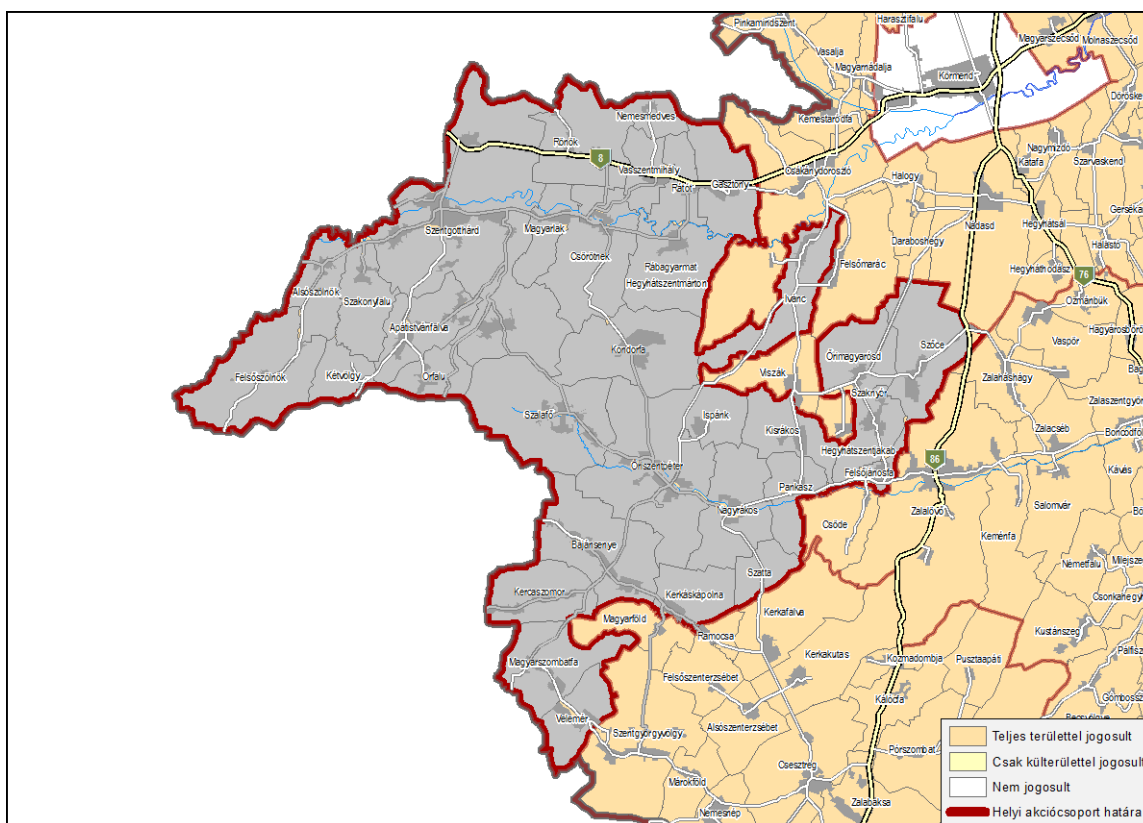
Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

			civil szervezet)	önkormányzatok képviselői számára fejlesztési elképzeléseik, igényeik előterjesztésére, megvitatására.
2015. október 21.	Műhelybeszélgetés vállalkozások számára	Őriszentpéter	12 fő vállalkozás (7 falusi szállásadó, 5 egyéni vállalkozó)	Az Őrség Határok Nélkül Egyesület a HFS tervezést elősegítve szféránkénti műhelybeszélgetések szervezett. Első körben az önkormányzatok, civilek körében zajlott szakmai beszélgetés, amelynek keretében lehetőség nyílt az önkormányzatok, civil szféra képviselői számára fejlesztési elképzeléseik, igényeik előterjesztésére, megvitatására. Második alkalommal, 2015. október 21-én a vállalkozók részvételével zajlott a szakmai beszélgetés.
2015. november 2.	Tervezést Koordináló Csoport ülés	Őriszentpéter	7 fő	A HFS kidolgozásáért felelős Tervezést Koordináló Csoport 2015. november 2-án tartotta soron következő tervezői ülését. A TKCS ülésén meghatározásra került a jövőkép, és fő célkitűzések
2015. november 3.	Őrség Határok Nélkül Egyesület közgyűlés – tájékoztatás a Helyi Fejlesztési Stratégia jelenlegi készülségéről	Őriszentpéter	44 fő	Az Őrség Határok Nélkül Egyesület 2015. november 3-án közgyűlést tartott, ahol az egyéb napirendi pontok mellett rövid tájékoztatást kaphattak az egyesületi tagok a HFS készülségi állapotáról, valamint ismertetésre került a HFS tervezés további menetrendje.
2015. november 17.	Tervezést Koordináló Csoport ülés	Őriszentpéter	7 fő	A 2015. november 17-ei TKCS ülésén meghatározásra került a stratégia jövőképe, az átfogó célok, specifikus célkitűzések és a célkitűzésekhez rendelt tervezett intézkedések is. Fókuszban a helyi termékellátás, turisztikai attrakciófejlesztés, az együttműködésen alapú közösségi célú kezdeményezések.
2015. december 7.	Tervezést Koordináló Csoport ülés	Őriszentpéter	7 fő	Kidolgozásra kerültek a HFS tervezett intézkedései, amelyekből a későbbiekben – IH jóváhagyást követően - az akciócsoport számára pályázati lehetőségek nyílnak meg a 2014-2020 közötti fejlesztési időszakban.
2015. december 15.	Tervezést Koordináló Csoport ülés	Őriszentpéter	7 fő	A HFS draft verzió véglegesítése, további menetrend meghatározása. Az intézkedések tervezett tartalmát és a HFS első tervezetét a Tervezést Koordináló Csoport ülés 2016. január 6-ai ülésén terjeszti a közgyűlés elé elfogadásra.

Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020

2016. január 6.	Közygylés – HFS draft verzió elfogadása	Őriszentpéter	21 fő (10 önkormányzat, 6 civil, 5 vállalkozó)	Az Őrség Határok Nélkül Egyesület közgyűlése 2016. január 6-ai közgyűlésen elfogadta a HFS draft verziót, amely előzetes értékelésre kerül benyújtásra az Irányító Hatóság felé.
2016. január 7.	HFS draft verzió véleményezési lehetőség	Honlapon meghirdetve (www.orsegleader.hu)	-	
2016. február 3.	HFS draft megküldése IH felé szakmai véleményezésre	Elektronikus úton a leader@me.gov.hu email címre	-	
2016. április 21.	IH szakmai értékelés megküldése a HACs részére	Email útján	-	
2016. május 18.	IH - HFS konzultáció	Budapest	1 fő	Az IH által biztosított HFS szakmai konzultációs napon az egyesület munkaszervezet vezetője vett részt, ahol a HFS-sel kapcsolatos észrevételekre kapott szakmai iránymutatást, tájékoztatást.
2016. május 24.	TKCS ülés	Őriszentpéter	7 fő	Az IH szakmai értékelés alapján a HFS átdolgozása, véglegesítése
2016. május 30.	Közygylés – végleges HFS elfogadása	Őriszentpéter		Az Őrség Határok Nélkül Egyesület közgyűlése 2016. május 30-ai közgyűlésen elfogadta a végleges HFS-t, amely benyújtásra kerül végső értékelésre az Irányító Hatóság felé.

2. szerű melléklet: Az Őrség Határok Nélkül Akciócsoport illetékességi területe

Település lista

Szentgotthárdi térség:

Alsószőlőnk
Apátistvánfalva
Csörötnek
Felsőszőlőnk
Gasztony
Kétyölgy
Magyarlak
Nemesmedves
Orfalu
Rábagyarmat
Rátót
Rönök
Szakonyfalu
Szentgotthárd
Vasszentmihály

Őriszentpéteri térség:

Bajánsenye
Felsőjánosfa
Hegyhátszentjakab
Ispánk
Ivanc
Kercaszomor
Kerkáskápolna
Kisrákos
Kondorfa
Magyarszombatfa
Nagyrákos
Őrimagyarósd
Őriszentpéter
Pankasz
Szalafő
Szatta
Szőce
Velemér

